

DET KONGELEGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Meld. St. 15

(2014–2015)

Melding til Stortinget

Noregs fiskeriavtalar for 2015
og fisket etter avtalane i 2013 og 2014

Innhald

1	Samandrag	7	3.4.1	NEAFC	38
1.1	Fiskeriavtalane for 2015	9	3.4.2	NAFO	40
1.2	Fisket etter avtalane i 2013 og 2014	11	3.4.3	IWC	41
			3.4.4	NAMMCO	42
			3.4.5	CCAMLR	42
2	Det internasjonale fiskeri- samarbeidet	13	3.4.6	ICCAT	43
2.1	Det havrettslege rammeverket	13	3.4.7	SEAFO	44
2.2	Det vitskaplege grunnlaget for avtalane	15	4	Bestandane – status og rådgjeving	45
2.3	Internasjonale havmiljø- prosessar	19	4.1	Barentshavet	45
2.4	Kontroll og handheving	20	4.2	Norskehavet	60
2.5	Anna internasjonalt fiskerisamarbeid	23	4.3	Nordsjøen og Skagerrak	68
3	Fiskeriavtalane for 2015	27	5	Fisket etter avtalane i 2013 og 2014	82
3.1	Oversikt over avtalane	27	5.1	Tosidige avtalar	83
3.2	Tosidige avtalar	30	5.1.1	Noreg – Russland	83
3.2.1	Noreg – Russland	30	5.1.2	Noreg – EU	84
3.2.2	Noreg – EU	32	5.1.3	Noreg – Færøyane	88
3.2.3	Noreg – Færøyane	34	5.1.4	Noreg – Grønland	88
3.2.4	Noreg – Grønland	35	5.1.5	Noreg – Island	89
3.2.5	Noreg – Island	35	5.2	Kyststatsavtalar og andre fleirsidige avtalar	90
3.3	Kyststatsavtalar og andre fleirsidige avtalar	35	5.2.1	Norsk vårgytande sild	90
3.3.1	Forvaltninga av norsk vårgytande sild	35	5.2.2	Lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen	91
3.3.2	Forvaltninga av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen	36	5.2.3	Kolmule	92
3.3.3	Forvaltninga av kolmule	36	5.2.4	Makrell	93
3.3.4	Forvaltninga av makrell	37	5.2.5	Norsk fiske i Irmingerhavet	94
3.3.5	Forvaltninga av uer	38	5.2.6	Norsk fiske i det nordvestlege Atlanterhavet	94
3.4	Internasjonale fiskeri- forvaltningsorganisasjonar	38	5.2.7	Rekefisket ved Svalbard	94

Ordforklaring og forkortingar

ACOM	Advisory Committee on Fisheries Management/ICES sin rådgjevande komité for fiskeri-forvaltning.
CCAMLR	Commision for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources/ Kommissjonen for bevaring av levande marine ressursar i Antarktis.CCAMLR vart oppretta i 1981 med Noreg som ein av grunnleggjarane.
COFI	The Committee on Fisheries/Fiskerikomiteen. FAO sin fiskerikomité etablert i 1965. Mellomstatleg forum der fiskeri og havbruk blir diskuterte.
FAO	Food and Agricultural Organization/FN sin matvareorganisasjon. FAO vart etablert i 1945 og Noreg vart medlem same år.
ICCAT	International Convention for the Conservation of Atlantic Tunas/ Den internasjonale konvensjonen for bevaring av atlantisk tunfisk. ICCAT vart oppretta i 1966 og gjort gjeldande frå 1969. Noreg har vore medlem sidan 2004.
ICES	International Council for the Exploration of the Sea/Det internasjonale råd for havforskning. ICES er ein uavhengig, vitskapleg organisasjon som gjev råd om forvaltninga av det marine miljøet og dei marine ressursane. Oppretta i Danmark i 1902. Noreg vart medlem same år.
IMO	Den internasjonale sjøfartsorganisasjon vart oppretta i 1948. IMO er FN sitt spesialiserte kontor som er ansvarleg for å betre maritim sikkerheit og å hindre forureining frå skip.
IUCN	International Union for the Conservation of Nature/Verdas naturvernunion. Organisasjonen vart grunnlagd i 1948 og har til formål å bevare naturen og fremme ei berekraftig utnytting og bevaring av naturressursane. Noreg har vore medlem sidan 1970.
IWC	International Whaling Commission/Den internasjonale kvalfangstkommissjonen. IWC skal ta vare på oppgåvene til Konvensjonen for regulering av kvalfangst, ICRW. Oppretta i Washington DC i 1946. Noreg vart medlem i 1948.
MSY	Maximum Sustainable Yield/Maksimalt berekraftig utbytte.
NAMMCO	North Atlantic Marine Mammal Commission/Den nordatlantiske sjøpattedyrkommissjonen. Avtalen om samarbeid om forskning, bevaring og forvaltning av sjøpattedyr i Nordatlanten vart inngått av Færøyane, Grønland, Island og Noreg i 1992.
NAFO	Northwest Atlantic Fisheries Organization/Den nordvestatlantiske fiskeriorganisasjonen. Oppretta i 1979, signert av Noreg same år.
NEAFC	North East Atlantic Fisheries Commission/Den nordaustatlantiske fiskerikommissjonen. NEAFC er ein regional fiskeriforvaltningsorganisasjon som arbeider for ei langsiktig og optimal utnytting av fiskeressursane i konvensjonsområdet. NEAFC vart oppretta i sin noverande form i 1982.
OSPAR	The Convention for the Protection of the Marine Environment of the North-East Atlantic/ Konvensjonen om vern av havmiljøet i det nordaustlege atlantehavsområdet. Noreg underskreiv avtalen i 1992. OSPAR-konvensjonen vart gjeldande frå 25. mars 1998.
RFMO	Regional Fisheries Management Organisation / Ein regional fiskeriforvaltningsorganisasjon.
SEAFO	South East Atlantic Fisheries Organization/Den søraustatlantiske fiskeriorganisasjon. Etablert 20. april 2001, Noreg vart medlem i 2004. SEAFO er ein regional fiskeriorganisasjon som arbeider for langsiktig utnytting av ressursane.
TAC	Total Allowable Catch/totalkvote.
WTO	World Trade Organisation/Verdas handelsorganisasjon. Arbeider for eit ope og ikkje-diskriminerande handelssystem samtidig som samtidig tek miljøomsyn. Noreg har vore medlem sidan opprettinga i 1995.

DET KONGELEGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Meld. St. 15

(2014–2015)

Melding til Stortinget

Noregs fiskeriavtalar for 2015 og fisket etter avtalane i 2013 og 2014

*Tilråding frå Nærings- og fiskeridepartementet 20. mars 2015,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Solberg)*

1 Samandrag

Noreg er ein havnasjon med rike fiskeressursar. Dei store mengdene fisk i norske farvatn har gjeve mat, arbeid og inntekt til det norske kystfolket til alle tider. I 2014 eksporterte Noreg villfanga fisk og fiskeprodukt for 22,5 mrd. kroner, som var ny rekord. Det er ingen sjølvfølge. På verdsbasis er overfiske og samanbrot i viktige fiskebestandar eit stort problem.

Noreg har dei siste tiåra engasjert seg tungt i internasjonalt samarbeid for å få ei berekraftig fiskeriforvaltning. Det handlar både om å ta vare på eigne interesser og å ta eit globalt ansvar for korleis det internasjonale samfunnet sitt forhold til bruken av havet utviklar seg.

Vi deler opp mot 90 prosent av havressursane vi haustar av med andre land. Det er forvaltniga av desse ressursane som er tema for dei årlege fiskeriavtalane. Avtalane skal sikre at haustinga av fiskebestandane er berekraftig. Dei er difor basert på uavhengige vitskaplege råd om kvotar og forvaltningstiltak og inneheld forpliktande føresegner om kvotefordeling, forvaltningstiltak og kontrollssamarbeid.

Det er tre overordna mål som ligg til grunn for Noreg sin medverknad i dei ulike forhandlingsprosessane og dei internasjonale foruma for ressursforvaltning:

- Å fremje ei berekraftig forvaltning av dei levande marine ressursane, basert på den best tilgjengelege vitskaplege kunnskapen og ei økosystembasert tilnærming.
- Å sikre Noreg ein rettferdig del ved kvotefordeling av felles regulerte bestandar.
- Å sikre tilfredsstillande kontroll og handheving innan dei forvaltningsregima der Noreg tek del.

Oversikt over fiskeriavtalane

Dei internasjonale fiskeriavtalane Noreg inngår er av tre typar: tosidige avtalar, kyststatsavtalar og avtalar i regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonar (RFMOar).

Noreg inngår tosidige avtalar med Russland, EU, Færøyane, Island og Grønland. Avtalane med Russland og EU er mest omfattande og gjeld felles forvaltning av dei bestandane vi deler i høvesvis

Barentshavet og Nordsjøen. I tillegg blir det avtalt gjensidig løyve til å fiske i den andre parten si fiskerisone og byte av kvotar. EU er også formell motpart i avtalane om regulering av fisket i Skagerrak og Kattegat og svensk fiske i norsk økonomisk sone. Avtalane med Færøyane, Grønland og Island gjeld først og fremst kvotebyte. Kvoteytet har tradisjonelt vore ei vidareføring av tidlegare fiskemønster hos partane, men nivået avheng òg av variasjonar i storleiken på dei ulike bestandane. Dei tosidige avtalane omfattar dessutan kontrollsamarbeid og i ulik grad forskings-samarbeid.

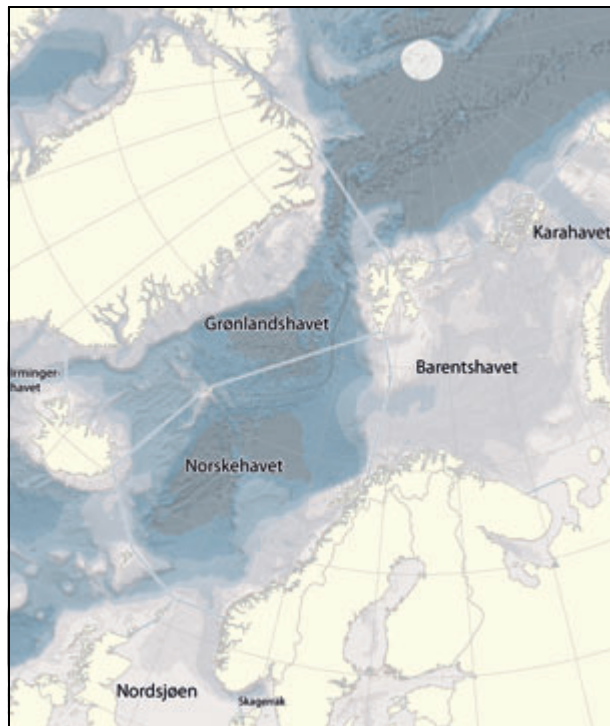
Dei største bestandane i Norskehavet er makrell, norsk vårgytande sild (nvg-sild) og kolmule. Dette er bestandar som vandrar mellom sonene til fleire statar. Dei blir difor forvalta gjennom fleirsidige avtalar, såkalla kystsstatsavtalar, mellom statane som har bestanden i sine soner. Noreg har også ein trepartsavtale om forvaltninga av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen og er part i prosessen om fordeling og regulering av uer i Irmingerhavet, mellom Grønland og Island.

FN-avtalen om fiske på det opne hav pålegg kyststatane og statar som fiskar i internasjonalt farvatn å delta i regionalt samarbeid om forvaltninga av vandrande fiskebestandar. RFMOane søker å kombinere ei langsiktig bevaring og best mogleg utnytting av fiskeressursane i konvensjonsområda sine. Det skjer gjennom regulering av fisket, miljøtiltak og samarbeid om kontroll. RFMOane har mellom anna vore viktige arenaer i kampen mot ulovleg, urapportert og uregulert fiske (uuu-fiske). Dei ulike fiskeriforvaltningsorganisasjonane vi deltek i er nærmare presentert i kapittel 3.

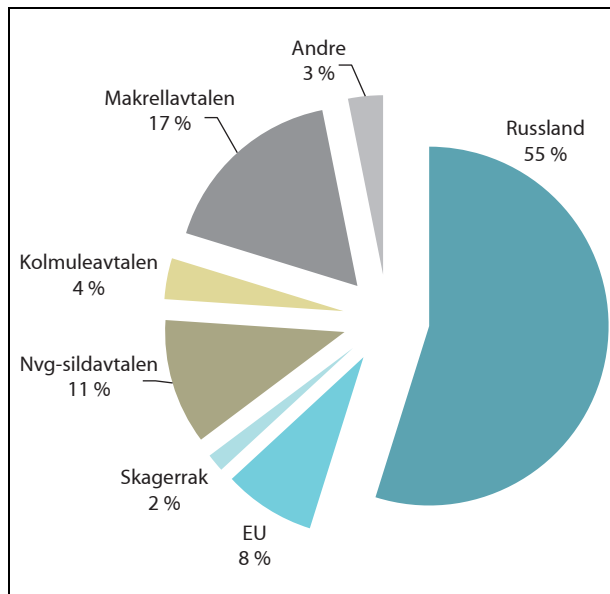
I kapittel 2 har vi ei kort innføring i tema som er viktige i det internasjonale fiskerisamarbeidet. Det havrettslege rammeverket, den vitenskaplege rådgevinga og dei internasjonale havmiljøprosessane legg viktige premisser for dei årlege fiskeriavtalane. Vi omtalar dessutan det internasjonale samarbeidet om kampen mot ulovleg fiske.

Verdiane vi forhandlar om

For 2014 er den samla fangstverdien av fiskeriavtalane Noreg inngjekk med andre land rekna til 32 mrd. kroner¹. Noreg sin del utgjorde drygt ein tredel av totalen, eller 11 mrd. kroner. I tillegg kjem verdiane som blir skapt av vidareforedling av

Figur 1.1 Dei nordatlantiske havområda

Figur 1.2 Fiskeriavtalane sin relative verdi for Noreg i 2014

fangsten. Den reelle verdien av avtalane er avhengig av i kor stor grad Noreg nyttar kvotane fullt ut.

Figur 1.2 viser korleis den økonomiske verdien var fordelt mellom dei viktigaste avtalane i 2014. Denne fordelinga vil variere ein del frå år til år, som følgje av endringar i storleiken på kvotane og prisane i marknaden for dei ulike artane. Figu-

¹ Rekna med norske prisar for førstehandsomsetning.

ren illustrerer like fullt den økonomiske tyngda av dei ulike avtalane.

Torsken i Barentshavet er den kommersielt viktigaste bestanden Noreg har og den norske kvoten hadde ein verdi på nær 5 mrd. kroner med dei oppnådde prisane i 2014. Det er grunnen til at meir enn halvparten av dei samla verdiane av fiskeriatvarane kjem frå avtalen med Russland. Om lag ein tredel av verdiane skriv seg frå kyststatsavtalane for dei tre pelagiske bestandane i Norskehavet. Makrellen er for tida den viktigaste med ein verdi på nær 2 mrd. kroner. Avtalen med EU om forvaltninga av fellesbestandane i Nordsjøen stod for 8 pst. av verdiane. Dette er lågare enn normalt, fordi prisen på nordsjøsilvar var særleg låg i 2014. Skagerrak-avtalen med EU stod for 2 pst. av dei samla verdiane.

1.1 Fiskeriatvarane for 2015

Figur 1.3 viser den avtalte totalkvoten for viktige bestandar for Noreg i 2014 og 2015, medan figur 1.4 viser den fastsette norske delen av kvotane på desse bestandane. Dei endelege kvotane til Noreg vil skilje seg noko frå denne fordelinga, fordi vi byter kvotar i dei ulike avtalane etter at totalkvotane er fastsette.

Kapittel 3 presenterer alle dei fastsette kvotane i alle dei ulike avtalane. Kapittel 4 inneheld ein gjennomgang av status og vitskapleg rådgjeving for dei ulike bestandane.

Avtalen med Russland

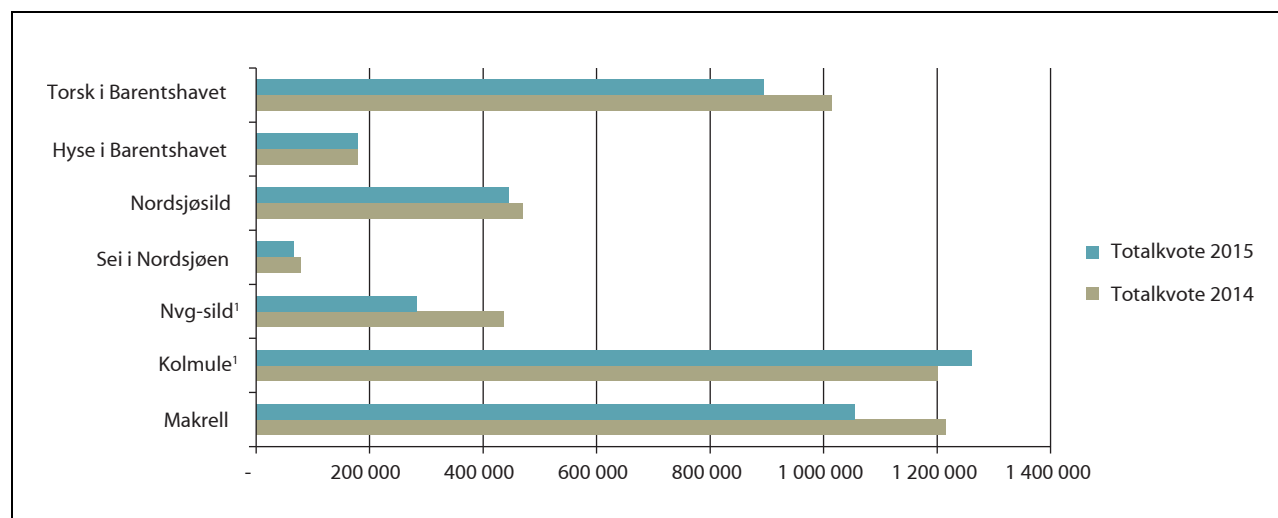
Noreg og Russland har avtalt totalkvotar for 2015 på fellesbestandane i Barentshavet og fordelinga mellom Noreg, Russland og avsetning til tredjeland. Landa har også avtalt gjensidig rett til å delta i fisket i kvarandre sine soner og har bytt kvotar som gjeld både fellesbestandar og nasjonale bestandar.

Både torsken og hysa i Barentshavet har vore på eit svært høgt nivå dei siste åra. Dei to bestandane blir delt likt mellom Noreg og Russland, etter at ein har sett av ein kvote til tredjeland. Tredjelandskvoten blir bytt mot kvotar på andre artar. Torskekvoten er redusert med 12 pst. frå 2014 til 2015, men er framleis høg historisk sett. Kvotenivået er venta å sikre eit høgt utbytte på lang sikt. Hysekvoten er ført vidare på same nivå som i 2014. Hysebestanden er i god stand, men med noko lågare rekruttering enn dei siste åra.

Nytt for 2015 er at Noreg og Russland vedtok å innføre kvotefleksibilitet mellom år i fisket etter torsk og hyse. Vedtaket inneber at partane kan overføre inntil 10 pst. av kvoten til neste år, eller fiske inntil 10 pst. av eigen kvote på forskot.

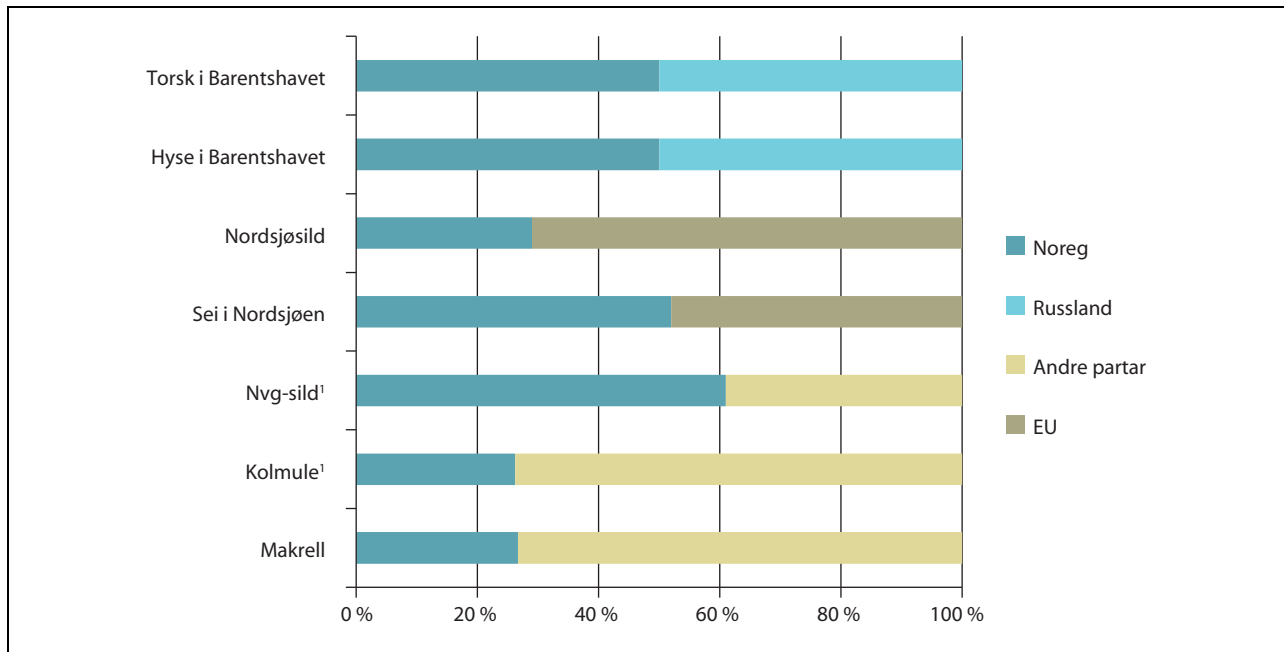
For 2015 vart det òg for første gong semje om felles totalkvote og fordeling av snabeluer i Barentshavet. Totalkvoten er på 30 000 tonn, og fordelt med 72 pst. til Noreg, 18 pst. til Russland og 10 pst. til tredjeland.

Noreg og Russland er einige om å vidareføre arbeidet i 2015 i analysegruppa, som er sentral i det gode norsk-russiske kontrollamarbeidet. Partane bestemte også å halde fram arbeidet for å redusere utkast av fisk og arbeidet med å lage fel-

Figur 1.3 Totalkvotar i 2014 og 2015 for viktige bestandar for Noreg (tonn)

¹ Det ligg ikkje føre ein vedteken kyststatsavtale for nvg-sild og kolmule for 2015, men partane har ei felles forståing av totalkvoten.

Figur 1.4 Den norske delen av viktige bestandar for Noreg

¹ Den norske delen for nvg-sild og kolmule er den tradisjonelle delen til Noreg.

les retningslinjer for korleis inspeksjon av fiskefartøy i Barentshavet og Norskehavet skal føregå.

Avtalane med EU

Noreg og EU har eit felles ansvar for å forvalte fiskeressursane i Nordsjøen. I kvoteavtalen for 2015 er kvotane for torsk, raudspette og hyse auka noko, medan kvotane for sei, kviting og sild er reduserte. Byteavtalen vart som i 2014. Avtalen inneheld òg føresegner om gjensidig løyve til å fiske i den andre parten si fiskerisone.

Av fellesbestandane i Nordsjøen er det silda og seien som har den største kommersielle verdien for Noreg. Noreg har drygt 29 pst. av den totale sildeknoten og 52 pst. av seiknoten. Medan tilstanden for nordsjøsilda er god, er gytebestanden under føre-var-grensa for seien. Dei fastsette kvotane er i tråd med vedtekne forvaltningsplanar.

Noreg og EU har i tillegg inngått avtalar om fisket i Skagerrak/Kattegat og om svensk fiske i den norske delen av Nordsjøen (nabolandsavtalen). Det er silde- og rekefisket i Skagerrak som er av størst interesse for norske fiskarar. Det har dei siste åra vore ein prosess med sikte på å endre rammeverket for Skagerrakavtalen, slik at avtalen blir i tråd med moderne havrett. Det har resultert i ein ny avtale om norsk, dansk og svensk fiske i Skagerrak, signert 15. januar 2015.

Kyststatsavtalane

Makrell

Makrellbestanden har auka dei siste åra og er no i god stand. Hausten 2014 vart det gjort eit nytt forsøk på å inkludere Island i trepartsavtalen frå 2014 om makrell. Også Grønland deltok i forhandlingane, då det dei siste åra har utvikla seg eit makrellfiske i grønlandsk farvatn. Partane vart ikkje einige om ein felles avtale.

Noreg, EU og Færøyane inngjekk difor ein trepartsavtale om forvaltning av makrell for 2015, i tråd med rammeavtalen frå 2014. Partane er i avtalen einige om ein totalkvote på 1 054 000 tonn i 2015. Den norske kvoten er på 237 250 tonn, som svarar til 26,67 pst. av delen til dei tre partane i avtalen. I tillegg er det sett av eit kvantum for fiske av andre land. I samsvar med avtalen for 2015 skal partane utarbeide ny forvaltningsplan for makrell.

Norsk vårgytande sild

Norsk vårgytande sild (nvg-sild) har vore den største fiskebestanden i Nord-Atlanteren og den største sildebestanden i verda. Bestanden er no svakare. EU, Færøyane, Island, Noreg og Russland er kyststatar til nvg-silda. Noreg har sidan 2007 hatt 61 pst. av nvg-silda. Dei to siste åra har Færøyane kravd ein høgare del av den totale kvoten, men dei andre kyststatane ville ikkje redusere sine delar av totalkvoten til fordel for Færøyane.

Partane har difor ikkje klart å bli samde om ein ny fempartsavtale. I 2014 inngjekk Noreg, EU, Island og Russland ein firepartsavtale med ein kvote til Færøyane basert på deira tradisjonelle del av silda.

Det er ikkje inngått nokon ny firepartsavtale for 2015, men det ligg føre ei felles forståing av ein totalkvote på 283 013 tonn. Noreg har fastsett ein kvote på 172 638 tonn som tilsvorar vår tradisjonelle del av totalkvoten. Partane har utarbeidd ein ny rapport som kartlegg sonetilhøyrsla til bestanden og det er halde tre forhandlingsrundar for å bli einige om ei ny fordeling av bestanden. Dette har ikkje lukkast, og i 2015 vil det bli arbeid vidare for å komme fram til ein avtale frå 2016.

Kolmule

Kolmulen er den tredje store pelagiske bestanden i Nordaust-Atlanteren. Bestanden gikk ned frå 2003 til 2009, men trenden har no snudd og gytebestanden har nær dubla seg. Bestanden er no i god stand og blir hausta berekraftig. Etter krav frå EU har partane utarbeidd ein felles rapport om sonetilhøyrsla for kolmulebestanden. Denne skal gje grunnlag for forhandlingar om nye delar mellom partane. Med basis i rapporten har Noreg, EU, Færøyane og Island forhandla om ein kyststatsavtale om forvaltninga av kolmule for 2015. Å bli samde om fordeling av bestandar er ein tidkrevjande prosess, og ein har førebels ikkje lukkast i dette. Partane har difor ei felles forståing av ein totalkvote på 1 260 000 tonn, inkludert avsetning til andre land sitt fiske i internasjonalt farvatn. Noreg har fastsett ein kvote på 498 173 tonn. Partane vil halde fram med forhandlingane i 2015 for å bli einige om ein ny avtale frå 2016.

Dei regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonane

Den nordaustatlantiske fiskerikommisjonen (NEAFC) har i første rekkje ein samordnande funksjon i reguleringa av fisket etter bestandar som vandrar mellom partar sine økonomiske soner og internasjonalt farvatn. Dette gjeld kolmule, norsk vårgytande sild, makrell og uer. Det er vanskeleg å bli samde om forvaltninga av snabeluer i internasjonalt farvatn både i Irmingerhavet og i Norskehavet, og NEAFC har difor ikkje fastsett regulering av ueren i desse områda.

NEAFC utvida verkeområdet for hamnestatskontroll i 2014, slik at den no er fullt på linje med den internasjonale hamnestatsavtalen som er forhandla fram under FAO.

Den norske kvoten på vågekval blir fastsett på bakgrunn av det arbeidet som er gjort i den internasjonale kvalfangstkommisjonen (IWC) sin vitenskapskomité. For 2015 har Noreg fastsett ein kvote på 1286 vågekval. Vitskapskomiteen i IWC starta i 2014 ein ny gjennomgang av det norske fangstgrunnlaget for vågekval. Komiteen konkluderte med at nye genetiske analysar ikkje gjev grunnlag for å dele opp i underområde for Barentshavet, Svalbardområdet og Norskehavet. Bestandsestimatet som norske forskarar presenterte, vart også i hovudsak godteke. Gjennomgangen blir avslutta i 2015 med behandlinga i vitenskapskomiteen.

Noreg hadde i åra 2007–2013 forbod mot fiske og landing av makrellstørje. Den internasjonale kommisjonen for bevaring av atlantisk tunfisk (ICCAT) har no klare indikasjonar på at tilstanden til bestanden er mykje betre. Komiteen er likevel tilbakehalden med å tilrå store kvoteaukingar. Totalkvoten for 2015 er sett til 16 142 tonn. Noreg opna for fangst av den norske kvoten i 2014. Den norske kvoten var på 30,97 tonn i 2014, men fisket lukkast ikkje. Den norske kvoten er auka til 36,57 tonn for 2015.

Kommisjonen for bevaring av dei marine levande ressursane i Antarktis (CCAMLR) har vedteke å vidareføre kvotane på krill i Antarktis på same nivå som tidlegare. Tilrådd fangst er 5,61 mill. tonn. Kvoten er ikkje delt mellom dei enkelte medlemmane. Den norske flåten fiska om lag 160 000 tonn krill i sesongen 2013/2014.

1.2 Fisket etter avtalane i 2013 og 2014

Norske fiskarar utnyttar generelt kvotane godt, og for dei kommersielt viktigaste bestandane blir kvotane nytta så godt som fullt ut, jf. tabell 1.1. Tilgangen til å fiske i andre land sine soner blir nytta i ulik grad. Til dømes nyttar Noreg sonetilgangen vi har i russisk sone lite, fordi vi har god tilgang i eigen sone på bestandane vi deler med Russland.

Forhandlingane med EU var seint ferdige, både i 2013 og 2014. Dette påverka i særleg grad EU sitt fiske i Nordsjøen i 2014. Noreg nytta heile den norske sildekvoten, i tillegg var torske- og seikvoten brukbart nytta begge åra. I følge offisiell fangststatistikk har EU i dei seinare åra hatt relativt god utnytting av fellesbestandane i Nordsjøen.

I EU-farvatna vart dei norske kvotene av dei pelagiske artane kolmule og brisling godt nytta. Norske linefartøy fiska ein god del av botnfiskkvotane av blålange, lange og brosme både i 2013 og

2014. Det norske fisket i Skagerrak har dei siste åra i hovudsak vore konsentrert om reke og sild. EU har fiska mest av artane torsk, hyse, raudspette og reker i Skagerrak. Sverige fiska store delar av kvotane sine i norsk økonomisk sone.

Alle kyststatane har nytta kvotane sine av dei pelagiske artane norsk vårgytande sild, kolmule

og makrell. Lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen var dårleg i sesongen 2012/2013, men for sesongen 2014/2015 har det vore opna både for sommar- og vinterfiske, og dette har ført til at Noreg har nytta heile kvoten sin.

Kapittel 5 rapportar om fisket etter dei ulike avtalene, med vekt på norsk utnytting av kvotane.

Tabell 1.1 Norsk utnytting av dei kommersielt viktigaste kvotane i 2013 og 2014

	Utnyttingsgrad	
	2013	2014
<i>Barentshavet, Noreg – Russland</i>		
Torsk	100 %	101 %
Hyse	98 %	101 %
<i>Nordsjøen og Skagerrak, Noreg – EU</i>		
Sild	102 %	102 %
Sei	74 %	94 %
<i>Fleirpartsavtalar</i>		
Norsk vårgytande sild (nvg-sild) ¹	96 %	103 %
Makrell ¹	107 %	100 %
Kolmule ¹	104 %	108 %

¹ Oversikta tek ikkje omsyn til overføringar over år (kvotefleksibilitet).

2 Det internasjonale fiskerisamarbeidet

Noreg har teke ei aktiv rolle i internasjonalt havarbeid, både når det gjeld utvikling av internasjonalt regelverk, fiskeriforvaltning og forvaltning av havmiljøet. Erfaring frå dei siste åra viser at Noreg har stor innverknad gjennom faglege bidrag. Dette kapitlet gjer greie for viktige tema og omgrep i det internasjonale fiskerisamarbeidet. Vi startar med ei kort omtale av ulike konvensjonar og avtalar som utgjer det rettslege rammeverket på havet (kap. 2.1). Deretter følgjer ei innføring i dei viktigaste omgrepa i den vitenskaplege rådgjevinga (kap. 2.2).

Internasjonale havmiljøprosessar set rammesvilkår for forvaltning av marint biologisk mangfold og grip såleis inn i fiskeripolitikken. Havmiljøprosessane blir omtalte i kap. 2.3.

Norske styresmakter legg stor vekt på arbeidet mot ulovleg fiske og fiskerikriminalitet både nasjonalt og internasjonalt, og temaet er difor grundig omtala i kap. 2.4. Til slutt kjem vi inn på anna internasjonalt fiskerisamarbeid, med vekt på utviklingssamarbeidet.

2.1 Det havrettslege rammeverket

Havrettskonvensjonen

FN sin havrettskonvensjon frå 1982 blir kalla «havets grunnlov» og er det overordna folkerettslege rammeverket for all aktivitet som føregår til havs, frå fiske og oljeutvinning til miljøaktivitetar, ferdsel og landegrenser. Arbeidet som til slutt resulterte i dagens havrettskonvensjon, tok til allereie på slutten av 1940-talet. Den teknologiske og økonomiske utviklinga etter andre verdskrig gjorde det mogleg for statane i stadig større grad å utnytte havet og havbotnen og ressursane der. Denne utviklinga skapte behov for rettsreglar for å avklare statane sine rettar og plikter, og for å bidra til å unngå at det oppstod tvistar mellom statar.

Havrettskonvensjonen slår mellom anna fast prinsippet om 200 nautiske mils økonomiske soner. Ein kyststat si økonomiske sone er ei havsone som ligg utanfor og støyter opp til sjøterritoriet. I den økonomiske sona har kyststaten suve-

rene rettar til å utnytte naturressursane både på havbotnen og i havområda over.

Noreg oppretta si økonomiske sone i 1976, ei fiskevernssone rundt Svalbard i 1977 og ei fiskerisone rundt Jan Mayen i 1980. Sonene er vist i figur 2.1.

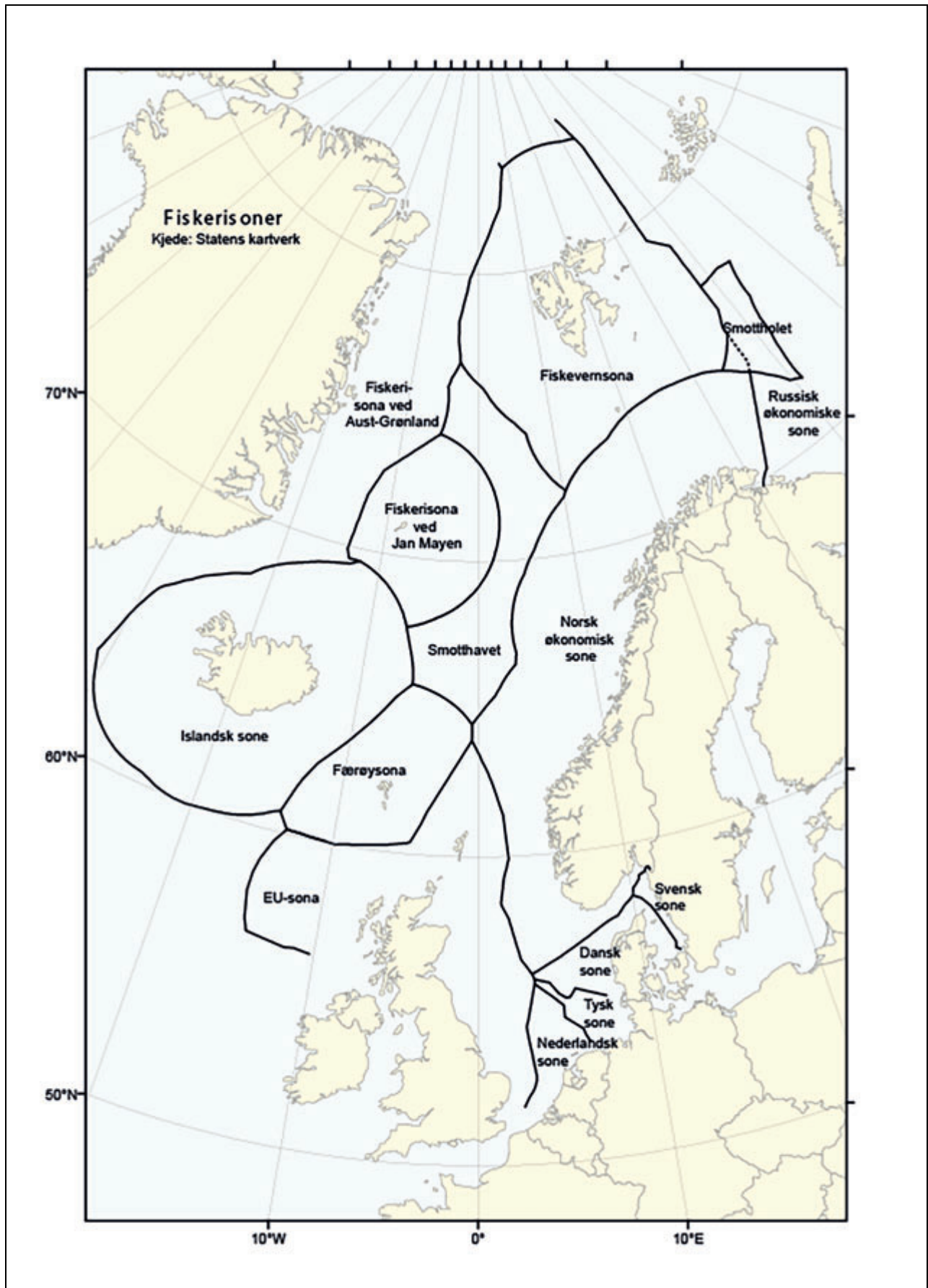
Fisken i havet følgjer ikkje dei nasjonale grensene, men vandrar på tvers av økonomiske soner og internasjonalt farvatn. Etter havrettskonvensjonen har kyststatane difor ei plikt til å samarbeide for å bevare og utvikle bestandar som vandrar mellom to eller fleire kyststatar sine økonomiske soner, eller mellom økonomiske soner og internasjonalt farvatn. Dette kan gjerast direkte gjennom tosidige og fleirsidige avtalar mellom kyststatane, eller gjennom regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonar.

I daglegtale seier vi ofte at ein stat er kyststat til ein bestand. Dette er likevel ikkje eit rettsleg definert omgrep, men blir nytta om ein kyststat som har den aktuelle bestanden i si økonomiske sone. Kyststaten har då etter havrettskonvensjonen rett til å utnytte bestanden, men er samtundes pålagt ei plikt til å samarbeide om forvaltninga med andre kyststatar som også har bestanden i sine økonomiske soner.

Fiske på det opne hav

Eit veksande fiske i internasjonalt farvatn på 1980-talet viste at havrettsregimet ikkje var konkret nok til at ein kunne få til dekkjande reguleringar av verksemda utanfor dei økonomiske sonene. Dette førde til framforhandlinga av FN-avtalen om fiske på det opne hav (UN Fish Stocks Agreement) frå 1995 som eit supplement til havrettskonvensjonen. FN-avtalen pålegg kyststatane og statar som fiskar på det opne hav å delta i regionalt samarbeid om forvaltninga av vandrane fiskebestandar, og inneheld detaljerte reglar om oppretting av regionale organisasjonar og korleis samarbeidet i dei skal føregå.

Avtalen slår vidare fast forvaltningsprinsipp som statane skal ta omsyn til for å sikre langsiktig bevaring og berekraftig bruk av vandrane og langtmigrerande fiskebestandar. Mellom anna

Figur 2.1 Kart som viser dei ulike fiskerisonene i Nordaust-Atlanteren

pålegg avtalen statane å bruke ei føre-var-tilnærming i fiskeriforvaltninga og viser til kravet om å bevare biodiversitet og drive ei økosystembasert forvaltning. Avtalen gjeld i hovudsak berre på det opne hav, men slår også fast at det skal vere samsvar mellom forvaltninga av fiskeressursane på det opne hav og i dei tilgrensande nasjonale farvatna. Dette inneber at ein ved forvaltninga av det opne hav skal ta omsyn til dei forvaltningstiltaka som kyststatane har fastsett innanfor dei økonomiske sonene og ikkje undergrave desse. Avtalen inneheld også reglar om handheving og kontroll.

Rammeavtalar

Sjølv om opprettinga av dei økonomiske sonene gav kyststaten suverene rettar til å fiske i si sone, ville slike reine nasjonale fiskeri skape store endringar i det tradisjonelle fiskemønsteret. Noreg valde difor å inngå langsiktige rammeavtalar, som opnar for utanlandsk fiske i norske havområde og norsk fiske i andre land sine havområde. Rammeavtalane er langsiktige overordna avtalar som dreg opp prinsippa for det enkelte samarbeidet. Noreg har inngått slike avtalar med Russland, EU, Færøyane, Grønland og Island.

Målet med avtalane var å oppnå ein rimeleg balanse i det gjensidige fisket mellom avtalepartane. Avtalane med EU og Russland inneheld i tillegg reglar for samarbeid om forvaltninga av fellesbestandane i Nordsjøen og Barentshavet. Noreg har også avtale med EU om fiske i Skagerrak og svensk tilgang til fiske i norsk sone.

Årlege avtalar med andre land

I tråd med det rammeverket som er gjort greie for ovanfor, fører Noreg årleg tosidige og fleirsidige forhandlingar med ei rekkje land om forvaltning og vern av fiskebestandar, om gjensidig fangstløyve og fiskekvotar, og om einsidig løyve for nokre land til å fiske i norske jurisdiksjonsområde. Noreg har utover dette i aukande grad teke del i samarbeidet i relevante internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjonar. I kap. 3 gjer vi greie for arbeidet i organisasjonane.

Regulering av utanlandsk fiske i norske farvatn

Utover det utanlandske fisket i norske farvatn som er avtalt i dei årlege fiskeritavtalane, har Noreg fastsett eit generelt forbod mot utanlandsk fiske i norsk økonomisk sone og i fiskerisona rundt Jan Mayen. Det er krav om lisens for utanlandske fartøy som skal fiske i desse områda, for

å sikre at fangsttinnssatsen er i samsvar med dei tildelte kvotane, og for å gjere det mogleg med ein effektiv kontroll. Det avtalte utanlandske fisket er vidare regulert gjennom forskrifter og utanlandske fartøy skal sende fangstrapportar til norske styresmakter.

Sjølv om det rettsleg ikkje er noko til hinder for at Noreg kan vedta tilsvarende reguleringar for fiskevernsona ved Svalbard som i økonomisk sone, har Noreg førebels ikkje gjort det generelle forbodet for utenlandske fiskarar gjeldande i fiskevernsona. Forskrifter for fiskevernsona er i praksis sette i verk på eit ikkje-diskriminerande grunnlag for både norske og utanlandske fartøy trass i at området er underlagt norsk fiskerijurisdiksjon. I etablerte fiskeri der også utanlandske fartøy tradisjonelt har drive fiske, har ein fordelt kvotar/talet på fiskedøgn i tråd med historisk fiske. Per i dag er det fastsett reguleringar av fisket etter torsk, reker, blåkveite, sild, lodde, uer, hyse og snøkrabbe i fiskevernsona ved Svalbard.

2.2 Det vitenskaplege grunnlaget for avtalane

Noreg legg stor vekt på å sikre eit best mogleg vitenskapleg grunnlag for fiskeriforvaltninga. Både den nasjonale forvaltninga og dei årlege forhandlingane Noreg fører med andre land er i hovudsak baserte på rådgevinga frå Det internasjonale råd for havforskning, ICES. Havforskningsinstituttet deltek med store ressursar i ICES sitt arbeid med bestandsvurdering og rådgeving. Dette kapitlet presenterer sentrale omgrep i den vitenskaplege rådgevinga.

Bestandsvurdering

Forskarane nyttar vanlegvis ein kombinasjon av informasjon frå fangststatistikk og data frå vitenskaplege tokt for å vurdere bestandssituasjonen. I tillegg til å vurdere kor stor bestanden er, ser forskarane på den relative fordelinga av aldersgrupper for å vurdere reproduksjonsevna til bestanden i åra som kjem. Prøver av mageinnhaldet til fisken fortel om kva fisken har ete, og over tid gjev dette forskarane kunnskap om viktige samanhengar i økosystemet. Lange tidsseriar med data aukar presisjonen i kunnskapen år for år, slik at forskarane får betre innsyn i korleis bestandane endrar seg over tid. Likevel vil bestandsvurderingane alltid vere noko usikre, og dei siste åra i tidsserien er meir usikre enn dei lengre attende. Artane lever i store havområde og blir påverka av mange fakto-

rar i tillegg til fisket. Det er også forskjellar i datagrunnlaget for ulike bestandar. Sjølv for dei viktigaste kommersielle bestandane kan datagrunnlaget vere mangelfullt, særleg når det gjeld volumet og alderssammensetjinga av fangstane.

Føre-var-prinsippet

Føre-var-tilnærming til forvaltning av naturressursar er fastsett i fleire internasjonale konvensjonar etter Rio-konferansen i 1992. Gjennom føre-var-forvaltning vil ein sikre seg mot at ein bestand blir fiska så hardt at det på sikt kan føre til samanbrot i bestanden.

I føre-var-forvaltning blir det definert grenseverdier, eller såkalla referansepunkt, for gytebestanden og fiskedødsraten til ein bestand. Storleiken til gytebestanden er ein indikator på reproduksjonsevna til bestanden, medan fiskedødsraten er ein indikator på om bestanden blir hausta berekraftig.

Fordi talfestinga av grenseverdier alltid er usikre, definerer ICES både ei absolutt grense og ei føre-var-grense. Føre-var-grensa uttrykker ein tryggleiksmargin. Kor stor denne tryggleiksmarginen må vere, blir bestemt av kor sikker bestandsvurderinga er og kor mykje bestanden varierer naturleg.

Sidan 1998 har ICES definert og talfesta føre-var-referansepunkt for dei fleste bestandane. Så lenge gytebestanden og fiskedødsraten til ein bestand er innanfor føre-var-verdiane, vil ICES seie at bestanden er hausta berekraftig og har god reproduksjonsevne. Om verdiane er mellom føre-var-verdiane og dei absolutte ytre grensene, vil det vere risiko for at bestanden har sviktande reproduksjonsevne eller at han ikkje blir hausta berekraftig. ICES vil då råde forvaltarane til å setje i verk tiltak, for å få bestanden opp igjen på eit tryggare nivå. Dersom gytebestanden er lågare eller haustingsgraden høgare enn dei absolutte grenseverdiane, vil det vere stor risiko for dårleg rekruttering.

Boks 2.1 ICES – Det internasjonale råd for havforskning

Det internasjonale råd for havforskning (ICES) er ein ubunden, vitenskapleg organisasjon som gjev råd om forvaltninga av dei marine ressursane og det marine miljøet i området. ICES vart danna i 1902 og har i dag 20 medlemsland på begge sider av Nord-Atlanteren (sjå globus). Noreg har vore med sidan starten. Sekretariatet ligg i København.

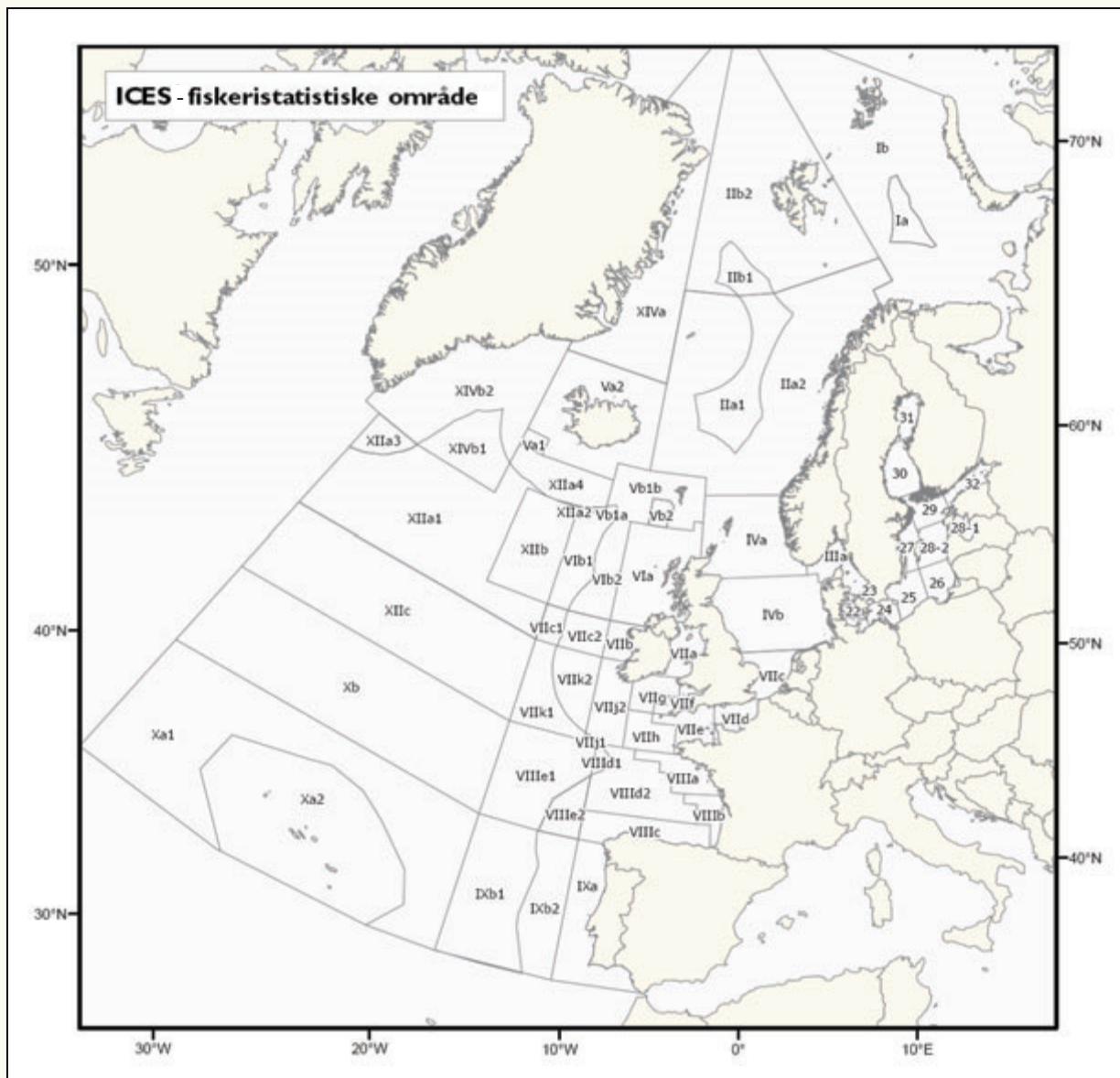
Figur 2.2 Medlemslanda i ICES

ICES arbeider for å fremje den vitenskaplege forståinga av dei marine økosystema. Målet er å gje styresmaktene råd basert på den beste tilgjengelege vitenskapen, slik at dei kan ta kunnskapsbaserte val om berekraftig bruk av dei marine miljøa og økosystema.

ICES har eit nettverk av meir enn 4 000 forskarar frå over 350 marine forskingsinstitutt. Det vitenskaplege arbeidet blir styrt av vitenskapskomiteen til organisasjonen.

Den rådgjevande komiteen ACOM gjev kvart år råd om fangstmengder for dei viktigaste fiskeslagane i Nordaust-Atlanteren. Råda er baserte på data og vitenskaplege analysar frå ei rekkje ekspertgrupper. Kartet under viser dei ulike statistikkområda som ICES nyttar i si rådgjeving.

Boks 2.1 forts.

Figur 2.3 ICES sine fiskeristatistiske område

Råda frå ICES er offentlege, og både råd og dokumentasjon finst på nettsida til organisasjonen. Havforskningsinstituttet presenterer

også råda til ICES på norsk på sine heimesider, saman med egne vurderingar.

Maksimalt berekraftig utbytte (MSY)

Føre-var-forvaltning skal sikre at ein bestand ikkje bryt saman, men denne tilnærminga legg ikkje grunnlag for å gje råd om korleis vi kan sikre det høgste moglege utbyttet av ein bestand over lang tid. Omgrepet «maksimalt berekraftig utbytte (MSY)» er eit uttrykk for forvaltarane sitt ønske

om å hauste mest mogleg innanfor berekraftige rammer. I praksis er MSY bestemt av vekstrate, naturleg dødsrate og reproduksjonsrate i bestanden.

Populasjonar må oppretthaldast innanfor sikre biologiske grenser etter føre-var-prinsippet for å gjere MSY mogleg. MSY-tilnærminga vil innanfor desse grensene finne det nivået av gytebestand og

fiskedød som fremmar størst mogleg produksjon over tid.

Økosystembasert forvaltning

Forvaltninga har dei seinare åra endra seg frå berre å sjå på ein bestand om gongen til i større grad å sjå fleire bestandar i eit økosystem i samanheng, noko som gjerne blir kalla «økosystembasert forvaltning». Ingen fiskebestand lever isolert frå andre bestandar; dei konkurrerer om same føda, eller ein bestand lever av å beite på ein annan bestand. Dette må vi ta omsyn til i fiskeriforvaltninga. Etter som dei ulike bestandane endrar storleik av naturlege årsaker eller på grunn av fiskeria, vil det også påverke kor mykje vi kan fiske av andre bestandar i same området.

Det er ikkje ei enkel sak å integrere slike fleirbestands- eller økosystemverknader i kvoterådgjevinga. I somme område er havforskarane komne lengre enn i andre, og utfordringa har vore møtt på ulike måtar innanfor ICES-området. I Østersjøen har ein dei siste åra gjeve råd om fiske av torsk, sild og brisling ut frå ein fleirbestandsmodell der desse artane inngår. I Barentshavet er rådet om fiske på lodde tilpassa kor stor torskebestanden er og kor mykje lodde torsken konsumerer gjennom vinteren, når lodda sig inn mot kysten for å gyte. I rådgjevinga om torsk tek forskarane omsyn til kor stor ekstra naturleg dødsrate kannibalsmenen utgjer på dei yngste aldersgruppene av torsk, noko som varierer med kor stor torskebestanden er og kor mykje annan mat han kan finne å beita på. I Nordsjøen tek ein i rådgjevinga omsyn til at mykje av fisket er eit blandingsfiskeri, der dei får fleire artar i trålen samstundes.

Sjølv om ei integrert økosystembasert forvaltning har vore ein uttalt ambisjon i mange år, må det seiast at det er langt igjen før vi kan nå dette målet fullt ut. Dei marine økosystema er komplekse og mange samanhengar er dårleg kjende. Ei rådgjeving som tek omsyn til alle elementa i økosystemet vil krevje kunnskap vi ikkje har i dag, og som føreset store nye investeringar både i overvaking og forskning. Det er heller ikkje likeframtida å drive forvaltning på basis av slike råd, sidan sjølve rådgjevinga i større grad då blir ulike moglege kombinasjonar av kvotar enn eit konkret kvoteråd for kvar art. Det at ulike land kan ha ulike prioriteringar og mål for forvaltninga av bestandar som ein deler, kompliserer biletet ytterlegare. Ei økosystembasert forvaltning er like fullt eit klart mål, som vi nærmar oss stegvis.

Figur 2.4 Det norsk-russiske økosystemarbeidet i Barentshavet

Foto: Havforskningsinstituttet

Forvaltningsplanar og haustingsreglar

Mot slutten av 1990-talet og tidleg på 2000-talet starta arbeidet med å utvikle forvaltningsplanar for mange bestandar. Dette var eit stort steg i retning av meir føreseieleg fiskeriforvaltning, både når det gjeld kvoterådgjeving, fastsetjing av kvotar og andre reguleringar av fisket.

Ein forvaltningsplan er ei konkretisering av forvaltningsstyresmaktene sine målsetjingar for forvaltninga av ein bestand, uttrykt gjennom haustingsreglar. Det er forvaltarane sitt ansvar å vedta haustingsreglar, men reglane blir ofte laga i samarbeid mellom forvaltarar og forskarar. Før nye haustingsreglar blir endeleg vedtekne, sender kyststatane dei gjerne til ICES som vurderer om reglane er i tråd med føre-var-tilnærminga og faktisk fører til at forvaltarane kan nå dei måla som er sette. Når det ligg føre vedtekne forvaltningsreglar, startar ICES med å gje sine råd i tråd med desse reglane.

I byrjinga skulle haustingsreglane i all hovudsak berre tilfredsstille føre-var-tilnærminga; dei skulle kort sagt ta vare på berekraft-prinsippet. Etter kvart har målsetjinga i fiskeriforvaltninga endra seg meir i retning av maksimalt langtidsutbyte av bestandane (MSY-tilnærming). Andregegenerasjons haustingsreglar tek vare på begge desse formåla.

Vi har no fått på plass planar for dei fleste viktige bestandane i våre farvatn, og det er ei målsetjing å ha ei regelmessig oppdatering av desse planane.

2.3 Internasjonale havmiljøprosessar

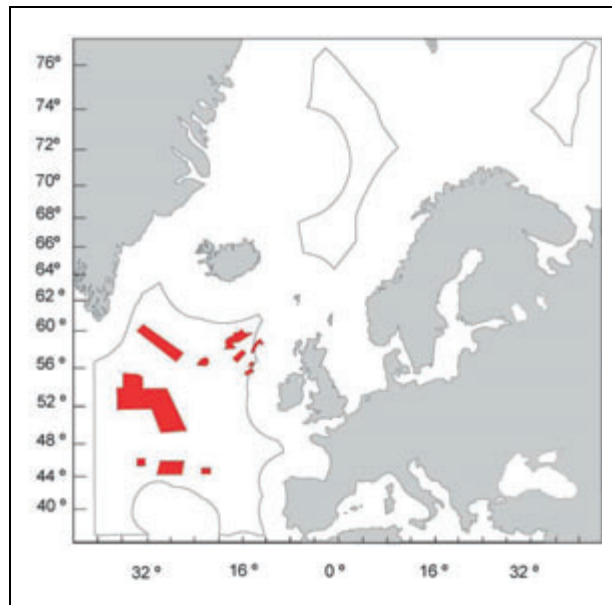
Sidan starten på 2000-talet har havmiljøspørsmål vekt aukande interesse i FN si generalforsamling, i globale miljøkonvensjonar og i opinionen. Havretten utviklar seg og nye prinsipp for å sikre biologisk mangfald og berekraftig forvaltning av dei levande marine ressursane er innført i internasjonale instrumenter og i norsk rett.

Kunnskapen om den samla verknaden av alle typer påverknader på det marine miljø aukar. Miljøutfordringane i havet spenner frå tradisjonell forureining, via mengda av plastavfall som blir ete av fisk og sjøfugl, til verknadene klimaendringane har på havforsuring, temperatúrauke og påfølgjande endringar i bestandsutbreiinga. Fiskeri, på linje med andre næringsaktivitetar, påverkar sjølv økosystemet og etterlet seg eit fotavtrykk.

Dei internasjonale havmiljøprosessane, mellom anna FN sine årlege resolusjonar om havmiljø og fiskerispørsmål, set rammevilkår for forvaltning av marint biologisk mangfald, og påverkar dermed handlingsrommet for utforminga av norsk havressursforvaltning og igjen lønnsmda i norsk fiskerinæring. Noreg deltek difor breitt og koordinert i dei globale avgjerdsprosessane for havmiljøspørsmål. Vi vil halde fram arbeidet for at meir av sjøarealet skal kunne nyttast til berekraftig matproduksjon, både innan fiskeri og havbruk. Havet representerer et stort potensial for auka matproduksjon. Havet utgjer 70 prosent av jordas overflate, men står for berre to prosent av den globale matproduksjonen.

Fiskeriaktivitet har fått mykje negativ merksemd i ulike internasjonale samanhenger. Dette tek vi på alvor, og nyttar vår kunnskap og erfaring til å arbeide for ei betre fiskeriforvaltning. Tilstanden til dei marine økosystema blir likevel ikkje betre av regelverk og resolusjonar aleine. Noreg har difor teke til orde for å leggje større vekt på å sikre at statar implementerer eksisterende regelverk, enn å stadig utvikle nytt. Det kan samtidig vere tenleg å raffinere gjeldande regelverk for å gjere det lettare for statane å innarbeide det i sitt eige regelverk.

FNs medlemsland vart i januar 2015 samde om å forhandle fram ein ny såkalla implementeringsavtale for å tette hòl i eksisterende miljøregelverk for internasjonalt farvatn, der ein tek høgde for utfordringar på tvers av sektorar. Noreg fekk saman med fleire andre store fiskerinasjonar gjennomslag for at ein slik avtale ikkje skal underminere eksisterende implementeringsavtalar under havrettskonvensjonen, medrekna FN-avtalen om fiske på det opne hav (UNFSA) og regel-

Figur 2.5 NEAFC si lukking mot botnfiske i internasjonalt farvatn

verk under den internasjonale havbotnmyndigheita (mineralressursar). Det er semje om at avtalen skal vere juridisk bindande og omfatte utnytting av marine genetiske ressursar, bruk av marine verneområder og konsekvensutgreiingar. Det er venta at den førebunde prosessen på veg mot den endelege avtalen blir sett i gang i 2016.

Konvensjonen om biologisk mangfald (CBD), Konvensjonen om internasjonal handel med trua plante- og dyreartar (CITES) og Konvensjonen om migrerande artar (Bonnkonvensjonen) er alle eksempel på globale miljøavtalar som får verknad for forvaltninga av kommersielle fiskeartar. Blant anna har konvensjonane verna seintveksande migrerande artar som haiar og skater. Både Den nordaust-atlantiske fiskerikommisjonen (NEAFC) og Konvensjonen om vern av havmiljøet i det nordaustlege atlantehavsområdet (OSPAR) har oppretta beskytta område i internasjonalt farvatn (Marine Protected Areas). NEAFC har stengt område for fiske som dekkjer eit areal større enn Storbritannia og Irland til saman, jf. figur 2.5. I 2008 oppretta dei to organisasjonane eit formelt samarbeid og til saman regulerer dei ei rad ulike aktivitetar.

Fiskeriforvaltninga set også i verk andre tiltak for å beskytte ressursane, til dømes forbod mot å fiske med visse reiskapar, tidsavgrensa fiske, opning og stenging av fiskefelt og arealbaserte reguleringar (som korallvern og forbod mot botnfiske). Alle dei nemnde tiltaka til saman medverkar til eit viktig vern for sårbare marine område og økosystem.

Marine verneområde og andre effektive arealbaserte forvaltningstiltak inngår no i oppfølginga av CBD sitt globale mål om å beskytte 10 prosent av kyst og havområde innan 2020. Målet vart stadfesta under FNs utviklingstoppmøte i Rio i 2012 (Rio+20). Noreg har innført ulike tiltak i omkring 50 pst. av det samla sjøarealet på 2 millionar km². Fiskeriforvaltningsorganisasjonane som Noreg er medlem i, som NEAFC, NAFO og SEAFO har vedteke arealbaserte stengingar mot fiskeri.

2.4 Kontroll og handheving

Ei berekraftig hausting av fiskeressursane krev at ein kan regulere den totale fiskeriaktiviteten og ha kontroll med det faktiske fisket. Det er utfordrande og krev stor grad av internasjonalt samarbeid, då fiskefartøy opererer innanfor mange ulike land sine jurisdiksjonsområde og også i opne havområde.

Ein rapport frå 2009 har rekna omfanget av ulovleg fiske å vere om lag 15 prosent av all fangst². Departementet kan ikkje gå god for tala, men ulovleg fiske er eit alvorleg trugsmål mot fiskeressursane. Det viser seg også at fiskerikriminalitet i ein del tilfelle har bindeledd til anna kriminell verksemd som smugling av narkotiske stoff, menneskehandel, korrupsjon og økonomisk kriminalitet.

Kampen mot ulovleg, urapportert og uregulert fiske (uuu-fiske) har stått høgt på dagsorden dei seinare åra. Det gjeld både i det kontrollsamarbeidet Noreg har med andre land, i FN sin matvareorganisasjon (FAO) og i dei regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonane (RFMOar).

Det er viktig å skilje mellom arbeidet med å redusere det urapporterte og uregulerte fisket, som i første rekkje må løysast gjennom politiske prosessar, og arbeidet mot ulovleg fiske, som må handterast rettsleg. Dei seinare åra har det vorte klart at den omfattande fiskerikriminaliteten må takast på alvor og handsamast på same vis som annan internasjonal kriminalitet. FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC) og INTERPOL har difor dei siste åra teke tak i arbeidet mot fiskerikriminalitet.

Norske styresmakter legg stor vekt på arbeidet mot uuu-fiske og fiskerikriminalitet, og Noreg arbeider med å sikre at internasjonale avtalar er tilstrekkeleg innarbeidde i den nasjonale lovgje-

Figur 2.6 Kystvaktskip og ringnotfartøy

Foto: Kystvakta

vinga. Særleg gjeld dette pliktene våre gjennom dei regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonane, dei tosidige avtalane og den globale hamnestatsavtalen som er inngått under FAO.

I Noreg har Fiskeridirektoratet ansvaret for ressurskontrollen saman med Kystvakta og salslaga. Saman utarbeider dei nasjonale strategiske risikovurderingar for å sikre at kontrollressursane blir sette inn der det er mest sannsynleg at lovbrøt skjer, og der følgjene av lovbrøtet er størst.

Kystvakta og Fiskeridirektoratet har i ei årrekke samarbeidd om å kartlegge og analysere fiskerikriminalitet i Barentshavet. Politiet og tollstyresmaktene er òg med i arbeidet, som omfattar systematisk innhenting av informasjon om mogleg grenseoverskridande fiskerikriminalitet der aktørar med ulik nasjonalitet er involverte.

Kontrollsam arbeid med andre land

Noreg har tosidige avtalar om kontrollsamarbeid med alle land som har interesser i norske havområde. Kontrollavtalane inneber at partane skal samarbeide om å kjempe mot ulovleg fiske og omfattar mellom anna rapportering av landingar av fisk frå tredjelandts fartøy.

Det tosidige samarbeidet har vore viktig for nedgangen i urapportert og ulovleg fiske i Nordaust-Atlantaren dei siste åra. Ikkje minst har det norsk-russiske samarbeidet hatt mykje å seie for å få kontroll med det ulovlege fisket i Barentshavet. Noreg og Russland utvekslar informasjon gjennom året, så som kvoteoversikter og landingsstatistikk. Kring årsskiftet gjennomfører partane felles analysar av uttak knytt mot fartøy og av totaluttaket. Noreg og Russland utvekslar òg inspektørar og observatørar ved kontrollar på havet og i land.

Utvida sporing og elektronisk fangstrapportering er viktige element i kampen mot ulovleg

² Agnew et al.: Estimating the Worldwide Extent of Illegal Fishing. PLOSOne, 2009: <http://www.plosone.org/article/info%3Adoi%2F10.1371%2Fjournal.pone.0004570>

Figur 2.7 Kontroll av fiskefartøy

Foto: Kystvakta

fiske. Det ligg no føre satellittsporingsavtalar mellom dei landa som har felles fiskeriinteresser i Nordaust-Atlanteren.

Noreg og EU har ein avtale om elektronisk utveksling av fangst- og aktivitetsdata ved fiske i kvarandre sine soner. Det er seinare inngått tilsvarende avtalar med Island og Russland. Gjeldande avtale med Island tredde i kraft 1. januar 2014. Det er førebels ikkje bestemt når avtalen med Russland vil tre i kraft.

Svartelister og hamnestatskontroll

Dei regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonane (RFMOane) er viktige aktørar i kampen mot uuu-fiske. Noreg har vore ein pådrivar for å få organisasjonane vi er medlem i til å opprette svartelister over fartøy som driv uuu-verksemd.

Fordi fartøy som driv uuu-fiske ofte opererer globalt, og fangsten gjerne blir landa utanfor

området der fangsten vart teke, har Noreg òg arbeidd for at ulike RFMOar skal godta kvarandre sine uuu-lister. Det er no nokså vanleg å gjere. NEAFC fører til dømes i dag fartøy på si svarteliste dersom CCAMLR, NAFO eller SEAFO kan stadfeste at fartøyet har vore involvert i uuu-fiske.

Avtalen om hamnestatstiltak for å førebyggje, hindre og eliminere ulovleg, urapportert og uregulert fiske (uuu-fiske) er eit viktig instrument som skal bidra til betre kontroll med fisket. Avtalen vart vedteken 22. november 2009, men trer først i kraft når 25 statar har slutta seg til. Noreg er ein av 11 statar som har ratifisert avtalen og arbeider for at fleire statar skal slutte seg til.

Etter avtalen skal partane krevje at informasjon om fartøy og fangst blir sendt til hamnestaten, før fartøyet får tilgang til hamna. Denne informasjonen skal styresmaktene i hamnestaten bruke til å forsikre seg om at fartøyet ikkje har vore involvert i uuu-fiske eller annan kriminell aktivitet.

NEAFC har hatt reglar om hamnestatskontroll sidan 2007, og Noreg arbeider for at desse skal utvidast i samsvar med den globale avtalen. Frå norsk side har vi òg arbeidd for å innføre hamnestatskontroll i regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonar i samsvar med den globale avtalen. SEAFO og CCAMLR har no innført slik kontroll, og også ICCAT har vedteke reguleringar som innfører viktige prinsipp frå den globale avtalen.

Når den globale avtalen hamnestatstiltak trer i kraft, er det venta at den blir eit viktig supplement til andre reaksjonar mot ulovleg fiske. Det kan vere kontrollaktivitetar, oppbringning av fartøy og andre straffeprosessuelle eller administrative skritt mot dei som kontrollerer eller eig fartøyet.

Globale retningslinjer om flaggstatsansvar

Som eit ledd i kampen mot uuu-fiske vedtok FAO sin fiskerikomiteé, COFI, globale retningslinjer for flaggstatsansvar i juni 2014. Retningslinjene inneheld kriterium for evaluering av flaggstaten samt eit kapittel om samarbeid mellom flaggstat og kyststat, og tiltak for å leggje til rette for at retningslinjene blir følgde.

Retningslinjene er ikkje folkerettsleg bindande, og skapar dermed ikkje nye plikter for statane, men konkretiserer korleis ansvarlege flaggstatar opptrer. På dette viset vil dei kunne bidra til å identifisere statar som ikkje opptrer ansvarleg. Vidare kan dei vere til hjelp for statar som ønskjer å ta ansvar som flaggstat.

Figur 2.8 UNODC-kampanje 2015

Marknadstiltak – fangstsertifikat

Eit fangstsertifikat skal dokumentere at fisken er teken på lovleg vis i samsvar med gjeldande krav. EU har sidan 2008 stilt krav om at fangstsertifikat skal følgje med når villfanga fisk blir importert, og seinare har fleire statar kravd det same.

Noreg har ein eigen avtale med EU om krava som gjeld når norskfanga fisk skal importerast til EU. Likande avtalar er inngått med Kina og Ukraina. Tunfiskorganisasjonen ICCAT har i fleire år kravd fangstdokumentasjon ved fangst av makrellstørje, storauga tunfisk og sverdfisk. CCAMLR har også eit system for elektroniske fangstsertifikat for patagonisk tannfisk.

I COFI – FAO sin fiskerikomiteé – er det sett i gang ein prosess om moglege globale retningslinjer for fangstsertifikat. Noreg har teke til orde for å få på plass enklare og meir effektive modelar, og komiteen slutta seg til at marknadsretta tiltak skal vere klare, enkle, rettferdige og gjennom-siktige. Slike tiltak må ikkje bli tekniske hinder for handel.

Forsterka arbeid mot fiskerikriminalitet

Sjølv om tiltak som hamnestatskontroll og fangstsertifikat gjer det vanskelegare å få ulovleg fanga fisk på marknaden, er desse verkemidla ikkje tilstrekkelege til å få bukt med den omfattande fiskerikriminaliteten i verda. Den globale kampen mot fiskerikriminalitet er komplisert og involverer både politiet, påtalemakta og kontrollstyresmaktene.

Fiskeriresolusjonen frå generalforsamlinga i FN i 2008 peikar på at det kan vere sambandslinjer mellom uuu-verksemnd og annan grenseoverskridande organisert kriminalitet. For å ha ei heilskapleg tilnærming til uuu-spørsmåla må vi ta dette poenget med i vurderinga av framtidige tiltak.

Fiskeriforvaltningas analysenettverk

Fiskeriforvaltningas analysenettverk (FFA) har sidan 2009 arbeidd mot organisert kriminalitet knytt til ulovleg fiske. FFA ligg under Nærings- og fiskeridepartementet og er eit samarbeid på tvers av ei rekkje departement og etatar. Analysenettverket er samansett av fagpersonar frå Politiet, Fiskeridirektoratet, Kystvakta, Kystverket, Toll- og avgiftsdirektoratet, Arbeidstilsynet og Skattedirektoratet. Nettverket lagar oppdaterte, tverrsektorielle analysar om ulovleg uttak av fisk frå havet og annan fiskerirelatert kriminalitet, som til dømes ulovleg kapitalflyt som stammar frå omsetning av ulovleg fanga fisk. Gjennom eit bistandsprosjekt i samarbeid med INTERPOL hjelper FFA også utviklingsland med å handtere fiskerikriminalitet og å koordinere felles innsats.

Fiskerikriminalitet inneber ofte grov økonomisk kriminalitet, og for å nedkjempe dette må ein følgje pengestraumane. Fiskeridirektoratet, Økokrim, Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet har dei siste åra utvikla gode rutinar og styrka samarbeidet, mellom anna gjennom arbeidet i FFA. Fisk er ei global handelsvare, og kunnskap om kva ruter som blir nytta og på kva måte den ulovlege fisken blir transportert, vil gje oss eit meir heilskapleg bilde av aktørane som er involverte.

OECD har også nyleg tatt opp desse tema i ein rapport om skattekriminalitet i fiskerinæringa. Verksemder som er involverte i slike aktivitetar må kartleggjast grundig.

Boks 2.2 Lillanotis i kampen mot ulovlege fiskefartøy

Fartøyet Snake har sidan 2004 operert ulovleg i konvensjonsområdet til CCAMLR. Den 3. september 2013 var Noreg det første landet i INTERPOLs historie som sende ut ein INTERPOL lillanotis (purple notice) om eit ulovleg fiskefartøy.

Kort tid etterpå vart fartøyet kontrollert av andre land under hamneanløp. Etter dette har INTERPOL blitt oppdatert jamnleg om fartøyet sine namne- og flaggstatsbyte. Med denne lil-

lanotisen la dermed Noreg opp til ein omfattande bruk av lillanotisar i fiskekrimsaker.

Sidan har ulike land gjeve ut ti lillanotiser. Så langt har desse ført til auka utveksling av etterretningsinformasjon og koordinert operativ innsats mellom ei rekkje land, med og gjennom INTERPOLs fiskekrimprogram og arbeidsgruppe. Fiskerikrimgruppa har no høg aktivitet og har vist seg å vere eit viktig operativt bidrag i kampen mot ulovleg fiske.

Figur 2.9 Det svartelista fiskefartøyet Snake

Foto: INTERPOL lillanotis av 06.09.2013.

UNODC

FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC) i Wien er den globale arenaen for å førebyggje og nedkjempe kriminalitet. Dei siste åra har organisasjonen auka merksemda om fiskerikriminalitet, mellom anna etter ein FN-studie av grenseoverskridande organisert kriminalitet i fiskerinæringa. FNs kriminalitetskommisjon, som er det styrande organet for UNODC, har no etablert ei ekspertgruppe om organisert kriminalitet på havet. UNODC har også nyleg teke med fiskerikriminalitet som ein del av organisasjonen sitt program mot miljøkriminalitet og lanserer ein haldningskampanje mot fiskerikriminalitet i år. Desse tiltaka er viktige bidrag til arbeidet mot fiskerirelatert kriminalitet i framtida. Noreg tek aktiv del i dette arbeidet og bidreg også økonomisk.

Interpol

INTERPOL er verdas største politiorganisasjon og bidreg med koordinering og bistand til land under

grenseoverskridande operasjonar. Dei har oppretta ei eiga permanent arbeidsgruppe som skal arbeide mot fiskerikriminalitet og to program mot slik kriminalitet.

Det første INTERPOL-programmet mot fiskerikriminalitet vart offisielt lansert i Lyon i februar i 2013, og norsk politi og forvaltning deltok saman med representantar frå 62 andre statar. Det andre INTERPOL-programmet, som handlar om bistand til utviklingsland i kampen mot fiskerikriminalitet, starta i april 2014. Noreg har gjeve finansielle bidrag til begge programma.

2.5 Anna internasjonalt fiskerisamarbeid

Fisk er mat

Tilgang til mat er ein viktig menneskerett, og har stått sentralt i FNs arbeid med strategiske utviklingsmål. Generalforsamlinga i FN har peikt på global matsikkerheit som den mest krevjande utfordringa i samband med befolkningsveksten.

Boks 2.3 Norsk gjennomslag i FN

Noreg fremma forslag om eigen operativ tekst til Rio+20-erklæringa som FNs utviklingskonferanse i 2012 vedtok, og fekk inn §113:

«Vi vil også understreke den avgjerande rolla som sunne marine økosystem, berekraftige fiskeri og berekraftig akvakultur har for matsikkerheit og ernæring og når det gjeld å sørge for matforsyning for millionar av menneske.»

Dette er ei erkjenning av at fisk har ei rolle i kampen mot svolt og feilernæring. Med utgangspunkt i denne erklæringa har Noreg fremma forslag om, og fått gjennomslag for, tilsvarende tekster i ei rekkje fora. Det gjeld mellom anna i fiskeriresolusjonen frå generalforsamlinga i FN, i FNs matvareorganisasjon (FAO) sin fiskerikomite (COFI) under norsk leiing og i FNs komité for global matsikkerheit (CFS) i 2014.

Potensialet for matproduksjon i havet er undervurdert og underutnytta. Difor har Noreg lagt særleg vekt på fisk som mat i alle relevante globale fora dei seinare åra. Dette er eit langsiktig strategisk arbeid. Det gjeld å få på plass den politiske erkjenninga av at auka produksjon av fisk er eit viktig bidrag i arbeidet for å fjerne svolt. Det er dessutan viktig å få fram kunnskapen om verdien av marin mat i ein sunn diett. Som global hovudaktør innan sjømat er det også i norsk sjømatnæring si interesse at etterspørselen etter fisk aukar.

Eit tydelig resultat av den norske innsatsen kom med deklarasjonen frå FNs konferanse om berekraftig utvikling i Rio de Janeiro i 2012 – Rio+20, som understreka den grunnleggjande retten til mat, og fiskeri og akvakultur si viktige rolle i arbeidet for betre matsikkerheit og ernæring. FNs komité for global matsikkerheit (CFS) har også høsten 2014 for første gong drøfta mat får havet som eige tema, etter norsk initiativ.

Dei sentrale elementa i vedtaket i matsikkerheitskomiteen til FN i 2014 er fisken sitt bidrag til matsikkerheit og ernæring, at fisken må takast med når ernærings- og matpolitikken blir utforma og at matsikkerheit og ernæringsomsyn må integrerast i strategiar og politikk innan fiskeri og akvakultur.

Figur 2.10 Forskningsfartøyet Dr. Fritjof Nansen har vore eit viktig verktøy for fiskeribestanden

Foto: Havforskningsinstituttet

Nærings- og fiskeridepartementet vil halde fram innsatsen i FN og andre globale fora for å fremme forståinga for kva fisk har å seie for matsikkerheit og ernæring. Samtidig bidrar Noreg praktisk, gjennom utviklingssamarbeid, med å hjelpe fram auka produksjon av fisk i andre deler av verda. Norsk fiskeri- og havbruksnæring bidrar også direkte med mat. I tillegg kjem at den norske forvaltninga tener som eit eksempel på korleis andre land på berekraftig grunnlag kan auke sjømatproduksjonen sin.

Utviklingssamarbeid

Noreg nyt stor respekt for havressursforvaltning si, og har spelt ei sentral rolle i utforminga av internasjonalt regelverk på området, som til dømes botnfiske, hamnestatskontroll og utkast/bifangst. Dette har ført til at Noreg får mange spørsmål frå utviklingsland om å hjelpe til i deira utvikling av fiskeri og oppdrett.

Det er Utanriksdepartementet som har forvaltningsansvaret for norsk fiskeribistand, både geografisk og tematisk. Slik bistand blir i dag gjeven til ei rekkje land i Afrika, og til nokre land i Asia og Sentral-Amerika.

Boks 2.4 EAF Nansen-programmet

Nansen-programmet har vore ein hjørnestein i norsk fiskeriutviklingssamarbeid heilt sidan 1970-talet. Programmet er tufta på ein avtale inngått med FN sin mat og jordbruksorganisasjon *FAO* om at Noreg skal byggje og drifte eit fiskeriforskningsfartøy. Skipet, som fører både norsk flagg og FN-flagg, utgjer hovudverktøyet for ressursprogrammet. Sidan 1975 har over 60 land i Afrika, Asia og Mellom og Sør-Amerika fått assistanse med kartlegging og overvaking av fiskeressursar, og med opplæring og utdanning. For mange land har slik kartlegging gitt eit særskilt viktig datagrunnlag for investeringsplanar i flåte og industri og for berekraftig fiskeriforvaltning. Ressurskartlegginga frå Nansen-programmet er i mange område dei einaste bestandsoversiktene som eksisterer.

I tråd med moderne krav til fiskeriforvaltning har programmet endra seg og utvikla seg i retning av ei økosystembasert fiskeriforvaltning. Nansen-programmet vart difor i 2007 avløyst av eit nytt program som heiter «Ecosystem Approach to Marine Fisheries Management in Development Countries» – det såkalla EAF Nansen-programmet. EAF Nansen-programmet har følgjande hovudpunkt:

- Stønad til nasjonal og regional fiskeriforvaltning ved å planlegge og innføre nye forvaltningssystem i samsvar med EAF-prinsipp

(Ecosystem Approach to Fisheries Management)

- Økosystemvurderingar og overvaking
- Kapasitets- og kompetansebygging i nasjonale institusjonar og lokale organisasjonar

Ansvar for planlegging, økonomi, gjennomføring og rapportering under EAF Nansen-programmet ligg hos *FAO*. Havforskningsinstituttet i Noreg er ansvarleg for drifta av forskningsfartøyet og den vitskaplege delen av programmet. Skipet *F/F Dr. Fridtjof Nansen* vart bygd i 1974, og erstatta av eit nytt fartøy i 1993. Dette er no klart for utskifting, og eit nytt fartøy er under bygging. Det er planlagt ferdig i 2016.

Figur 2.11 Det planlagde nye fartøyet F/F Dr. Fridtjof Nansen

Kilde: Foto: Havforskningsinstituttet

For å følgje opp ønskjer og oppmodingar frå utviklingsland trekkjer UD/Norad på norsk fiskerifagleg kompetanse. Samarbeid mellom fagfolk i søsterinstitusjonar i utviklingsland og i Noreg har vist seg å fungere svært bra. Slikt institusjonelt samarbeid fremmar fagleg kompetanse og kapasitet. Norad byggjer si eiga rådgjeving på norsk fiskerikompetanse, og har rammeavtale med dei sentrale norske forskings- og forvaltningsinstitusjonane på fiskeriområdet: Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet, Mattilsynet, Norsk institutt for ernærings- og sjømatforskning og Veterinærinstituttet. Innan fiskeriutdanning og fiskeriforskning har Norad rammeavtale med Universitetet i Tromsø/Fiskerihøgskolen.

Fiskeribistanden følgjer dei same føringane som gjeld for norsk bistand generelt, og omfattar samarbeid på ei rekkje område, inkludert: fiskeri-

politikk, administrasjon og lovgjeving, regelverk, forskning, ressurskartlegging og -overvaking og forbetring av teknologi. Kapasitetsbygging er eit gjennomgåande tema i all bistand på området. Utover EAF Nansen-programmet (sjå boks 2.4) er samarbeidstiltak på fiskeriområdet i hovudsak basert på etterspørsel etter norsk ekspertise.

Norsk fiskeriforvaltning og fiskeriforskning har frå midt på 1990-talet bygt opp rammeverket for fiskeriforvaltninga (lovverket) og gjeve forvaltningsstøtte gjennom langsiktige program i Namibia, Sør-Afrika og Vietnam. I tillegg har det vore bistandsprosjekt innanfor fiskeriforvaltning og -forskning i Kina, Indonesia, Mosambik og Angola. Norsk fiskeribistand støtter også regionale program og regionale fiskeriforvaltningsmekanismar, som samsvarar med norsk fiskeripolitikk og norsk utanrikspolitikk.

Anna tosidig fiskerisamarbeid

Norske fiskeristyringsmakter har tosidige samarbeidsavtalar, såkalla MoUar (Memorandum of Understanding), med fleire land. Avtalane med USA, Canada, India og Brasil er dei som er mest aktive.

Basert på MoUane har Noreg årlege møte med fiskeristyringsmaktene i USA og Canada. Møta gjev høve til å drøfte saker der det er usemje, og til å diskutere initiativ og samarbeid i internasjonale fôra som fiskerikomiteane i FAO og OECD, i WTO og i aktuelle RFMOar. Eit tema som har gått igjen i fleire av dei tosidige møta med USA er utarbeiding av fangstsertifikat, og begge land støtta utviklinga av slike sertifikat i FAO. Eit anna sentralt tema er tiltak for å vinne bukt med ulovleg, urapportert og uregulert fiske (uuu-fiske).

Noreg og India har samarbeid på fiskeriområdet som har røter tilbake til 1952. Arbeidet vart

vitalisert med ein ny MoU frå 2010. Samarbeidet omfattar forskning, utstyr og teknologi, forvaltning av fiskeri og havbruk, kvalitet, fiskehelse og miljø og samarbeid gjennom globale organisasjonar og prosessar. I det vidare samarbeidet vil det bli lagt særleg vekt på å utvikle marint oppdrett i merdar og å overføre norsk teknologi/utstyr.

Det norsk-brasilianske samarbeidet tok fart etter ein felles MOU i 2009. Det brasilianske fiskeridepartementet ønskte eit fagleg samarbeid med Noreg for å utvikle ei kunnskapsbasert og miljømessig berekraftig fiskeri- og akvakulturforvaltning i Brasil. Sidan 2011 har både fiskeriministrane, forskarar og folk frå forvaltninga i dei to landa møtt fleire gonger. Fagleg er samarbeidet konsentrert om kunnskapsoverføring og kompetanseoppbygging i fiskeoppdrett, fiskeriforvaltning og havrett, fiskehelse og samarbeid i internasjonale organisasjonar og prosessar, særleg i FAO.

3 Fiskeritavtalane for 2015

3.1 Oversikt over avtalane

Med bakgrunn i det havrettslege rammeverket fører norske styresmakter kvart år forhandlingar med andre land om forvaltninga av felles fiske-ressursar. Noreg inngår både tosidige og fleirsidige avtar om forvaltninga av bestander vi deler. I tillegg blir det inngått avtar i dei internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjonane der Noreg deltek.

Det er tre overordna mål som ligg til grunn for Noreg sin medverknad i dei ulike forhandlingsprosessar og internasjonale ressursforvaltningsfora:

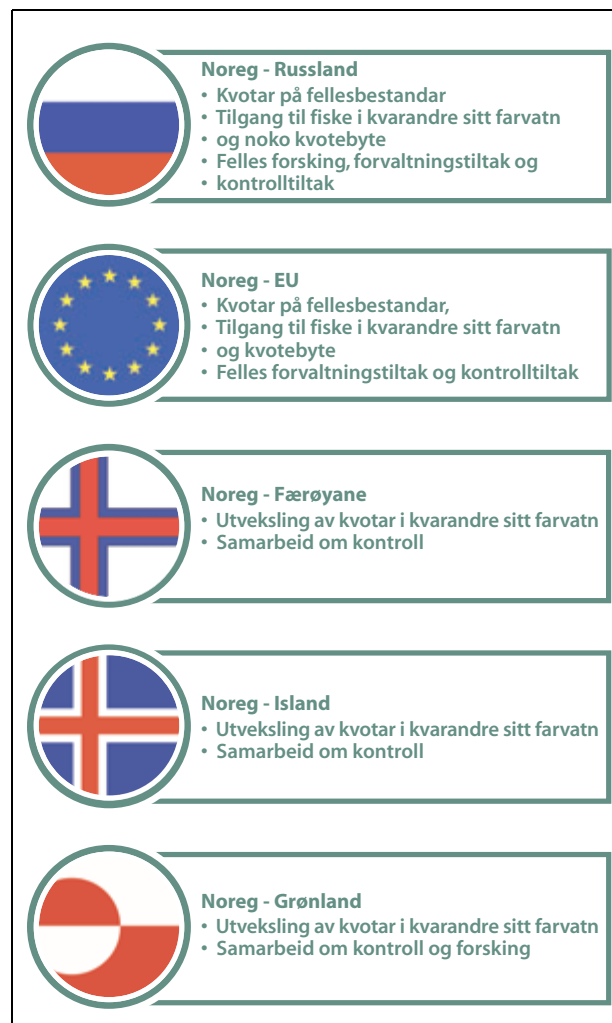
- Å fremje ei berekraftig forvaltning av dei levande marine ressursane, basert på den best tilgjengelege vitenskaplege kunnskapen og ei økosystembasert tilnærming.
- Å sikre Noreg ein rettferdig del ved kvotefordeling av felles regulerte bestandar.
- Å sikre tilfredsstillande kontroll og handheving innan dei forvaltningsregima der Noreg tek del.

Figur 3.1 Måla for det internasjonale fiskerisamarbeidet

Tosidige avtar

Noreg har ført forhandlingar og inngått avtar for 2015 med Russland, EU, Færøyane og Grønland. Det er òg ført forhandlingar og inngått avtar med EU, på vegner av Danmark og Sverige, om fiske i Skagerrak og Kattegat og med EU, på vegner av Sverige, om svensk fiske i Noregs økonomiske sone. Noreg har også samarbeidd med Island om kvotebyte og oppfølging av Smotthol-avtalen.

Figur 3.2 Oversikt over dei tosidige avtalane Noreg har med andre land

Kyststatsavtalar og andre fleirsidige avtalar

Noreg har teke del i kyststatsforhandlingar om dei store vandrane bestandane makrell, norsk vårgytande sild (nvg-sild) og kolmule for 2015. I tillegg er det forhandla om fleirsidige avtalar om forvaltninga av snabeluer i Irmingerhavet, Barentshavet og Norskehavet med ulike partar.

Noreg samarbeider òg med Island og Grønland om gjennomføring av trepartsavtalen om regulering av lodde i området mellom Island, Grønland og Jan Mayen.

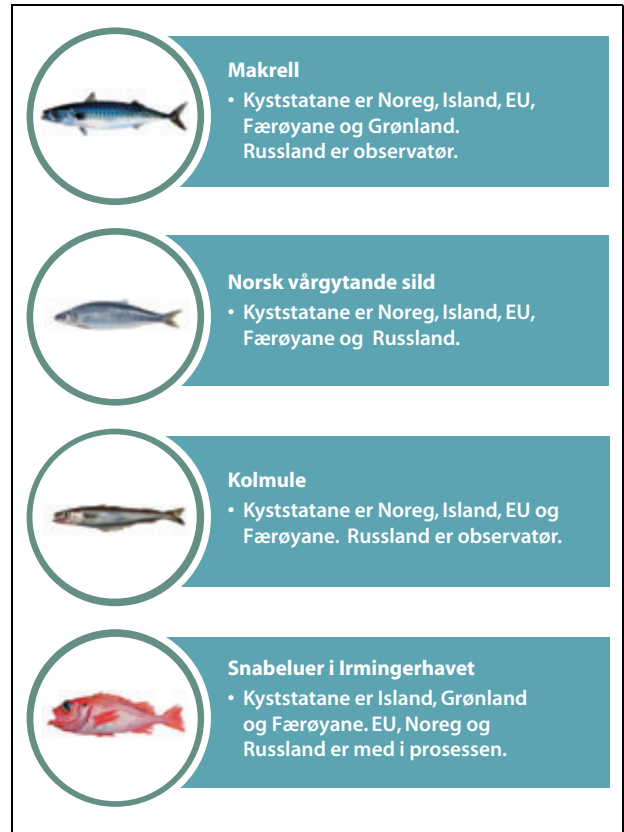
Forhandlingane om kyststatsavtalane gjeld totalkvotar, forvaltning og fordeling.

Internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjonar

FN-avtalen om fiske på det opne hav pålegg kyststatane og statar som fiskar på det opne hav å delta i regionalt samarbeid om forvaltninga av vandrane fiskebestandar. Noreg legg stor vekt på det internasjonale samarbeidet om fiskeriforvaltning og deltek i dei regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonane – dei såkalla RFMOane – som det er relevant å vere med i. I tillegg deltek vi aktivt i nokre globale organisasjonar. Ei oversikt over organisasjonane Noreg deltek i finst i figur 3.4.

Delegasjonane

Når Nærings- og fiskeridepartementet utnemner delegasjonar til dei forskjellige fiskeriforhandlingane ligg det ei balansert vurdering til grunn. Det blir lagt vekt på at partane forhandlingane vedkjem skal vere representerte, at delegasjonen må ha ein handterleg storleik, og dessutan forhandlingstaktiske omsyn. Tradisjonelt har delegasjonane hatt representantar frå Nærings- og fiskeridepartementet, Utanriksdepartementet, Fiskeridi-

Figur 3.3 Oversikt over kyststatsavtalane der Noreg deltek

rektoratet, Havforskningsinstituttet, Norges Fiskarlag, Norsk Sjømannsforbund, Fiskeri- og havbruksnærings landsforening og Norges Kystfiskarlag. Dei seinare åra har Kommunanes Sentralforbund og Sametinget vore medlemmar av delegasjonen til dei tosidige forhandlingane med Russland. Kven forhandlingane kan seiast å vedkome vil like fullt kunne vurderast på sjølvstendig grunnlag frå år til år.

Organisasjon	Formål	Medlemmar
 NEAFC Den nordaustatlantiske fiskerikommisjonen	Berekraftig bruk, rasjonell forvaltning og kontroll av marine artar i konvensjonsområdet.	Danmark (på vegner av Færøyane og Grønland), EU, Island, Noreg og Russland.
 NAFO Den nordvestatlantiske fiskerioorganisasjonen	Bidra til langsiktig bevaring, optimal utnytting og rasjonell forvaltning av fiskeressursane i konvensjonsområdet.	12 medlemsland. Fire er kyststatar til konvensjonsområdet: USA, Canada, Frankrike og Danmark.
 SEAFO Den søraustatlantiske fiskerioorganisasjonen	Langsiktig og berekraftig bruk av marine ressurser i søraustatlanten.	Medlemmar i SEAFO er Angola, Namibia, Sør-Afrika, EU, Noreg, Japan og Sør-Korea.
 CCAMLR Kommisjonen for bevaring av marine levande ressursar i Antarktis	Bevare dei levande marine ressursane i Antarktis. Det omfattar rasjonell utnytting.	24 statar pluss EU er medlemmar, i tillegg til 11 tiltredande statar.
 ICCAT Den internasjonale kommisjonen for bevaring av atlantisk tunfisk	Bevare og forvalte tunfisk og tunfiskliknande artar i Atlanterhavet og Middelhavet.	50 partar (medrekna EU som ein part).
 NAMMCO Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen	Samarbeid om forskning, bevaring og forvaltning av sjøpattedyr i Nord-Atlanteren.	Noreg, Grønland, Færøyane og Island er medlemmar. Danmark, Russland, Canada og Japan er observatørar.
 IWC Den internasjonale kvalfangstkommisjonen	Verne kvalbestandar mot overbeskatning og sørge for utvikling i kvalfangstnæringa, basert på vitenskapleg grunnlag.	89 partar.

Figur 3.4 Oversikt over internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjoner som Noreg deltek i

3.2 Tosidige avtarar

3.2.1 Noreg – Russland

Fiskerisamarbeidet mellom Noreg og Russland er formalisert gjennom avtalen av 11. april 1975 om samarbeid innan fiskerinæringa og avtalen av 15. oktober 1976 om gjensidig fiskerisamarbeid. Avtalane regulerer ei gjensidig plikt til samarbeid om praktiske spørsmål innanfor fiskeriforvaltninga og til å gjennomføre konsultasjonar om desse spørsmåla, med særleg vekt på tiltak for å ta vare på bestandane og koordinere fiskerivitskapleg forskning.

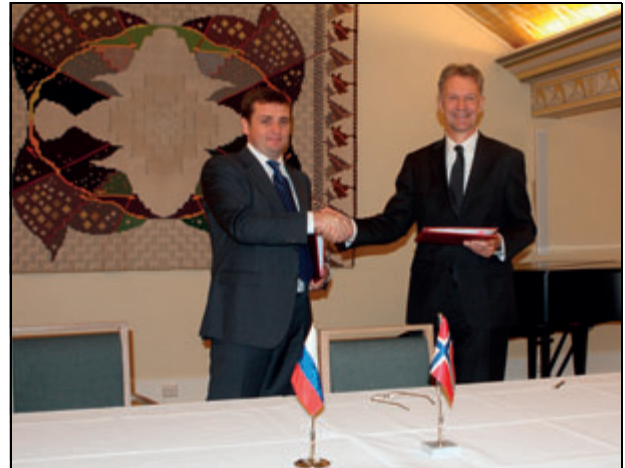
Med bakgrunn i avtalane, har Noreg og Russland gjennom Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen ført årlege forhandlingar om totalkvotar og reguleringsiltak for bestandane vi deler i Barentshavet. Til fellesbestandane reknar vi nordaust-arktisk torsk, nordaust-arktisk hyse, blåkveite, snabeluer og lodde. Partane er einige om å forvalte kongekrabbebestanden kvar for seg i sine respektive økonomiske soner, men drøftar resultata frå felles forskingsinnsats om krabben på dei årlege sesjonane.

Partane fastset totalkvotar og fordeler kvotane mellom Noreg, Russland og tredjeland. Partane avtarar også gjensidig rett til å delta i fisket i kvarandre sine soner og byter kvotar som gjeld både fellesbestandar og nasjonale bestandar. I tillegg omfattar avtalane harmonisering av teknisk regelverk.

Noreg og Russland har forvaltningsplanar for torsk, hyse og lodde som legg fast bestandsnivå og tiltaksgrenser som grunnlag for å fastsetje kvotar. I 2015 skal planane for torsk, hyse og lodde reviderast.

Det er semje mellom dei to landa om ei fast prosentvis fordeling av fellesbestandane. Etter at det er fastsett kvote til tredjeland blir kvotane for nordaust-arktisk torsk og nordaust-arktisk hyse fordelte med 50 pst. til kvar av partane Russland og Noreg. Loddekvoten er fordelt med 60 pst. til Noreg og 40 pst. til Russland. Kvoten for blåkveite er fordelt med 51 pst. til Noreg, 45 pst. til Russland og 4 pst. til tredjeland for fiske i fiskevernsona ved Svalbard. I 2014 vart Noreg og Russland også einige om fordelinga av snabeluerbestanden. Etter dette er snabeluerkvoten fordelt med 72 pst. til Noreg, 18 pst. til Russland og 10 pst. til tredjeland.

Dei siste åra er det lagt stor vekt på å utvikle felles tekniske reguleringsiltak for fisket i Barentshavet og Norskehavet. Tiltaka er basert på vitskaplege analysar. Det er også utvikla ein fel-

Figur 3.5 Delegasjonsleiarane Ilja Vasiljevitsj Sjestakov og Arne Røksund ved underskrivinga av den norsk-russiske fiskeritavtalen for 2015

Foto: NFD

les metodikk for å analysere det totale uttaket av torsk og hyse i Barentshavet.

2015-avtalen

Kvotetavtalen for 2015 mellom Noreg og Russland vart underskriven i Oslo 10. oktober 2014, på den 44. sesjonen til Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen. Den avtalte totalkvoten for fellesbestandane og fordelinga mellom Noreg, Russland og tredjeland er ført opp i tabell 3.1. Tabellane 3.2 og 3.3 viser ei oversikt over norske kvotar i russisk økonomisk sone og russiske kvotar i norsk økonomisk sone.

Partane vart samde om ein totalkvote for nordaust-arktisk torsk på 894 000 tonn i 2015. Dette er ein nedgang på 99 000 tonn frå 2014. Totalkvoten er fordelt mellom Noreg, Russland og tredjeland etter same mønster som tidlegare år. Den norske kvoten for 2015 er 401 240 tonn, inkludert 21 000 tonn kysttorsk.

For nordaust-arktisk hyse har Noreg og Russland avtalt ein totalkvote på 178 500 tonn. Dette er ei vidareføring av kvoten frå 2014. Den norske hysekvoten er med dette 88 115 tonn.

Noreg og Russland vedtok også å innføre kvotefleksibilitet mellom år i fisket etter torsk og hyse. Vedtaket inneber at partane kan overføre inntil 10 pst. av kvota til neste år, eller fiske inntil 10 pst. av eigen kvote på forskot (av neste års kvote). Det er opp til kvart av landa korleis kvotefleksibiliteten skal praktiserast nasjonalt.

Noreg har tradisjonelt gjeve Russland tilgang til å fiske store delar av torske- og hysekvotane

Tabell 3.1 Fastsette kvotar¹ for fellesbestandane i Barentshavet i 2015 (tonn)

Fiskeslag	TAC	Kvotar til Noreg	Kvotar til Russland	Kvotar til tredjeland
Nordaust-arktisk torsk ²	894 000	380 240	389 240	124 520
Nordaust-arktisk hyse	178 500	88 115	79 115	11 270
Blåkveite	19 000	9 675	8 625	700
Lodde	120 000	71 980	48 020	
Snabeluer	30 000	21 600	5 400	3 000

¹ kvotar etter byte av kvotar, men før tilbakeføring av ubrukt tredjelandskvote.

² inklusive forskingsfangst, eksklusive norsk kysttorsk.

sine i vår økonomiske sone. Dette er både fordi fisken er større lenger vest og fordi ei vestleg fordeling av fisket gjer kontrollen enklare. Av omsyn til balansen i kvoteavtalen er Noreg og Russland òg for 2015 samde om like høve til å fiske torsk og hyse i sonene til kvarandre. Avtalen for 2015 gjev mellom anna partane rett til å fiske inntil 200 000 tonn torsk i kvarandre sine soner. Det er ein auke på 60 000 tonn.

Totalkvoten for blåkveite er 19 000 tonn i 2015. Det er det same som i 2014.

Totalkvoten for lodde i 2015 er sett til 120 000 tonn. Det er ikkje i tråd med ICES sitt råd, som var 6 000 tonn. På grunn av istilhøva aust for Svalbard, vart ikkje heile bestanden dekkja av loddetoktet i 2014. Norske og russiske forskarar gav råd om ein kvote som var lågare enn 195 000 tonn. Den store avstanden i råda skriv seg frå at forskarane har nytta ulike metodar for å vurdere den samla storleiken på bestanden.

Under 44. sesjon vart Noreg og Russland einige om fordelinga av snabeluerbestanden. Totalkvoten er på 30 000 tonn.

Kontrollsamarbeid

Noreg og Russland har sidan starten av 1990-talet gradvis utvida fiskerisamarbeidet til å omfatte forvaltnings- og kontrollspørsmål. I 1993 vart Det permanente utval for forvaltnings- og kontrollspørsmål på fiskerisektoren (DPU) etablert under Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen. DPU er eit samarbeid mellom dei utøvande fiskeristyresmaktene i begge land. I dag samarbeider kontrollstyresmaktene i dei to landa tett og utvekslar informasjon om fangst- og landingsdata. Dette inkluderer løpande utveksling av informasjon om omlastingar til havs og landingar i tredje-lands hamner av fisk som tilhøyrer fellesbestandar i Barentshavet og Norskehavet.

Tabell 3.2 Norske kvotar i russisk økonomisk sone i 2015 (tonn)

Fiskeslag	Kvotar
Torsk	200 000
Hyse	35 000
Blåkveite	8 925
Snabeluer	21 600
Lodde	71 880
Reker	4 000
Grønlandssel	7 000
Steinbit	2 500
Flyndre	200
Bifangstkvote	500

Tabell 3.3 Russiske kvotar i norske havområde i 2015 (tonn)

Fiskeslag	Kvotar
Torsk	200 000
Hyse	35 000
Blåkveite	7 875
Lodde	47 920
Sei	12 000
Steinbit	4 500
Uer og snabeluer ¹	4 000
Kolmule	21 931
Norsk vårgytande sild	20 000
Andre artar	3 000

¹ max 2 000 tonn i direktefiske

Noreg og Russland er einige om å halde fram med samarbeidet om inspeksjonar av fiskefartøy både i NEAFC sitt reguleringsområde og i Barentshavet. Begge landa gjev difor inspektørar høve til å opphalde seg på den andre parten sine fartøy for å gjennomføre inspeksjonar.

Noreg og Russland er òg einige om å vidareføre arbeidet i 2015 i analysegruppa, som består av representantar frå Fiskeridirektoratet, Kystvakta, Det føderale fiskeribyrået si territoriale avdeling for Barentshavet og Kvitsjøen og Russlands sikkerheitsmyndigheit (FSB) si grenseavdeling i Murmansk fylke. Analysegruppa samkøyrer informasjon på fartøynivå både for norske og russiske fartøy og har vore sentral i arbeidet mot ulovleg fiske i Barentshavet, som var eit stort problem fram til midten av 2000-talet. På grunn av det gode norsk-russiske kontrollsamarbeidet, er det i åra 2009–2014 ikkje avdekt ulovleg overfiske av torsk og hyse i Barentshavet og Norskehavet.

Ulike grupper under Fiskerikommisjonen har dei siste åra arbeidd med å harmonisere det tekniske regelverket for fisket i Barentshavet og Norskehavet og med spørsmål knytt til utkast av fisk. På den 44. sesjonen vart partane samde om at DPU skal leggje fram forslag til tiltak for å redusere utkast av fisk, på neste sesjon i Den blanda norsk-russiske fiskerikommisjonen.

Partane bestemte også å halde fram arbeidet med å lage felles retningslinjer for korleis inspeksjon av fiskefartøy i Barentshavet og Norskehavet skal føregå.

3.2.2 Noreg – EU

Fisket i Nordsjøen, Barentshavet, vest av Dei britiske øyane og ved Grønland

Strukturen i avtalane

På grunnlag av rammeavtalen med EU om fiskeri, har Noreg frå 1978 og fram til i dag inngått årlege kvoteavtalar om Noreg og EU sitt fiske i Nordsjøen, Noreg sitt fiske vest av Dei britiske øyane og EU sitt fiske i Noreg si økonomiske sone i Barentshavet. Noreg blir òg tildelt kvotar frå EU i grønlandske farvatn. Avtalen inneheld føresegner om forvaltning av felles fiskebestandar og gjensidig løyve til å fiske i den andre parten si fiskerisone. Partane har såleis eit felles ansvar for å forvalte fiskeressursane i Nordsjøen.

Eit anna element i kvoteavtalen er byte av kvotar på dei eksklusive bestandane og på enkelte bestandar i Nordsjøen og vest av Dei britiske

Figur 3.6 Fiskeriminister Elisabeth Aspaker møtte EU sin fiskerikommisær Karmenu Vella 16. januar 2015

Foto: Noregs delegasjon til EU

øyane. I denne utvekslinga av kvotar skal det vere balanse i dei gjensidige tildelingane.

Nivået og omfanget av kvotebyttet har tradisjonelt sett vore ei vidareføring av tidlegare fiske-mønster hos partane, men nivået avheng òg av variasjonar i storleiken på dei ulike bestandane. Dei seinare åra har det utvikla seg ein situasjon der torskekvoten Noreg tilbyr EU har auka kraftig medan bestandar EU gjev Noreg som motyting ikkje har gjort det same. Dette gjer at Noreg i 2015 har halde tilbake nesten 16 000 tonn torsk.

Etablering av forvaltningsplanar og betring av beskatningsmønsteret

Noreg er i ein kontinuerleg prosess med EU i spørsmålet om langsiktige tiltak i forvaltninga av viktige kommersielle fiskebestandar i Nordsjøen. Det har vore ein tidkrevjande prosess frå einsidige norske merknader i dei årlege kvoteavtalane, til eit meir forpliktande samarbeid for å finne gode løysingar. Sjølv om vi ikkje gjer alt likt har Noreg og EU eit godt og tett samarbeid på fiskeriforvaltningsområdet.

Noreg og EU har forvaltningsplanar for sild, sei, torsk og hyse som legg fast bestandsnivå og tiltaksgrenser som grunnlag for å fastsetje kvotar. Forvaltningsplanane skal ivareta omsynet til ei forsvarleg forvaltning og bidra til føreseielege rammer. Desse planane er no eit viktig verktøy for forvaltarane. I 2015 skal planane for torsk, hyse og sei reviderast.

I arbeidet med å forbetre beskatningsmønsteret i Nordsjøen, har utkast av fisk vore ei utfordring. EU har til no praktisert eit utkastpåbod, medan utkast av fisk er forbode i Noreg.

Gjennom forvaltningssamarbeidet med EU har vi etter kvart blitt einige om tiltak for å redusere utkast, mellom anna har EU innført forbod mot utsortering (high-grading). Noreg og EU har også kvar sine system for stenging og opning av fiskefelt, for å verne yngel og småfisk.

EU har vedteke ein reform av sin felles fiskeripolitikk som mellom anna inneber forbod mot utkast av fisk. Sjølv om reformvedtaket inneheld fleire vage unnatak er det eit viktig steg i rett retning. Iverksetjinga av reformen og innsatsen mot utkast vil truleg prege det allereie tette forvaltningssamarbeidet mellom partane i åra framover.

Kontroll

Arbeidet for skjerpa kontroll og overvaking av ressursuttaket er ei viktig oppgåve. Dette skjer til dømes ved å utveksle fangststatistikk og landingsdata, inklusiv fiskeaktivitet frå tredjeland, ved å utveksle observatørar som kontrollerer og overvaker og ved satellittsporing av fiskefartøy. I tillegg til satellittsporing er elektronisk fangstraportering viktig i samband med kontroll. Noreg og EU har ein avtale om elektronisk utveksling av fangst- og aktivitetsdata ved fiske i kvarandre sine soner. Det blir lagt særleg stor vekt på kampen mot uuu-fiske (ulovleg, urapportert og uregulert fiske). Noreg og EU er samde om å halde fram med samarbeidet om kontroll.

2015-avtalen

Noreg og EU underteikna 4. desember 2014 ein kvoteavtale for 2015. Kvoteane er noko endra i forhold til 2014. Kvoteane for torsk, raudspette og hyse er auka medan kvoteane for sei, kviting og

sild er reduserte. Byteavtalen vart som i 2014. For Noreg er det kvoteane på sei, sild og torsk som er viktigast. Sjå tabell 3.4 for ei oversikt over kvoteane for dei felles forvalta bestandane i Nordsjøen i 2015. Tabellane 3.5–3.7 viser byte av kvotar mellom Noreg og EU, kvotar til EU på norske bestandar nord for 62°nord og kvotar til Noreg frå EU i Grønland si sone.

Tabell 3.5 Byte av kvote mellom Noreg og EU i Nordsjøen og vest av Dei britiske øyane (tonn)

Fiskeslag	Kvotar til Noreg i EU-sona	Kvotar til EU i norsk sone
Augepål	15 000	
Sei	500	
Blålange	150	
Lange	5 500	950
Brosme	2923	170
Brisling	9 000	
Blåkveite	1 000	
Kombinert kvote	140	
Reker		357
Hestmakrell	3550	
Andre artar	4 000	7 250
Tunge	10	
Breiflabb		1500
Sjøkreps		1000
Kolmule	102 605	

Tabell 3.4 Kvotar for felles forvalta bestandar i Nordsjøen i 2015 (tonn)

Fiskeslag	TAC	Kvotar til Noreg	Kvotar til EU
Torsk	29 189	4 962	24 227
Hyse	40 711	6 764	33 948
Sei	66 006	34 623	31 383
Kviting	13 678	618	13 060
Raudspette	128 376	8 686	119 690
Norsdsjøsild	445 329	129 145	316 184

Tala inkluderer overføring av 300 tonn raudspette, 2600 tonn hyse og 750 tonn kviting frå Noreg til EU og 300 tonn sei frå EU til Noreg.

Tabell 3.6 Kvotar til EU på eksklusive norske bestandar nord for 62°N i 2015 (tonn)

Fiskeslag	Kvotar
Norsk-arktisk torsk	20 524
Norsk-arktisk hyse	1 200
Sei	2 550
Blåkveite (bifangst)	50
Anna (bifangst)	350

Tabell 3.7 Kvotar til Noreg frå EU i Grønland si sone i 2015 (tonn)

Fiskeslag	Kvotar
Reker (Grønland si sone)	2 550
Blåkveite (Grønland si sone)	1 150
Uer (Grønland si sone)	800
Kveite (Grønland si sone)	150
Skolest og isgalt (Grønland si sone)	60

Fisket i Skagerrak/Kattegat

EU forhandlar om fiske i Skagerrak på vegner av Danmark og Sverige.

Avtalen fastset totalkvotar og fordelinga av desse for bestandane torsk, hyse, kviting, raudspette, sild, brisling og reker. Det norske fisket utgjer ein liten del av det totale fisket, og silde- og rekefisket er av størst interesse for norske fiskarar. EU (Danmark og Sverige) har størstedelen av dei enkelte kvotane.

Noreg og EU vart 4. desember 2014 samde om reguleringane for fisket i Skagerrak og Kattegat i 2015. Kvotane er førte opp i tabell 3.8.

Det er fastsett ein bifangstkvote på totalt 6659 tonn nordsjøsild i industritrålfisket og i brislingfisket i Skagerrak/Kattegat i 2015. Norske fiskarar kan i 2015 fiske inntil 50 prosent av den norske skagerrakkvoten på sild i norsk sone av Nordsjøen.

Dei årlege avtalane om fisket i Skagerrak/Kattegat har tidlegare bygd på trepartsavtalen av 1966 mellom Noreg, Danmark og Sverige. I følgje denne avtalen var havet utanfor 4 nautiske mil å sjå på som ope hav. I dag har Noreg 12 nautiske

Tabell 3.8 Kvotar i Skagerrak og Kattegat i 2015 (tonn)

Fiskeslag	TAC	Kvotar til Noreg	Kvotar til EU
Torsk	4 171	136	4 035
Hyse	2 504	105	2 399
Kviting	1 050	19	1 031
Raudspette	10 056	201	9 855
Reker	7 630	3 556	4 074
Sild	43 604	5 816	37 788
Brisling	33 280	2 496	30 784
Andre artar	10 000		

Tabell 3.9 Kvotar til Sverige i norske farvatn i 2015 (tonn)

Norsk økonomisk sone sør for 62°N	Kvotar
Torsk	382
Hyse	707
Sei	880
Lyr og kviting	190
Reker	123
Sild	1 093
Makrell	312
Industrifisk	800

Andre fiskeslag skal vere på eit tradisjonelt nivå.

mils-territorialfarvatn og økonomisk sone utanfor det. Det finst såleis ikkje ope hav i Skagerrak. Noreg starta difor ein prosess med sikte på å endre rammeverket, slik at det blir i tråd med moderne havrett. Som ein konsekvens av dette sa Noreg opp Skagerrak-avtalen i 2009. Overenskomsten opphøyrd 7. august 2012. Ein ny avtale om norsk, dansk og svensk fiske i Skagerrak vart endeleg signert 15. januar 2015.

Sverige

Utvidinga av norsk fiskerijurisdiksjon i 1977 fekk også noko å seie for svenske fiskarar som hadde hatt eit tradisjonelt fiske i Nordsjøen i område som etter 1977 inngjekk i Noregs økonomiske sone. Desse fiskarane hadde ikkje alternativt driftsgrunnlag langs svenskekysten. Dette var bakgrunnen for at Noreg tilbød Sverige ein såkalla nabolandsavtale om fiskeri, som sikra svenske fiskarar retten til å halde fram med fisket i norsk sone i Nordsjøen. Svenske fiskarar får tildelt kvotar på torsk, hyse, kviting, lyr, sei, sild, makrell, reker og industrifisk. Strukturen i avtalen med Sverige har vore stabil, og det har såleis ikkje vorte opna for nye fiskeri.

Kvoteavtalen om svensk fiske i den norske delen av Nordsjøen i 2015 vart underskriven av Noreg og EU 4. desember 2014. Sjå tabell 3.9 for ei oversikt over kvotane. Kvotane er stort sett ei vidareføring av nivået frå 2014.

3.2.3 Noreg – Færøyane

Noreg og Færøyane vart 12. desember 2014 einige om ein tosidig avtale om fiskerisamarbeid

og kvotebyte for 2015. Avtalen byggjer på ei rammeavtale frå 1979 om gjensidige fiskerettar. Strukturen i byttet går grovt sett ut på at Færøyane får torsk, sei og hyse i Barentshavet, medan Noreg får bunnfisk og kolmule av Færøyene.

I perioden 2011–2013 vart ikkje partane samde om nokon tosidig avtale på grunn av makrellkonflikten. Denne konflikten med Færøyane vart løyst i 2014. Etter ynskje frå både Noreg og Færøyane vart storleiken på kvotebyttet i avtalen for 2015 auka samanlikna med fjorårets avtale.

Norske fiskarar får ein kvote på 1900 tonn lange/blålange, 1600 tonn brosme, 500 tonn sei og 800 tonn andre artar. I tillegg kan norske fartøy fiske opp til 80 000 tonn av den norske kolmulekvoten for 2015 i færøyske farvatn. Færøyane får ein kvote på 4121 tonn torsk, 900 tonn hyse, 800 tonn sei og 200 tonn andre artar i norsk økonomisk sone. Av kvotar som dei har fått gjennom byteavtalen sin med Russland, kan Færøyane i tillegg fiske opp til 10 000 tonn torsk, 900 tonn hyse og 200 tonn andre artar i norske farvatn.

3.2.4 Noreg – Grønland

Noreg og Grønland vart 10. desember 2014 einige om ei tosidig avtale om gjensidige fiskekvotar i 2015. Avtalen byggjer på ei rammeavtale frå 1992. Samarbeidet på fiskeriområdet med Grønland fungerer godt, og det omfattar også kontrollsamarbeid og forskningssamarbeid. For norske fiskarar er kvotane på dei kommersielt viktige artane blåkveite, uer og torsk av størst verdi. I tillegg til desse kvotane får Noreg mellom anna reker, blåkveite og uer frå EU i grønlandske farvatn.

Grønlandske fiskarar kan ta desse kvanta i norske jurisdiksjonsområde i 2015:

3500 tonn nordaust-arktisk torsk, 900 tonn nordaust-arktisk hyse, 700 tonn norsk-arktisk sei og inntil 260 tonn andre artar som bifangst (uer og blåkveite). Kvote nivået er uendra frå 2014. Som ein del av avtalen kan grønlandske fiskarar ta delar av dei torske- og hysekvotane som Grønland er tildelt av Russland i Noregs økonomiske sone nord om 62°N, under føresetnad av at Russland godtek ei slik ordning.

I avtalen forpliktar Grønland seg til å avgrense det totale fisket sitt i Barentshavet til dei artane og kvotane dei har fått tildelt i avtalane med Noreg og Russland, utan omsyn til om fisket skjer i eller utanfor Noreg og Russland sitt jurisdiksjonsområde

Dei norske kvotane i Grønlands økonomiske sone er noko endra frå 2014 til 2015.

I 2015 kan Noreg fiske følgjande kvanta i Grønland si sone:

Ved Vest-Grønland: 900 tonn blåkveite. Ved fiske etter blåkveite ved Vest-Grønland kan trålfisket berre skje sør om 64°30'N.

Ved Aust-Grønland: 500 tonn blåkveite, 800 tonn uer fiska med botntrål/line, 160 tonn kveite og 150 tonn bifangst av andre artar.

Ved Aust- og Vest-Grønland: 1200 tonn torsk.

Noreg og Grønland inngjekk ein avtale om kontrollsamarbeid 4. mars 2005. Avtalen er vidareført i 2015. Partane er og einige om å vidareføre samarbeidet om å etablere elektronisk fangstdagbok med intensjon om gjensidig rapportering i kvarandre sine soner så snart som mogleg.

Forskingssamarbeidet vidareførast for blåkveite, torsk, uer og makrell. Partane har også identifisert mulige område for å utvide dette samarbeidet, bl.a. klimaendringane effekt på fiskebestandane i Vest-Norden.

3.2.5 Noreg – Island

Noreg, Island og Russland inngjekk i 1999 trepartsavtalen om visse samarbeidsforhold på fiskeriområdet (Smottholavtalen). Gjennom denne avtalen greidde norske og russiske styresmakter å gjere slutt på det uregulerte islandske fisket på regulerte bestandar i internasjonalt område i Barentshavet.

Ein protokoll til Smottholavtalen regulerer bytet av fisk mellom Island og Noreg. Etter denne protokollen kan Island i sesongen 2015 fiske 8 158 tonn nordaust-arktisk torsk i NØS nord om 62°N. I tillegg kjem ein bifangstkvote av andre artar i torskefisket på 30 prosent.

Som kompensasjon for den islandske torskekvoten har norske fiskarar ein kvote botnfisk og ein loddekvote i Islands økonomiske sone (IØS). Botnfiskkvoten ligg fast på 500 tonn pluss bifangst. Loddekvoten blir justert i takt med totalkvoten for nordaust-arktisk torsk. For 2014/2015 er loddekvoten 34 669 tonn, om lag som i fjor.

Smottholavtalen var gyldig ut 2014. Noreg ba ikkje om revisjon av avtalen, og avtalen er dermed gyldig for fire nye år.

3.3 Kyststatsavtalar og andre fleirsidige avtalar

3.3.1 Forvaltninga av norsk vårgytande sild

Norsk vårgytande sild (nvg-sild) har vore den største fiskebestanden i Nord-Atlanteren og den største sildebestanden i verda. Bestanden er no svakare.

Figur 3.7 Sildefiske

Foto: Jean Gaumy/Noregs sjømatråd

Frå 1996 til 2003 inngjekk Noreg, EU, Færøyane, Island og Russland årlege kyststatsavtalar om forvaltninga av sild. I desse fempartsavtalane hadde Noreg ein eigardel på 57 prosent. Med basis i prinsippet om sonetilhøyrsla, la Noreg fram krav om ein høgare norsk del. Partane kom ikkje fram til nokon fempartsavtale i åra 2003–2006. Men i denne perioden inngjekk Noreg tosidige avtalar med Russland, og for 2006 òg med EU.

18. januar 2007 vart det underteikna ein ny kyststatsavtale mellom EU, Færøyane, Island, Noreg og Russland om forvaltning av nvg-sild for 2007. Denne avtalen gav Noreg 61 prosent av nvg-silda. Avtalen inneheldt òg den same langsiktige forvaltningsplanen partane vart samde om under avtalen frå 1996. Partane var i tillegg samde om tosidige avtalar om sonetilgang.

Dei to siste åra har Færøyane kravd ein høgare del av den totale kvoten. Dei andre kyststatane ville ikkje redusere sine delar av totalkvoten til fordel for Færøyane, og partane har difor ikkje klart å bli samde om ein ny fempartsavtale. I 2014 inngjekk Noreg, EU, Island og Russland ein

firepartsavtale med ein kvote til Færøyane basert på deira tradisjonelle del av silda.

Det er ikkje inngått nokon ny firepartsavtale (utan Færøyane) for 2015. Det ligg berre føre ei felles forståing av ein totalekvote på 283 013 tonn. Noreg har fastsett ein kvote på 172 638 tonn som tilsvarar vår tradisjonelle del av totalkvoten. Partane har utarbeidd ein ny rapport som kartlegg sonetilhøyrsla til bestanden og det er halde tre forhandlingsrundar for å bli einige om ei ny fordeling av bestanden. Dette har ikkje lukkast, og i 2015 vil det bli arbeidd vidare for å komme fram til ein avtale frå 2016.

Det er ikkje inngått avtalar som gjev andre partar tilgang til å fiske i norske farvatn bortsett frå at Noreg gjev Russland slik tilgang til å fiske den russiske kvoten i norsk sone for å unngå fiske på småfisk i russisk sone.

3.3.2 Forvaltninga av lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen

Ein trepartsavtale om loddebestanden ved Island, Grønland og Jan Mayen vart underskriven 12. juni 1989. Etter det er rammeavtalen om reguleringane i loddefisket forhandla på nytt tre gonger. Dei mest sentrale elementa i denne avtalen omhandlar kva prosentdelar dei tre partane skal ha av totalkvoten for lodde, og i kva omfang partane kan fiske av sin kvote i sonene til dei andre partane kvar loddeseong.

Island valde å seie opp trepartsavtalen i 2002, med verknad frå mai 2003. På grunn av oppseiinga blei det opna nye forhandlingar mellom partane i juni 2003. Forhandlingane førde fram til ein ny avtale basert på hovudelementa i den tidlegare avtalen. Avtalen gjeld no berre for eitt år om gongen, i motsetnad til den gamle avtalen som var gjeldande for tre år om gongen. Totalkvoten er fordelt med 11 pst. til Grønland, 81 pst. til Island og 8 pst. til Noreg. Etter nye råd frå det islandske havforskningsinstituttet blei kvota som Noreg kan fiske i islandsk økonomisk sone i 2015 sett til 50 909 tonn.

3.3.3 Forvaltninga av kolmule

Etter fleire år med forhandlingar inngjekk kyststatane EU, Noreg, Island og Færøyane ein rammeavtale om forvaltninga av kolmule 16. desember 2005. Dette har vore følgt opp med årlege kvoteavtalar. Fordelinga var slik at ein først sette ei viss mengd til fiske i internasjonalt farvatn (Russland og Grønland) og så delte kyststatane det attståande kvantumet.

Figur 3.8 På kolmulefeltet

Foto: Nærings- og fiskeridepartementet.

Figur 3.9 Makrellfiske

Foto: ©scanfishphoto.com

Etter krav frå EU har partane utarbeidd ein felles rapport om sonetilhøyrsløse for kolmulebestanden. Denne skal gje grunnlag for forhandlingar om nye delar mellom partane. Med basis i rapporten har Noreg, EU, Færøyane og Island forhandla om ein kyststatsavtale om forvaltninga av kolmule for 2015. Å bli samde om fordeling av bestandar er ein tidkrevjande prosess, og ein har førebels ikkje lukkast i dette. Partane har difor ei felles forståing av ein totalkvote på 1 260 000 tonn, inkludert avsetning til andre land sitt fiske i internasjonalt farvatn.

Noreg sitt utgangspunkt var at noverande avtale burde bli vidareført medan partane forhandlar om eit nytt fordelingsregime. EU var likevel ikkje villige til å gje norske fartøy tilgang til si sone i kolmulefisket. Slik sonetilgang har vore ein integrert del av avtalen, og var medverkande til at Noreg aksepterte den fordelinga som har vore avtalt. Noreg har dei siste åra fiska kolmulen i andre land sine farvatn og i internasjonalt farvatn, for å verne yngel og ungfisk av kolmule i eige farvatn. Noreg har fastsett ein kvote på 498 173 tonn. Det tilsvarar om lag den delen Noreg fiska før 2005-avtalen, som er høgare enn andelen etter 2005-avtalen.

Partane vil halde fram med forhandlingane i 2015 for å bli einige om ein ny avtale frå 2016. Kolmulebestanden er i god forfatning og blir hausta berekraftig.

3.3.4 Forvaltninga av makrell

Noreg, Færøyane og EU hadde i perioden 1999–2009 årlige trepartsavtar om forvaltning av makrell i Nordaust-Atlanteren. Partane vart ikkje einige om ein ny trepartsavtale for 2010. Bakgrun-

nen var at Færøyane ønskte ein større andel av totalkvoten. I tillegg la også Island fram krav om kyststatsandel. Noreg og EU inngjekk difor ein tiårig tosidig prinsippavtale om forvaltninga av makrell 26. januar 2010. I avtalen var partane mellom anna samde om fordelinga seg imellom og tilgang til kvarandre sine farvatn for fisket etter makrell.

I perioden 2010–2014 møttes Noreg, EU, Færøyane og Island til 20 forhandlingsrunder utan at partane vart einige om ein ny kyststatsavtale om framtidig fordeling og forvaltning av makrell. Russland deltok som observatør i forhandlingane. I mangel på fullverdige kyststatsavtar, inngjekk Noreg og EU årlege tosidige avtar om forvaltning av makrell for åra 2010–2013.

Då det i mars 2014 vart klart at ein heller ikkje for 2014 ville verte samde om ein kyststatsavtale, viste det seg likevel mogleg å bli einige om ein trepartsavtale mellom Noreg, EU og Færøyane. Ein ny rammeavtale mellom dei tre partane om fordeling og forvaltning av makrell vart difor undertekna 12. mars 2014. Avtalen gjeld for fem år og partane er einige om å halde fast på den relative fordelinga seg i mellom i avtaleperioden. I tilknytning til trepartsavtalen vart Noreg og Færøyane einige om gjensidig sonetilgang i kvarandre sine farvatn. Den gjensidige sonetilgangen som Noreg har hatt med EU gjennom den tosidige avtalen er også vidareført.

Hausten 2014 vart det gjort eit nytt forsøk på å inkludere Island i trepartsavtalen. Også Grønland deltok i forhandlingane, då det dei siste åra har utvikla seg eit makrellfiske i grønlandsk farvatn. Partane vart ikkje einige om ein felles avtale.

Noreg, EU og Færøyane inngjekk difor ein avtale om forvaltning av makrell for 2015 i tråd

med rammeavtalen frå 12. mars 2014. Partane er i avtalen einige om ein totalkvote på 1 054 000 tonn. Innanfor dette kvantumet er det også sett av eit kvantum på 15,6 pst. for fiske av andre kyststatar og fiskeripartar – i praksis Grønland, Island og Russland. Norsk kvote for 2015 er på 237 250 tonn, som svarar til 26,67 pst. av delen til dei tre partane i avtalen. I samsvar med avtalen for 2015 skal partane utarbeide ny forvaltningsplan for makrell.

3.3.5 Forvaltninga av uer

Det finst fleire artar av uer i Nordaust-Atlanteren. Det er størst kommersiell interesse knytt til snabeluerbestandane i Irmingerhavet, i Barentshavet og i Norskehavet. Desse blir utnytta av fleire statar.

Snabeluer i Barentshavet og Norskehavet

I 2005 starta eit nytt fiskeri etter snabeluer på det opne hav i Norskehavet. Bestanden som det blir fiska på er hovudsakleg i norsk sone, men delar av bestanden dreg på næringsvandring i område utanfor norsk fiskerijurisdiksjon i om lag tre månader om hausten. ICES har for 2015 tilrådd ein kvote på 30 000 tonn.

NEAFC sette i 2008 i gang ei uavhengig utgreiing med tanke på å etablere eit vitskapleg fundament for ein fordelingsnøkkel. Rapporten konkluderte med at sonetilhøyrsla til Noreg ligg på rundt 74 prosent. Russland er også kyststat til snabelueren, og Noreg og Russland blei i oktober 2014 einige om ein deling av kyststatslotten: 72 pst. til Noreg, 18 pst. til Russland, 5,9 pst. til det opne hav i Norskehavet og 4,1 pst. til tredjeland sin bifangst i fiskevernsona rundt Svalbard.

I november 2014 vart det halde eit arbeidsgruppemøte under NEAFC med sikte på å verte einige med ikkje-kyststatane om kor stor del av kvoten som skal setjast av til fiske på det opne hav i Norskehavet. Partane sto langt frå kvarandre, og møtet vart utan resultat. Følgeleg vart partane heller ikkje samde om en regulering for det opne hav under årsmøtet i NEAFC, sjå omtale av dette i kap. 3.4.1. Arbeidet med å få aksept i NEAFC for den avsettinga Noreg og Russland er samde om til fiske i internasjonalt farvatn, og såleis ei betre forvaltning av ueren, vil halda fram. Noreg har sett ein kvote på 21 600 tonn til fiske i eigen sone.

Snabeluer i Irmingerhavet

Partane i prosessen om deling og regulering av snabeluer i Irmingerhavet er kyststatane Island,

Figur 3.10 NEAFC sitt konvensjonsområde merka i blått, myndighetsområde er merka i oransje

Grønland og Færøyane og ikkje-kyststatane EU, Noreg og Russland. Alle partane utanom Russland vart i november 2014 samde om å ikkje hauste meir enn 9500 tonn i 2015. Noreg har 3,85 prosent av den samla kvota.

Det samla uttaket har i lang tid vore altfor høgt. Uttaket var òg i 2014 vesentleg høgare enn ICES si tilråding, fordi Russland, som ikkje godtek fordelingsnøkkelen og ICES si rådgeving, har gitt seg sjølv ein svært høg kvote. Heller ikkje i 2015 er Russland part i avtalen.

3.4 Internasjonale fiskeriforvaltningsorganisasjonar

3.4.1 NEAFC

Den nordaustatlantiske fiskerikommisjonen skal sørje for ei langsiktig bevaring og best mogleg utnytting av fiskeressursane i konvensjonsområdet. Kommisjonen skal leggje til rette for ei samfunnsøkonomisk optimal og miljøvennleg utnytting av fiskebestandane. Partane til NEAFC er Danmark (på vegne av Færøyane og Grønland), EU, Island, Noreg og Russland. Sekretariatet ligg i London.

Den viktigaste oppgåva til NEAFC er å vere med å utvikle ei meir økosystembasert forvaltning av havområda og gode regionale kontrollregime. Myndighetsområda til NEAFC (vanlegvis kalla reguleringsområdet) er i utgangspunktet avgrensa til områda utanfor partane sine økono-

miske soner. Når det gjeld reguleringar av fisket på bestandar som vandrar både innanfor og utanfor partane sine økonomiske soner, har kommisjonen i første rekkje ein samordnande funksjon. NEAFC kan likevel gjere vedtak om reguleringstiltak innanfor den økonomiske sona til ein part dersom vedkommande part ønskjer det og støttar at det blir sett i verk eit reguleringstiltak. NEAFC-konvensjonen gjeld i utgangspunktet for alle fiskeressursar i konvensjonsområdet. Unntaket er sjøpattedyr og langtmigrerande artar dersom dei er omfatta av andre internasjonale avtalar (til dømes tunfisk).

Fiskerireguleringar for 2015

NEAFC har i første rekkje ein samordnande funksjon i reguleringa av fisket etter bestandar som vandrar mellom partar sine økonomiske soner og internasjonalt farvatn. Dette gjeld kolmule, norsk vårgytande sild, makrell og uer. Det blir vanlegvis inngått kyststatsavtalar for desse bestandane. Dei er omtala ovanfor.

Gjennom kyststatsavtalane for kolmule, nvg-sild og makrell blir det sett av ein del til fiske i NEAFC sitt reguleringsområde for ikkje-kyststatar. I tillegg til dette kan kyststatane fiske sine delar av totalkvotene av dei enkelte artane i internasjonalt farvatn. Basert på forslag frå kyststatane, vedtek kommisjonen regulering av fisket etter dei enkelte artane i internasjonalt farvatn. Forhandlingane om kyststatsavtalar for kolmule, nvg-sild og makrell for 2015 var ikkje avslutta til kommisjonen sitt årsmøte i 2014. Reguleringa av artane i internasjonalt farvatn i 2015 vil difor bli vedteken gjennom postavstemming på eit seinare tidspunkt.

Noreg og Russland er kyststatar til snabelueren i Norskehavet og vart i oktober 2014 einige om ei fordeling av bestanden på bakgrunn av ein sonetilhøyrslrapport utarbeidd av forskarar frå NEAFC-landa. Avtalen inneheld også ein kvote til internasjonalt farvatn. I tråd med tilrådinga frå ICES og kvoten som er sett av i avtalen, la difor Noreg og Russland fram forslag om ei NEAFC-regulering for 2015. Forslaget fekk ikkje fleirtal, fordi dei andre NEAFC-partane ikkje er einige i kor stor avsetning Noreg og Russland har gjort til fiske i internasjonalt farvatn. Resultatet av dette er at det ikkje er fastsett noka regulering av snabeluer i den internasjonale delen av Norskehavet for 2015.

Kyststatane til snabeluer i Irmingerhavet, Island, Grønland og Færøyane, og ikkje-kyststatane EU og Noreg, vart på årsmøtet i 2014 samde

om å ikkje hauste meir enn 9500 tonn i 2015. Russland er ikkje samd i spørsmålet om fordeling eller ICES si rådgjeving, og støtta difor ikkje forslaget.

På årsmøtet i 2014 vart NEAFC sitt forbod mot å fiske brugde, pigghå og håbrann, som har vore på plass sidan 2011, vidareført for 2015. Likeeins vart forbodet frå 2012 mot direktefiske av ei rekke djuphavsartar vidareført. I tillegg vedtok kommisjonen mellombels retningslinjer for forvaltning av djuphavsartar medan ein ventar på at eit meir omfattande regelverk kjem på plass. Retningslinjene inneber ei kategorisering av dei enkelte djuphavsartane, og skal bidra til å betre både den vitskaplege rådgjevinga og utviklinga av forvaltningstiltak på djuphavsartar. Kommisjonen vedtok også eit generelt forbod mot finning av hai. Vedtaket inneber at hai som er fanga i fiskeri forvalta av NEAFC skal landast med finnen på. For 2015 vedtok kommisjonen, mot éi stemme, reguleringar for artane skolest og isgalt.

Områdeforvaltning

NEAFC vedtok for første gong i 2004 å stenge enkelte område for botntråling og faststående reiskapar for å verne sårbare marine økosystem. I dei følgjande åra har kommisjonen med jamne mellomrom gjort justeringar i områda og stengt nye område i tråd med tilrådingar frå ICES. Det er no i alt 13 område innanfor NEAFC sitt reguleringsområde som er stengt for botnfiske. Sjå kart i kapittel 2.5 om internasjonale havmiljøprosessar.

Alle tiltaka som er vedtekne om marine verneområde og botnfiskeri er element i NEAFC si oppfølging av fiskeriresolusjonen til FN frå 2006 og FAO sine retningslinjer om botnfiskeri frå 2008. NEAFC vedtok i 2014 eit nytt og betre regelverk for botnfiske. I tillegg til å liste opp dei stengte områda, definerer regelverket kva for område som per i dag er rekna for å vere eksisterande fiskeområde, og dermed opne for fiske. For å kunne fiske i områda som ligg utanfor eksisterande fiskeområde, men som ikkje er stengte for å verne sårbare marine økosystem, stiller regelverket strenge krav. Det er krav som seier at det skal gjennomførast konsekvensutgreiingar før det er aktuelt å vurdere eit forsøksfiske. Dersom fartøy støyter bort i sårbare marine økosystem (korallar og svamp) pliktar dei å stoppe fisket, rapportere hendinga og flytte minst to nautiske mil frå staden med sårbare økosystem.

NEAFC har dei seinare åra arbeidd tett med Konvensjonen om vern av havmiljøet i det nord-

austlege atlantehavsområdet (OSPAR) om områdeforvaltninga i Nordaust-Atlanteren. I 2014 vedtok NEAFC og OSPAR ein samarbeidsavtale som skal styrke dette samarbeidet. Det er ønskeleg at også andre organisasjonar som har Nordaust-Atlanteren som kompetanseområde etter kvart blir med i avtalen. Det gjeld til dømes Den internasjonale havbotnmyndigheita (ISA) og Den internasjonale sjøfartsorganisasjonen (IMO). Målet er å få eit heilskapleg samarbeid på tvers av sektorane som opererer i Nordaust-Atlanteren.

Kontroll samarbeid

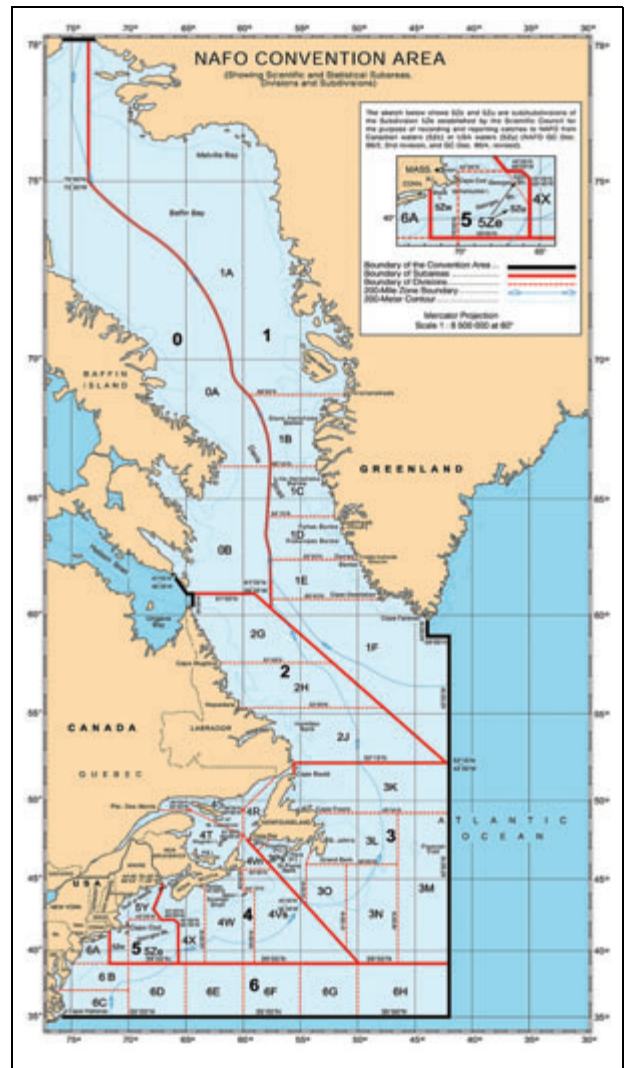
Kampen mot urapportert, uregulert og ulovleg fiske har vore høgt prioritert i NEAFC i fleire år. Arbeidet har resultert i eit omfattande kontroll- og handhevingsregelverk, som mellom anna inneheld krav til satelittsporing, rapporteringsplikter, reglar om inspeksjon til sjøs, hamnestatskontroll og svartelisting. Etter at kommisjonen på årsmøtet i 2014 vedtok å utvide verkeområdet for NEAFC sitt system for hamnestatskontroll, er dette no fullt på linje med den internasjonale hamnestatsavtalen som er forhandla fram under FAO.

I 2009 vedtok NEAFC eit forbod mot utkast i NEAFC sitt reguleringsområde for dei viktigaste artane som blir regulerte av NEAFC. EU røysta imot tilrådinga, og har reservert seg mot vedtaket.

3.4.2 NAFO

Det overordna målet til Den nordvestatlantiske fiskeriorganisasjonen (NAFO) er å bidra til langsiktig bevaring, optimal utnytting og rasjonell forvaltning av fiskeressursane i konvensjonsområdet. NAFO har i 2015 12 medlemsland frå Nord-Amerika, Europa, Asia og Karibia. Fire av medlemslanda er kyststatar til konvensjonsområdet: USA, Canada, Frankrike (på vegner av St. Pierre et Miquelon) og Danmark (på vegner av Færøyane og Grønland). NAFO-sekretariatet ligg i Dartmouth i Canada.

NAFO har i dei seinare åra lagt vekt på å modernisere organisasjonen, inkludert nødvendige endringar av sjølve NAFO-konvensjonen. Den nye konvensjonen frå 2008 tek mellom anna omsyn til føre-var-prinsippet, økosystembasert forvaltning, etablering av ein mekanisme for tvisteløysing og strukturelle endringar av organisasjonen. Noreg har ratifisert den reviderte konvensjonen, men han har enno ikkje tredd i kraft.

Figur 3.11 Nafo sitt konvensjonsområde

Fastsette kvotar for 2015

Etter ti år med fiskeforbod (moratorium) vart direktefisket etter torsk i reguleringsområde 3M (sjå kart) opna igjen i 2010. Noreg sin del er på 9,25 pst. Dei siste åra har ikkje vitenskapskomiteen kome med nokon konkret tilråding om total fangst, men har presentert ulike føre-var-scenarier med ulike fiskedødsratar. Total fangst for 2015 er sett til 13 795 tonn.

Noreg har sidan 1993 fiska reker på Flemish Cap. Det har føregått to separate rekefiskeri i dette området, eitt i reguleringsområde 3M og eitt i reguleringsområde 3L. På grunn av den dårlege bestandssituasjonen vedtok NAFO, i tråd med havforskarane si tilråding, å stoppe rekefisket i 2011 i område 3M. Forskarane har sidan stadfesta den sviktande bestandssituasjonen i rådgjevinga, og tilrådd ei vidareføring av moratoriet. Årsmøtet i NAFO vedtok å følgje denne tilrådinga også for 2015.

I åra før 2011 låg totalkvoten for reker i reguleringsområde 3L på 30 000 tonn. For 2011 tilrådde vitskapskomiteen i NAFO å redusere den totale fangsten. Partane har i åra etter vore samde om behovet for ein reduksjon, men har ikkje blitt samde om å redusere TAC like mykje som forskarane har tilrådd. Noreg og fleire land har røysta i mot å fastsetje høgare rekekvotar enn det tilrådinga frå forskarane seier. Rådgevinga for 2015 stadfesta den sviktande bestandssituasjon og på årsmøtet i 2014 vart partane samde om å innføre fiskeforbod også for denne bestanden.

Noreg har kvoterettar i NAFO på 30 prosent av totalkvoten for lodde i reguleringsområde 3NO. Grunna den dårlege bestandssituasjonen har det lenge vore forbode å drive direktefiske på denne arten.

Bestandsevalueringa for blåkveite har lenge vore usikker. Ei arbeidsgruppe har difor vurdert alternative forvaltningsstrategiar og haustingsreglar, men fordi vitskapskomiteen har stort arbeidspress vil haustingsregelen ikkje bli revurdert før i 2017. For 2015 vart det fastsett ein TAC på 15 578 tonn. Noreg har ingen eigardel i denne bestanden, men når totalkvoten kjem opp på 30 000 tonn eller meir har Noreg rett til å fiske på ein eigen kvote som då skal setjast av til land utan fast kvotedel.

Regulering av fiske med botnreiskapar

NAFO har dei siste åra lagt stor vekt på å regulere fisket med botnreiskapar slik at sårbare marine økosystem blir skåna. Det er i tråd med fiskeriresolusjonen som FN vedtok i 2006 (UNGA 61/105). NAFO har òg arbeidd med å setje i verk FAO sine retningslinjer for djuphavsfiske på ope hav.

Ulike område i konvensjonsområdet er delt inn i tre kategoriar: noverande område, stengde område og nye fiskeområde. NAFO har formelt vedteke eit kart som viser dei noverande fiskeområda. Det blir stilt særleg strenge krav til fisket i nye område, men også i noverande fiskeområde er det strenge miljøkrav. Det gjeld særleg dersom ein ønskjer å nytte nye reiskapstypar eller dersom ny vitskapleg informasjon seier at dagens fiskepraksis bør endrast.

I dag er i alt 14 område i NAFO stengde for fiske med botnreiskapar. Desse inkluderer 13 viktige korall- og svampområde og ei sone med beskytta korallar. På årsmøtet i 2014 vedtok organisasjonen å stengje ytterlegare to nye område. Noreg har teke til orde for også å stengje seks område med undersjøiske fjell. Desse fjella har i dag ikkje anna vern enn nye ufiske område.

NAFO har i tillegg vedteke regelverk for kva fartøya skal gjøre dersom reiskapar kjem i kontakt med sårbare økosystem under fiske. Fartøy pliktar ved samanstøyt, uavhengig av område, å stoppe fisket, rapportere hendinga og flytte minst to nautiske mil frå staden med sårbare marine økosystem. I utgangspunktet er fiske med botnreiskapar ikkje tillate i dei nye områda. Det er likevel høve til eit forsøksfiske, men dette er strengt regulert. Mellom anna er det plikt til å ha ein vitskapleg observatør om bord. På grunnlag av rapportar frå forsøksfiske og vitskapleg rådgeving kan NAFO opne for generelt fiske i avgrensa område.

Kontrollsamarbeid

Kampen mot urapportert, uregulert og ulovleg fiske har hatt høg prioritet i NAFO i fleire år. Arbeidet har resultert i eit omfattande kontroll- og handhevsingsregelverk, som blant anna inneheld krav til satellittsporing, rapporteringsplikter, reglar om inspeksjon til sjøs, hamnestatskontroll, svartelisting og eit observatørprogram.

3.4.3 IWC

Noreg er ein av dei opphavlege partane til konvensjonen om regulering av kvalfangst av 1946, som regulerer fangst og bevaring av større kvalartar. Konvensjonen har i dag 89 partar. Den internasjonale kvalfangstkommisjonen, IWC, er overvaksingsorganet til konvensjonen. IWC har som hovudoppgåve å sikre ei berekraftig forvaltning og bevaring av dei større kvalartane. I 1982 vedtok IWC eit totalforbod mot all kommersiell kvalfangst. Noreg har reservert seg mot dette forbodet, og er difor ikkje bunde av det. Frå 1994 til 2006 arbeidd IWC utan å lukkast med å få på plass eit revidert forvaltningsregime. Det var tan-

Figur 3.12 Underområde i forvaltninga av vågkval

ken at eit revidert forvaltningsregime skulle opne for kommersiell kvalfangst.

Forskarane i IWC har etablert prosedyrar for å vurdere dei ulike kvalbestandane og uttaket av dei. Kvotutrekningssmodellane er konservative for å sikre ei føre-var-tilnærming. Den norske kvoten på vågekval blir fastsett på bakgrunn av det arbeidet som er gjort i IWC sin vitskapskomité. For 2015 har Noreg fastsett ein kvote på 1286 vågekval. Det er same kvote som for 2014. Kvoten kan fangast i heile forvaltningsområdet til IWC, som er noko større enn havområda under norsk jurisdiksjon. Det vil seie at det også kan drivast fangst i internasjonalt farvatn mellom Noregs økonomiske sone og fiskerisone ved Jan Mayen.

I tråd med kvoteberekningsmodellen skal vågekvalbestanden vurderast på nytt i vitskapskomiteen til IWC kvart sjette år på grunnlag av teljingar som er gjennomførde dei siste seks åra. Samtidig skal oppdelinga av havområdet i underområde vurderast på nytt (sjå figur 3.4). Vitskapskomiteen starta i 2014 ein ny gjennomgang av det norske fangstgrunnlaget. Oppdelinga i småområder vart grundig diskutert under møtet i vitskapskomiteen i Slovenia i mai 2014. Komiteen konkluderte med at nye genetiske analysar ikkje gjev grunnlag for å dele opp i underområde for Barentshavet (EB), Svalbardområdet (ES) og Norskehavet (EW). Komiteen ønskte derimot at Nordsjøen (EN) framleis skal vere eit eige underområde. Bestandsestimatet som norske forskarar presenterte, vart også i hovudsak godteke, men komiteen ønskte at det skal utførast ytterlegare nokre kontrollberekningar før neste års møte i vitskapskomiteen. Gjennomgangen blir avslutta i 2015 med behandlinga i vitskapskomiteen.

3.4.4 NAMMCO

Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen, NAMMCO, vart etablert i 1992. Det var to hovudgrunnar for å etablere organisasjonen. For det første å leggje til rette for internasjonalt samarbeid også på dei områda der Den internasjonale kvalfangstkommisjonen IWC ikkje har kompetanse (småkval, sel og kvalross), og for det andre å sikre ein internasjonal samarbeidsstruktur i tilfelle IWC skulle bryte saman.

Hovudoppgåva til NAMMCO er å arbeide for vern og forvaltning av sjøpattedyr i Nord-Atlanteren basert på vitskaplege råd. Arbeidet er konsentrert om småkval, sel og kvalross, men studiane og samarbeidet omfattar òg dei store kvalartane. Noreg er saman med Færøyane, Grønland og Island medlem i kommisjonen. Danmark, Russ-

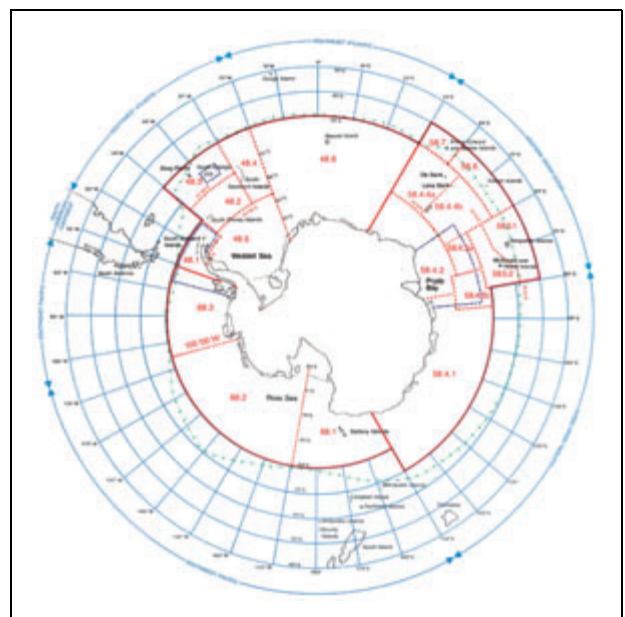
land, Canada og Japan møter regelmessig som observatørar, og Canada og Russland tek aktivt del i arbeidsgrupper.

NAMMCO har lukkast godt i arbeidet med å forbetre jaktmetodar, eit arbeid som har interesse langt utover medlemslanda i NAMMCO. Representantar frå alle dei nordiske landa, samt Russland og Japan deltek i dette arbeidet. Resultata gjev grunnlag for å forbetre jaktmetodane og setje standardar for jakt på sjøpattedyr, og Noreg har no utarbeidd ein standard for bruk av våpen i vågekvalfangsten. Vitskapskomiteen i NAMMCO gjev råd og deltek i forskinga på sjøpattedyr i Nord-Atlanteren. Komiteen deltek også i arbeidet med å lage ein plan for å organisere og gjennomføre teljetokt for kval. Det er teljetokt som omfattar heile Nord-Atlanteren.

3.4.5 CCAMLR

Kommisjonen for bevaring av dei marine levande ressursane i Antarktis (CCAMLR) forvaltar konvensjonen med same namn, som vart vedteken i 1980 med Noreg som ein av grunnleggjarane. CCAMLR-konvensjonen er ein del av Antarktisktraktaten og vart gjeldande frå 1982. Sekretariatet og hovudkvarteret til kommisjonen ligg i Hobart på Tasmania i Australia. Hittil er 36 land partar i CCAMLR-konvensjonen, medan 24 land og EU er medlem i CCAMLR-kommisjonen.

I formålsparagrafen til CCAMLR ligg organisasjonen sitt mandat om å forvalte dei marine ressursane på ein balansert måte. Det inneber at prinsippa om vern og rasjonell bruk av ressursane

Figur 3.13 CCAMLR sitt konvensjonsområde og dei ulike underområda

er sidestilte. Føresegna viser at ein ønskjer å leggje til rette for berekraftig fiske i konvensjonsområdet.

CCAMLR har heilt frå starten vore ein viktig aktør i utviklinga av internasjonal havressursforvaltning, og har hatt stor suksess i kampen mot ulovleg og uregulert fiske etter patagonsk tannfisk.

Fiskeri

Interessa for å fiske i Antarktis gjeld bestandane av krill og tannfisk. CCAMLR vedtek årleg totalkvotar for dei ulike artane, basert på tilrådingar frå vitenskapskomiteen til kommisjonen. Kommisjonen kan også på vitenskapleg grunnlag fastsetje forbod mot å fiske på enkelte fiskeslag innan eitt eller fleire underområde. CCAMLR deler ikkje totalkvotane mellom dei enkelte medlemmane. Det er såleis ope for eit «olympisk» fiske, der alle fiskar inntil fisket blir stogga når totalkvotane er tekne.

Det er store krillressursar i Sørishavet. Ein reknar biomassen til 60 millionar tonn i det området der det blir fiska i dag. I dette området har vitenskapskomiteen i CCAMLR tilrådd ein fangst på 5,61 millionar tonn, fordelt på nokre underområde. Dei siste åra har totalfangsten av krill vore mellom 100 000 og 270 000 tonn.

I sesongen 2013/2014 fiska den norske flåten om lag 160 000 tonn krill. Dette utgjer om lag 60 prosent av den samla fangsten av krill i Sørishavet. Dei norske krillfartøya har alltid med seg internasjonal observatør.

Det samla fisket etter tannfisk i Antarktis er avgrensa, og har dei siste åra lege kring 10 000 tonn årleg. Det er eit svært lågt fangstnivå sett i eit internasjonalt perspektiv. Noreg har i dag ein båt i dette fisket. Tannfisker blir fiska på djupt vatn, mellom 500 og 2000 meter. Dette er eit lite, men nokså lønnsamt fiskeri.

Miljø og forskning

Vitenskapskomiteen i CCAMLR er sentral i å utvikle forskningsplanar i Sørishavet, og dette gjeld også forskinga på krill. Noreg yter viktige bidrag til arbeidet i komiteen. Havforskningsinstituttet starta mellom anna i 2011 eit overvakingsprogram av krill ved Sør-Orkenøyane. Ved hjelp av fartøytid frå krillindustrien gjennomfører dei eit tokt ei knapp veke i året etter eit fast mønster og med vitenskapleg akustisk instrumentering for å vurdere mengda og samansettinga av krillbestanden.

Figur 3.14 Makrellstørje fanga om bord i Vågly i 1971

CCAMLR si samla vurdering av krillbestanden er grunna på data frå ei stor basisundersøking så langt tilbake som i 2000. Seinare er kunnskapen supplert med ei rekkje enkeltstudiar. Dei viktigaste blir gjennomførte årleg i dei tre beste fiskeområda. Ein av desse studiane er det norske toktet med fiskefartøy. Desse undersøkingane dekkjer berre avgrensa deler av utbreiingsområdet til krillen, men CCAMLR er likevel trygg på at uttaket av krill er berekraftig i høve til storleiken på bestanden, då fisket er svært lite samanlikna med både kvotane og bestandsvurderinga. Det viktigaste elementet i reguleringa av krillfisket i dag er omsynet til artar som pingvin og sel, fordi dei konkurrerer med fiskeriet om ressursen i nokre område. Dersom vi ønskjer å auke ressursuttaket i Antarktis, krev det vitenskaplege undersøkingar som kan gje kvantitative svar på mengd og konkurransetilhøve.

Under årsmøtet i 2011 vedtok CCAMLR forvaltningstiltak CM 91/04 som legg fast eit rammeverk for etablering av marine verneområde i Antarktis. I åra etter dette er det forhandla fram konkrete forslag om å opprette marine verneområde, men medlemslanda er enno ikkje einige om konkrete tiltak.

3.4.6 ICCAT

Den internasjonale kommisjonen for bevaring av atlantisk tunfisk, ICCAT, vart etablert i 1969. Noreg vart medlem i 2004. Denne regionale fiske-

riforvaltningsorganisasjonen har ansvar for å bevare og forvalte tunfisk og tunfiskliknande artar i Atlanterhavet og Middelhavet. ICCAT har 50 avtalepartar (medrekna EU som ein part). Ansvarsområdet til organisasjonen omfattar kring 30 artar, mellom anna makrellstørje, som særleg i 1950-åra vart fiska i store kvanta langs norskekysten. Overfiske førte til ein kraftig reduksjon i bestanden og førekomstane i våre farvatn var i fleire tiår nærast ikkje-eksisterande. I dei seinaste åra har imidlertid bestanden tatt seg opp att og det er igjen makrellstørje i norske farvatn.

På bakgrunn av bestandssituasjonen og fordi totalkvota var sett høgare enn tilrådd, hadde Noreg i åra 2007–2013 forbod mot fiske og landing av makrellstørje. Vitskapskomiteen har no klare indikasjonar på at den negative trenden er snudd og at tilstanden til bestanden er mykje betre. Komiteen er likevel tilbakehalden med å tilrå store kvoteaukingar. Totalkvoten for 2015 er sett til 16 142 tonn, og det er lagt opp til 20 prosent auke i 2016 og ytterlegare 20 prosent i 2017.

På grunn av dei positive meldingane frå vitenskapskomiteen, og sidan ICCAT no fastset totalkvote i tråd med råda, opna Noreg for fangst av den norske kvoten i 2014. Den norske kvoten var på 30,97 tonn i 2014 og er auka til 36,57 tonn for 2015.

ICCAT har òg vedteke reglar for bifangst av pelagiske haiartar i fisket etter tunfisk og tunfiskliknande artar i heile konvensjonsområdet. Reguleringsane omfattar påbod om utkast, men i dei seinaste vedtaka finst det unntak for partar som har utkastforbod som ein del av den generelle fiskerilovgjevinga. For å styrkje forvaltninga i ICCAT er det sett i gang ein prosess for å fornye konvensjonsteksten.

3.4.7 SEAFO

Den søraustatlantiske fiskeriorganisasjonen, SEAFO, vart etablert i 2001 og har hovudsete i Namibia. Det overordna målet til SEAFO-konvensjonen er langsiktig bevaring og berekraftig bruk av marine ressursar i Søraust-Atlanteren. Partane pliktar å innføre tiltak i konvensjonsområdet for å nå dette målet. Konvensjonsområdet er avgrensa til det opne hav, og omfattar såleis ikkje dei økonomiske sonene til kyststatane i området.

SEAFO-konvensjonen vart underteikna av dei fire kyststatane Angola, Namibia, Storbritannia (på

Figur 3.15 SEAFO sitt konvensjonsområde

vegne av St. Helena) og Sør-Afrika, og dessutan av EU, Island, Noreg og USA. Noreg ratifiserte konvensjonen 12. februar 2003. Konvensjonen er elles ratifisert av Angola, Japan, Namibia, Sør-Afrika, Sør Korea og EU-kommisjonen. SEAFO-konvensjonen tok til å gjelde 13. april 2003.

For tida er det ikkje norske kommersielle interesser i SEAFO-området. Kartlegginga av fiskepotensialet er mangelfull, og det er såleis vanskeleg å vurdere kva for interesser norske fiskarar kan ha i området i framtida. Ein viktig grunn til at Noreg ratifiserte SEAFO-konvensjonen er at Noreg prinsipielt er ein sterk tilhengar av regionalt samarbeid om felles fiskeressursar, og at Noreg òg deltek aktivt i ei rekkje andre regionale fiskeriorganisasjonar. Noreg arbeider for å harmonisere tiltak som dei ulike organisasjonane set i verk. SEAFO var den første regionale fiskeriforvaltningsorganisasjonen som vart etablert etter FN-avtalen om fiske på det opne hav, og SEAFO vart då eit viktig forum for å setje i verk prinsippa i FN-avtalen. Trass i at det ikkje er norsk fiske i dette området for tida, har vi mellom anna ut frå bistandsomsyn helde fram med å delta i organisasjonen.

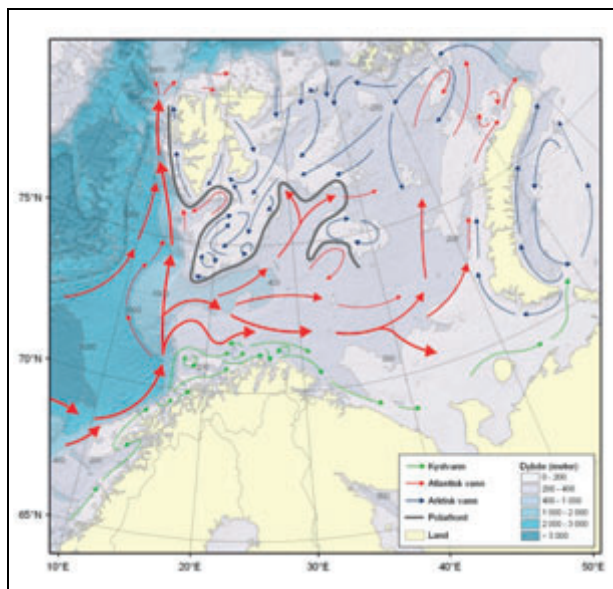
4 Bestandane – status og rådgjeving

Dette kapitlet gjer greie for tilstanden til dei viktigaste fiskebestandane som Noreg deler med andre land og dei vitskaplege råda om korleis bestandane bør regulerast. For kvart geografiske område – Barentshavet, Norskehavet og Nordsjøen – er det til innleiing ei kort oversikt over tilstanden i økosystemet og dei viktigaste bestandane der. I omtalen av kvar bestand viser vi den historiske utviklinga i bestandsstorleik, gytebestand og fangstar, i tillegg til tilrådd og avtalt totalkvote dei siste fem åra.

4.1 Barentshavet

I Barentshavet finn vi no store mengder vaksen torsk (skrei) sjølv om vi er over toppen og mengda vil avta noko dei neste åra. Også hysebestanden står det godt til med, men rekrutteringa har vore meir normal dei siste åra, og storleiken på bestanden er noko redusert frå det rekordhøge nivået vi har hatt dei siste 6-8 åra. Det ser også ut som om blåkveitebestanden og snabeluerbestanden utviklar seg positivt etter å ha vore på eit lågt nivå nokre år. Lodda ser ut til å vere på eit relativt høgt og stabilt nivå, men kastar lite av seg i form av fiske, sidan det kraftige beitepresset frå torsken tek mesteparten av den årlege produksjonen.

Barentshavet er eit relativt grunt havområde som ligg på kontinentalsokkelen nord for Noreg og Russland, jf. figur 4.1. I Barentshavet er sterkt prega av varmt atlantisk vatn som strøymer inn frå sørvest. Det er i stor grad det som gjer at dette havområdet ikkje berre er leveleg, men er eit svært produktivt hav. Områda på denne breiddegraden på motsett side av jordkloden er dekte med is året rundt, då dei ikkje har denne innstrøyminga av varmt vatn. Dei siste åra har det vore meir varmt atlantarhavsvatn nord i Barentshavet og nord om Svalbard enn nokon gong. Det varme vatnet skaper stor produksjon av plankton og godt med mat, både til lodde og torsk. Torsk og lodde har no også den nordlegaste utbreiinga som er registrert i Havforskningsinstituttet sine målingar.

Figur 4.1 Barentshavet – straumar og djupnetilhøve

Noreg og Russland har eit særst godt samarbeid om forskning i Barentshavet, og dette gjev god kunnskap om fiskestammene og økosystemet.

Det er funne over 200 fiskeartar i Barentshavet, men berre nokre få har ei kommersiell rolle. Dette er først og fremst den nordaust-arktiske torsk, som er verdas største torskebestand, den nordaust-arktiske hysa, den nordaust-arktiske blåkveita, vanleg uer, snabeluer og lodde. I tillegg spelar også reker og kongekrabbe viktige økonomiske roller. Snøkrabben er ein ny art som no breier seg i Barentshavet. Russiske forskarar meiner at det no er ti gonger så mykje snøkrabbe som kongekrabbe i Barentshavet, og det er grunn til å tru at det vil utvikle seg eit kommersielt fiske etter denne arten i nær framtid.

Både bestanden av snabeluer og vanleg uer har lenge vore i dårleg forfatning, men medan den vanlege ueren ikkje har vist teikn til oppgang, ser det lysare ut for snabelueren. Rekrutteringa har betra seg, og det vil etter alt å døme kunne fiskast meir av denne bestanden i tida frametter. Blåkveita er truleg også i sakte oppgang frå eit lågt nivå, men mykje er uvisst når det gjeld denne bestanden. Kysttorsken i nord har i mange år vore

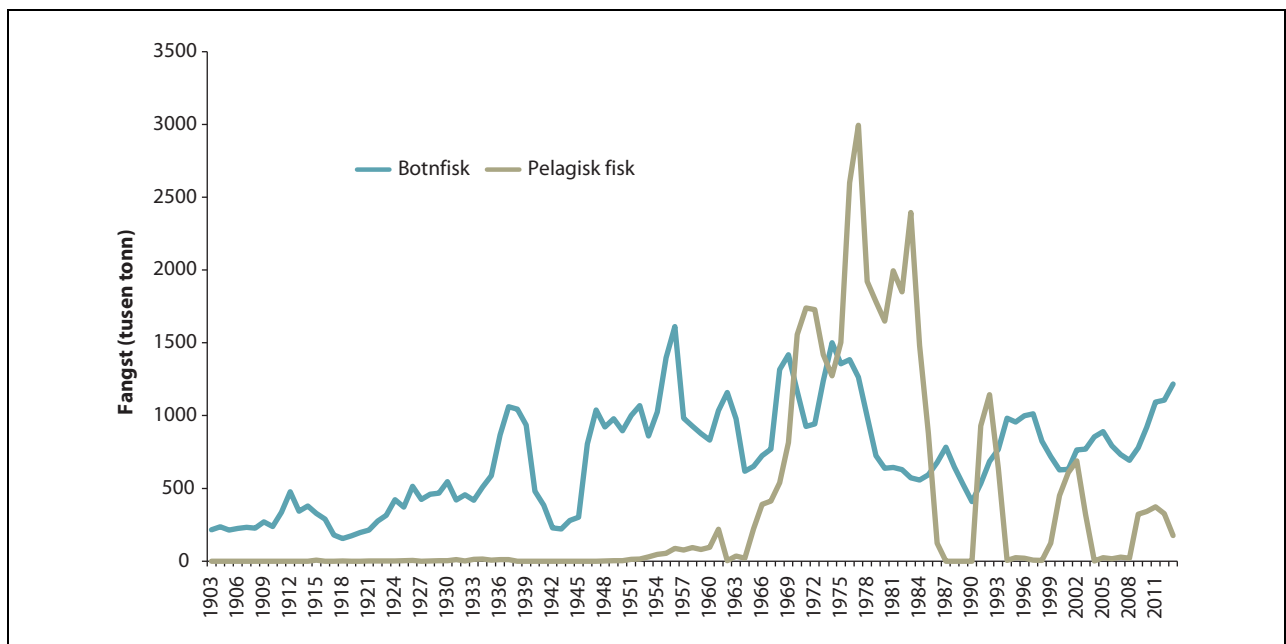

Figur 4.2 Økosystemet i Barentshavet

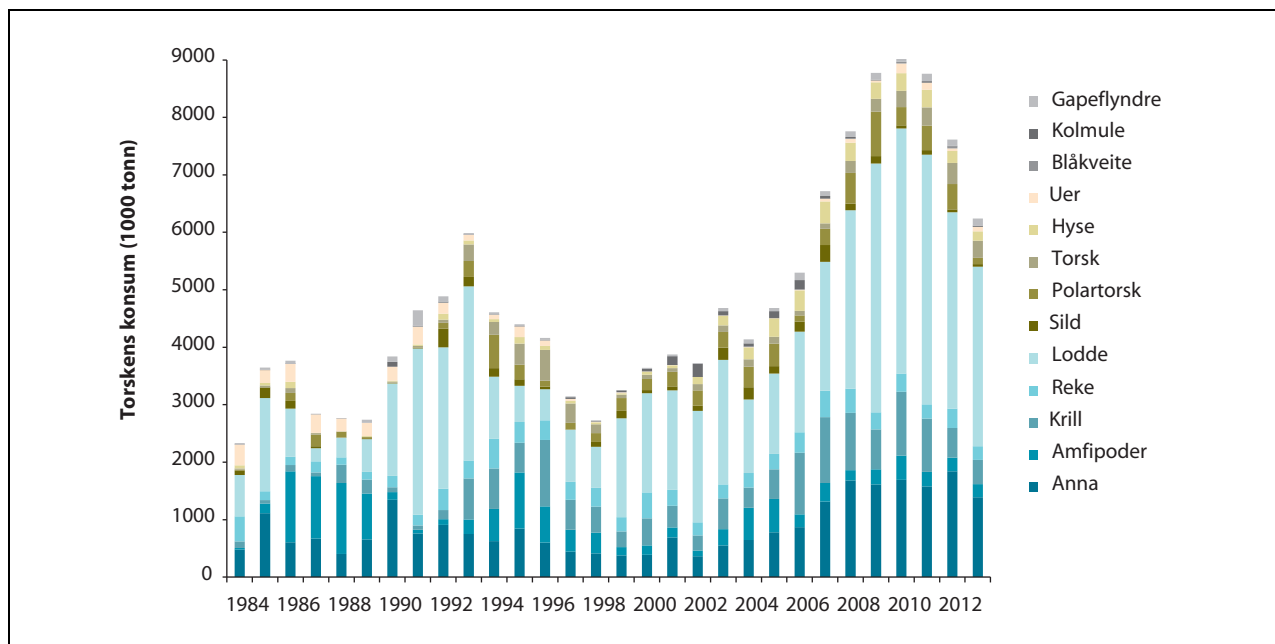
Illustrasjon: Havforskningsinstituttet

på eit lågt nivå, og heller ikkje her er det utsikter til store endringar med det første, sjølv om forskningstokt hausten 2014 for første gong på ein del år viste ein liten oppgang i denne bestanden.

Figur 4.3 viser det samla fangstkvantumet av botnfisk og pelagisk fisk i Barentshavet frå starten av førre hundreåret og fram til 2013. Den pelagiske fisken er nesten berre lodde, med eit lite

Figur 4.3 Fisket i Barentshavet frå 1903 til 2013

Figur 4.4 Torskebestanden sitt konsum av ulike byttedyr

innslag av polartorsk først på 1970-talet. Tidlegare var det lita interesse for å fiske lodde, men nedgangen i dei store pelagiske bestandane i Norskehavet på 1960-talet gjorde at fiskeflåten som før fiska sild no søkte etter nye bestandar å fiske på. Utover 1970-talet utvikla det seg eit omfattande loddefiske som nådde ein topp i 1977 med ca. tre millionar tonn fangst.

Kvantumet av fiska lodde har vore mykje mindre sidan 1990 enn det var i 1970-åra og tidleg på 1980-talet, sjølv om ikkje loddebestanden har vore så mykje mindre. Vi ser då bort frå dei tre periodane då loddebestanden var særst liten og fisket vart stogga. Denne utviklinga i fisket heng saman med at torskebestanden, som har lodde som sitt viktigaste fôr, har vakse seg svært stor i seinare år. Det har òg å gjere med at torsken no breier seg langt lengre nord og aust enn før, og overlappar geografisk med loddebestanden ein mykje lengre periode av året. Torsken et difor ein langt større del av loddebestanden no enn før. Dette er vist på figur 4.4.

Av figuren ser vi at torsken konsumerte heile 9 millionar tonn mat rundt 2010, og det går tydeleg fram at lodda utgjorde størstedelen av dette. Innsamlinga av mageprøver av torsk er eit sams norsk-russisk prosjekt. Det kom i stand i 1984 som eit første steg mot fleirbestandsforskning og forvaltning. Ved å studere kva den viktigaste rovfisken i Barentshavet et, kan vi lære svært mykje om korleis dette økosystemet fungerer. Det er denne kunnskapen som ligg til grunn når vi no ser forvaltninga av lodde og torsk i samanheng, og tek med i bestandsvurderinga for torsk og hyse kor mykje småtorsk og småhyse den store torsken set til livs.

Boks 4.1 Nordaust-arktisk torsk

Figur 4.5 Torsk

Foto: Noregs sjømatråd

Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst sidan 1946 er 660 000 tonn. Fram til om lag 1990 vart det teke store fangstar, men dei gjekk jamt nedover, med unntak av periodar då særskilte årsklassar kom inn i fisket. Fisketrykket var for høgt, og bestanden minka. Etter kvart som det kom på plass strengare reguleringar, og særleg då haustingsregelen vart innført etter årtusenskiftet, snudde den negative trenden og bestanden byrja å auke igjen, jf. figur 4.7. I periodar var ulovleg, uregulert og urapportert fiske eit stort problem, men etter 2009 har det ikkje vore registrert urapportert overfiske av kvoten. Dette heng spesielt saman med innføringa av NEAFC sitt hamnestatsregime frå 1. mai 2007, aktivt samarbeid landa i mellom og auka interesse for problemet både i næringa og på politisk hald.

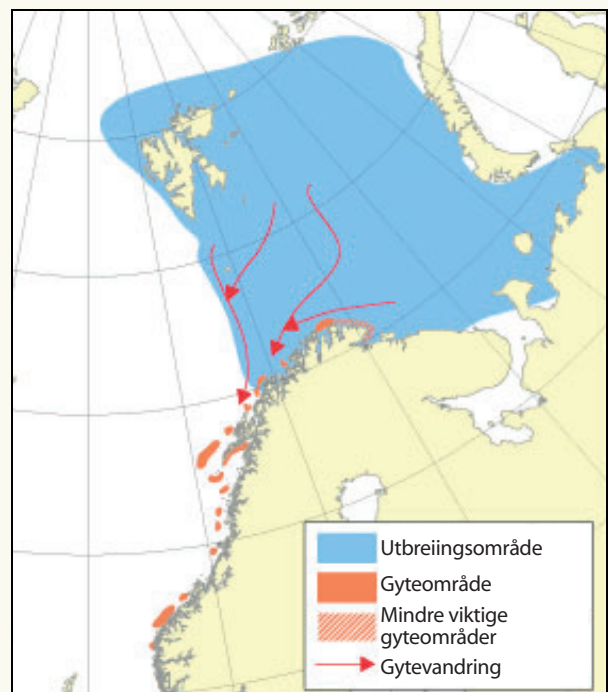
Norsk fangst har dei siste åra vore om lag 45 pst. av total rapportert internasjonal fangst. Nesten alt utanlandsk fiske på nordaust-arktisk torsk skjer med botntrål, men i det norske fisket er 65–70 pst. av fangsten teken med andre reiskapar.

Status og råd

Bestanden minka fram til årtusenskiftet, men har sidan auka til eit svært høgt nivå, jf. figur 4.7. Ein viktig grunn til auken etter årtusenskiftet er truleg betre ungfiskvern gjennom stenging av område med småfisk og bruk av sorteringsrist i trålfiskeria. Dessutan har det vore betre samvar mellom tilrådte kvotar og fiske dei siste

Artsnamn: torsk – *Gadus morhua***Maksimal storleik:** 169 cm og 55 kg**Levetid:** Maks 25 år**Bestandstorleik (2014):** Om lag 3,1 mill. tonn**Kvote for 2015:** 894 000 tonn, av dette 380 240 tonn til Noreg**Norsk fangstverdi (2013):** Om lag 4,5 mrd. kroner

Fakta om bestanden: Verdas største torskebestand. Beitar på fisk og krepsdyr, mest lodde. Bestanden er no utbreidd i mesteparten av Barentshavet, også nord for Polarfronten. I første halvår er gytefisken (skrei) fordelt langs norskekysten, for det meste sør til Lofoten, men enkelt år finst skrei heilt sør om Stad. Gyteperioden er mars-april.

Figur 4.6 Utbreiingsområde og gyteområde for nordaust-arktisk torsk

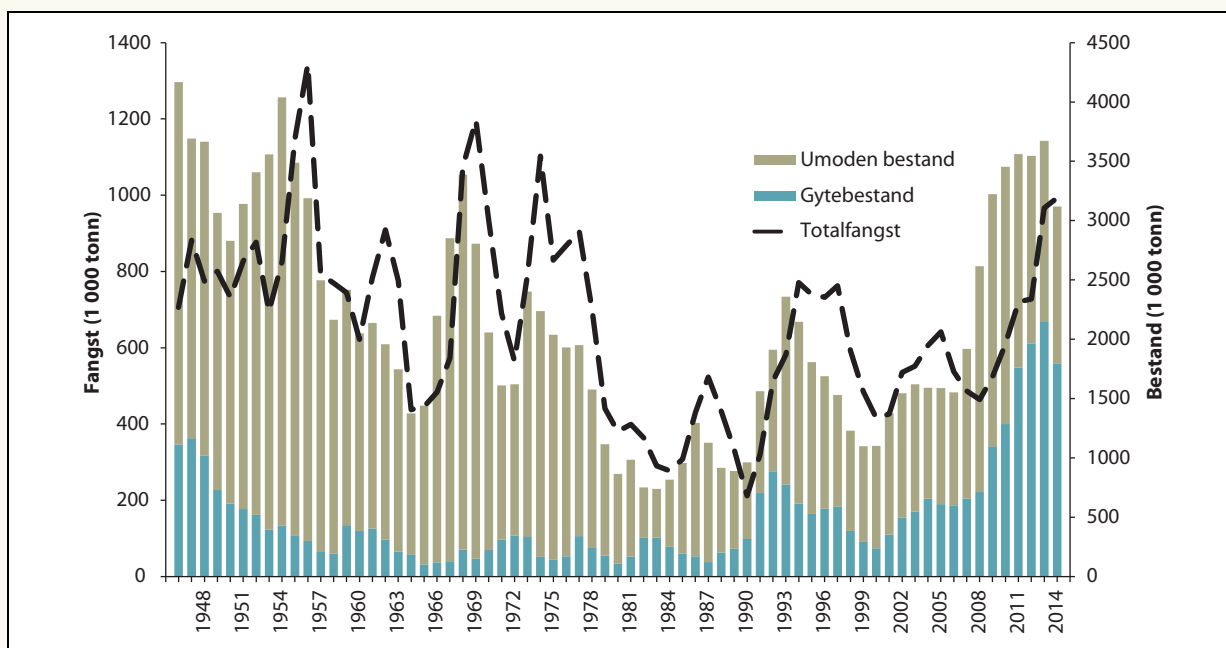
åra. Det har også vore svært gunstige tilhøve for torsken i Barentshavet i seinare år; høgre temperaturar har gjort det mogleg for torsken å breie seg ut over eit mykje større område enn før, matfatet blir då større, og det har også vore generelt god mattilgang. Rekrutteringa til bestanden har vore jamn og nedgangen i vekst har vore mindre enn ein skulle vente med ein så kraftig auke i bestanden. Takk vere alle desse faktorene er gytebestanden i dag på det høgaste nivået vi har hatt i etterkrigstida.

Boks 4.1 forts.

I siste bestandsvurdering klassifiserte ICES gytebestanden til å vere godt over føre-var-nivået og fiskepresset til å vere nær ein historisk låg verdi. ICES tilrådde ein kvote for 2015 på 894 000 tonn i tråd med den sameinte haustingsregelen. ICES påpeika òg at utøvinga av torskefisket må ta omsyn til trongen for vern av kysttorsk og trongen for redusert bifangst av vanleg uer.

Handlingsregelen har ført til at fiskerikommisjonen i seinare år har avtalt torskekvoten om lag i samsvar med ICES sine råd, jf. tabell 4.1).

Det avtalte fangstnivået vil innebære at gytebestanden og totalbestanden held seg på eit høgt nivå, og fiskepresset på bestanden er venta å halde seg på eit nivå som gjev høgt langtidsutbytte.

Figur 4.7 Utviklinga i bestand og fangst av nordaust-arktisk torsk

Fangst i 2014 er prognose.

Tabell 4.1 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-arktisk torsk dei siste fem år

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2011	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til vern av kysttorsk og uer	<703	703	720	1762
2012	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til vern av kysttorsk og uer	<751	751	728	1966
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til vern av kysttorsk og vanleg uer	<940	1000	966	2153
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til vern av kysttorsk og vanleg uer	<993	993		1797
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til vern av kysttorsk og vanleg uer	<894	894		

Boks 4.2 Nordaust-arktisk hyse

Figur 4.8 Hyse

Foto: T. Wenneck

Artsnamn: Hyse – *Melanogrammus aeglefinus*

Maksimal storleik: 110 cm og 14 kg

Levetid: Max 20 år

Bestandstorleik (2014): Om lag 600 000 tonn

Kvote for 2015: 178 500 tonn, av dette 88 115 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2013): Om lag 1 mrd. kroner

Fakta om bestanden: Beitar på fisk og botndyr.

Bestanden er no utbreidd i store deler av Barentshavet. I første halvår er gytefisken fordelt i dei vestlege delane av Barentshavet og langs vestkanten av Tromsøflaket. Gyteperioden er mars-april.

Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst sidan 1946 er om lag 130 000 tonn, men fangstane har variert mykje; frå 20 000 til 320 000 tonn, jf. figur 4.10. Saman med Russland står Noreg for mesteparten av hysefangsten. Også Færøyane, Storbritannia, Grønland, Tyskland og Frankrike fiskar på bestanden. Dei norske fangstane er i stor grad bifangst i trålfisket etter torsk, men eit direkte fiske med line langs finnmarkskysten står for nesten halvparten av fangsten. I tillegg føregår det også eit norsk fiske med snurrevad og garn. Dei andre landa fiskar hovudsakleg hyse med botntrål.

Status og råd

Bestanden av nordaust-arktisk hyse har dei siste åra vore på eit historisk høgt nivå, jf. figur 4.10. Rekrutteringa til bestanden har vore over langtidsgjennomsnittet sidan 2000, og særleg årsklassane 2004–2006 var særst sterke. Dei yngre årsklassane har vore langt svakare, og vi ventar difor at bestanden no vil koma ned på eit meir normalt nivå. Hysa har hatt ei vidare utbreiing i Barentshavet dei siste åra samanlikna med tidlegare, og dette er truleg ein kombinert effekt av at bestanden er stor, og at temperatuuken har gjort det mogleg for hysa å utvide leveområdet sitt mot nord og aust. Det knyter seg uvisse til det totale uttaket av hyse, sidan ulovleg utkast av fisk har vore og kan framleis vere eit problem. Det knyter seg også uvisse til mengde-

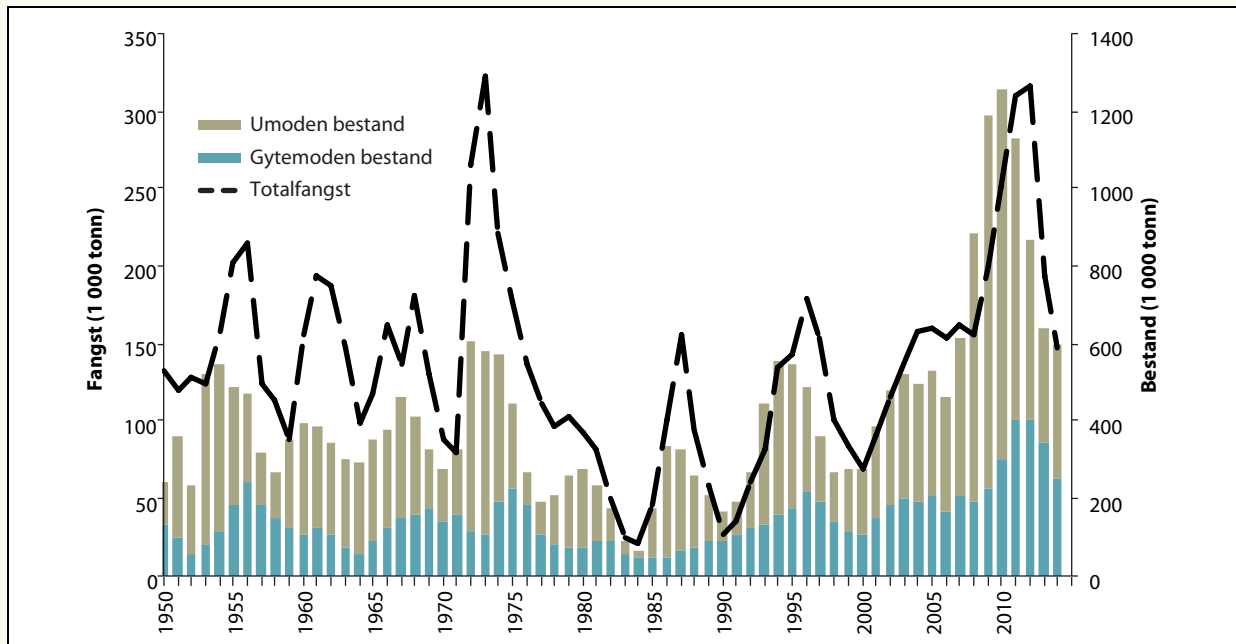

Figur 4.9 Utbreiingsområde og gyteområde for nordaust-arktisk hyse

måla frå tokta, fordi deler av bestanden truleg har stått utanfor det dekkja området. Desse kjeldene til uvisse forplantar seg til grunnlaget for kvoteråda, som difor også er noko usikre.

Kvoterådet for 2015 vart utforma basert på den vedtekne haustingsregelen, og tilseier at kvoten maksimalt bør vere på 165 000 tonn, jf. tabell 4.2.

Boks 4.2 forts.

Figur 4.10 Utviklinga i bestand og fangst av nordaust-arktisk hyse

Fangst i 2014 er prognose.

Tabell 4.2 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-arktisk hyse dei siste fem år

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2011	Følg den avtalte forvaltningsplanen	< 303	303	310	404
2012	Følg den avtalte forvaltningsplanen	< 318	318	315	400
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	< 238	200	194	342
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<150	178,5		254
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<165	178,5		

Boks 4.3 Nordaust-arktisk sei

Figur 4.11 Sei

Foto: Noregs sjømatråd

Artsnamn: Sei – *Pollachius virens*

Maksimal storleik: 130 cm og 20 kg

Levetid: Max 30 år

Bestandstorleik (2014): Om lag 500 000 tonn

Kvote for 2015: 122 000 tonn, av dette 105 950 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2013): Om lag 700 mill. kroner

Fakta om bestanden: Opptreir både pelagisk og ved botnen. Beitar mest på fisk. Bestanden er utbreidd langs norskekysten frå Stad til Varanger. Gyter på kystbankane frå Nordsjøen til Vesterålen. Gyteperioden er i februar.

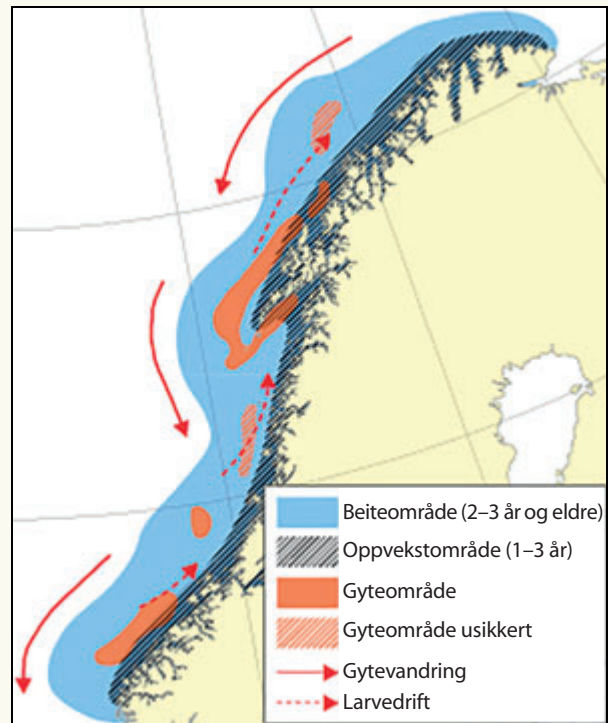
Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst i perioden 1960–2013 var på 162 000 tonn, og har variert mellom 90 og 260 000 tonn, jf. figur 4.13. Noreg dominerer fisket med over 90 pst. av fangstane dei siste åra, og norsk utbytte i 2014 ser ut til å bli på rundt 120 000 tonn. Dei ti siste åra har trålfisket stått for 40 pst. av dei norske landingane, not 25 pst., garn 20 pst. og line, snurrevad og jukse 15 pst.

Status og råd

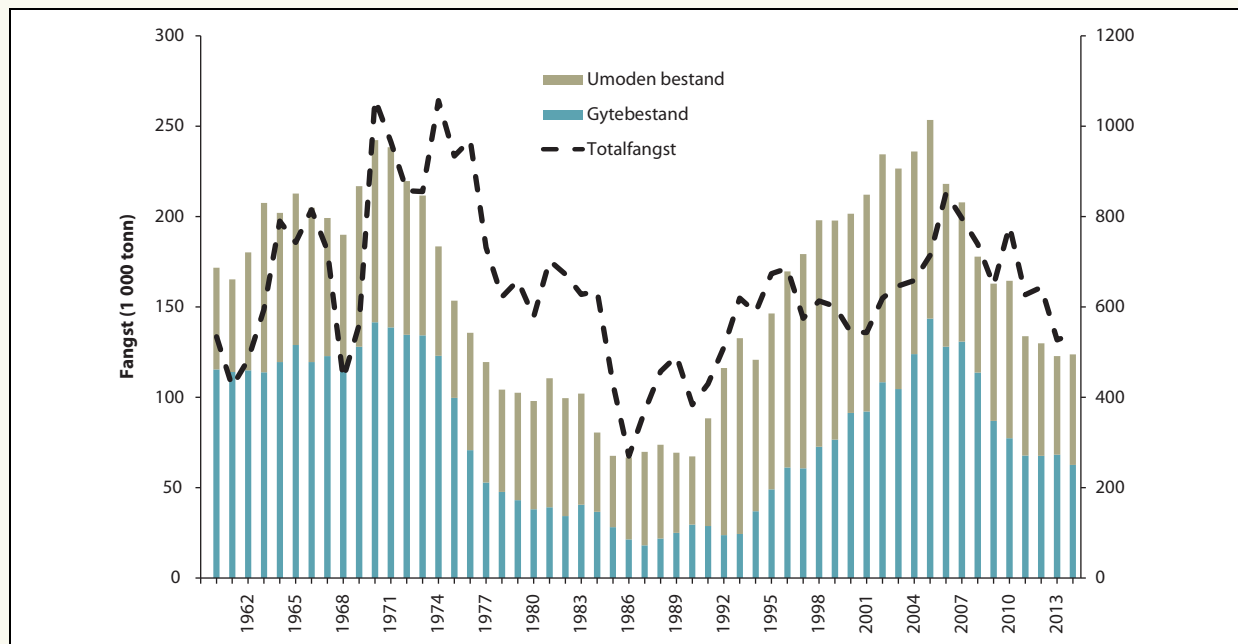
Seibestanden nord for 62°N var på eit historisk høgt nivå i 2001–2007, men det er sidan registrert ein bratt nedgang i både umoden bestand og gytebestand, jf. figur 4.13. Gytebestanden nærmar seg no føre-var-nivået på 220 000 tonn. Årsklassane 1999 og 2002 var gode, og 2005- og 2007-årsklassane over gjennomsnittet for 1960–2012, elles har rekrutteringa i seinare år vore under middels eller svak. Kysttoktet hausten 2014 viste ein oppgang i mengda sei, men det var ikkje målt oppgang i dei yngste aldersgruppene, og difor ingen teikn på betre rekruttering i dei næraste åra.

Fiskeri- og kystdepartementet justerte i 2013 utnyttingsgraden i haustingsregelen frå føre-var-nivå til det nivået som vil gje høgast langtidsutbytte. ICES tilrådde, i tråd med denne regelen, ein maksimalkvote for 2015 på 122 000 tonn, jf. tabell 4.3.

Figur 4.12 Utreiingsområde og gyteområde for nordaust-arktisk sei.

Boks 4.3 forts.

Figur 4.13 Utviklinga i bestand og fangst av nordaust-arktisk sei.

Fangst i 2014 er prognose.

Tabell 4.3 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-arktisk sei dei siste fem åra.

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2011	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til bifangst av vanleg uer	< 173	173	157	271
2012	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til bifangst av vanleg uer og kysttorsk	< 164	164	161	270
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til bifangst av vanleg uer og kysttorsk	< 164	140	132	273
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til bifangst av vanleg uer og kysttorsk	<140	119		250
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen, ta omsyn til bifangst av vanleg uer og kysttorsk	<122	122		

Boks 4.4 Nordaust-arktisk blåkkeite

Figur 4.14 Blåkkeite

Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Blåkkeite – *Reinhardtius hippoglossoides*
Maksimal storleik: 120 cm og 20 kg. Hofisken blir større enn hannfisken.

Levetid: Sannsynligvis mer enn 30 år

Bestandstorleik (2014): Ukjend

Kvotefor 2015: 19 000 tonn, av dette 9 675 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2013): Om lag 270 mill. kroner

Fakta om bestanden: Ein arktisk fisk som lever i vatn kaldare enn 4°C, og som opptrer både pelagisk og ved botnen. Beitar mest på fisk, blekksprutar og krepsdyr. Bestanden er utbreidd langs Eggakanten frå Nordsjøen til Frans Josefland, og i djupe område av Barentshavet. Gyter langs eggakanten frå Vesterålen til Svalbard. Gyteperioden er om vinteren med topp i desember-januar.

Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst i perioden 1964–2013 var på 24 000 tonn, men har variert mellom 10 000 og 90 000 tonn, jf. figur 4.16. I perioden før 1984 tok Noreg under halvparten av totalfangsten dei fleste åra, men har sidan dominert i dette fisket. Frå og med 2010 er fisket kvoteregulert og fordelt med 51 pst. til Noreg, 45 pst. til Russland og 4 pst. til andre land. Vel 60 pst. av fangsten blir fanga med botntrål, knapt 30 pst. med line og resten med garn eller andre reiskapar.

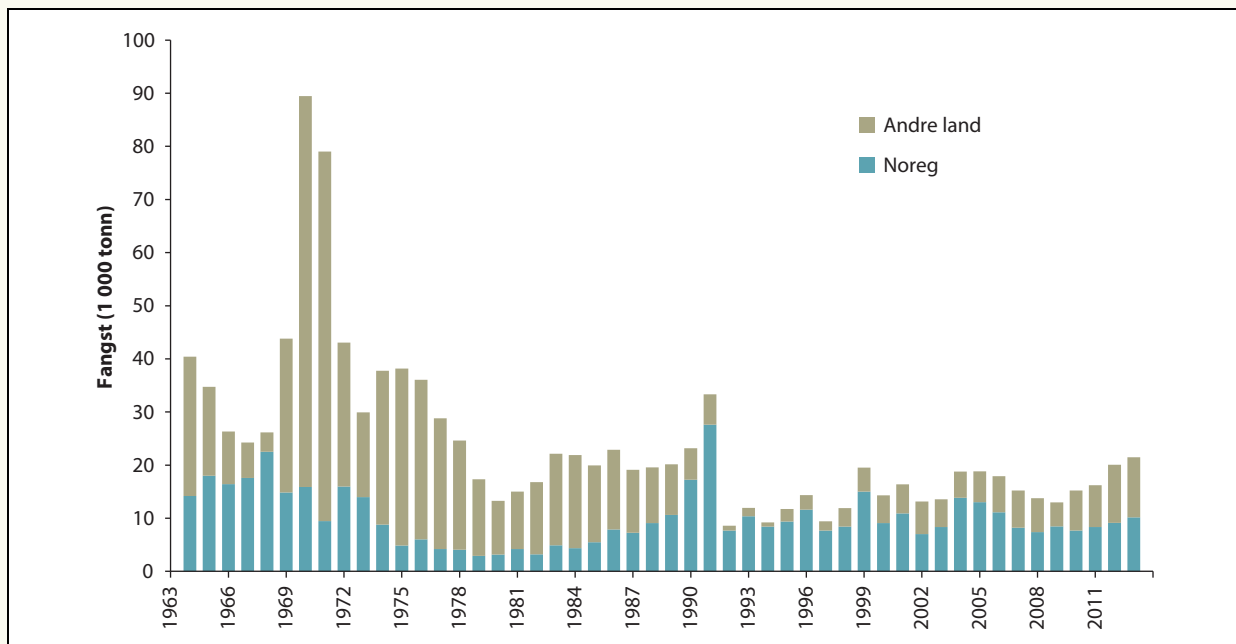
Status og råd

Det er stor uvisse knytt til storleiken på denne bestanden. Det er ikkje semje om ein alderslesemetode, og det kan difor heller ikkje køyrast aldersfordelte bestandsmodellar eller fastsetjast biologiske referansepunkt. ICES gjev difor råd basert på føre-var-basis, som er å setje kvotar lik gjennomsnittet for dei åra ein har kunna observere ein relativ auke i bestanden. Dette tilsvarar eit råd på maksimalt 15 000 tonn for 2015, jf. tabell 4.4.

Figur 4.15 Utbreiingsområde og gyteområde for nordaust-arktisk blåkkeite

Boks 4.4 forts.

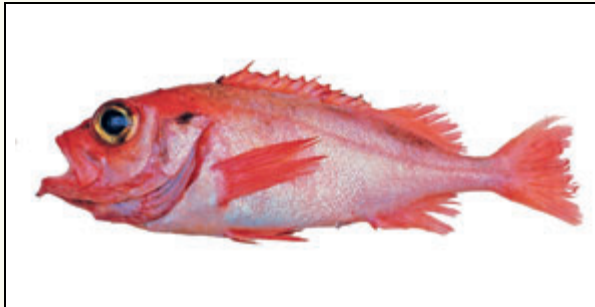

Figur 4.16 Utviklinga i fangst av nordaust-arktisk blåveite.

Tabell 4.4 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-arktisk blåveite dei siste fem år.

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2011	Same råd som i fjor	< 13	15	16	-
2012	Ingen auke i fangsten	< 15	18	20	-
2013	Ingen auke i fangsten	< 15	19	21	-
2014	Same råd som i 2013	< 15	19		-
2015	Same råd som i 2014	< 15	19		-

Boks 4.5 Snabeluer i ICES- område I og II

Artsnamn: Snabeluer – *Sebastes mentella*

Maksimal storleik: 47 cm og 1,3 kg.

Levetid: Over 70 år

Bestandsstorleik (2014): Om lag 1,1 mill. tonn

Kvote for 2015: 30 000 tonn, 21 600 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2013): Om lag 80 mill. kroner (begge uerartane samla)

Fakta om bestanden: Beitar mest på fisk og krill.

Bestanden er utbreidd i Barentshavet, ved Svalbard, og langs kontinentalskråninga mot Norskehavet. Føder levande ungar i mars-april langs Eggakanten.

Figur 4.17 Snabeluer

Foto: Havforskningsinstituttet

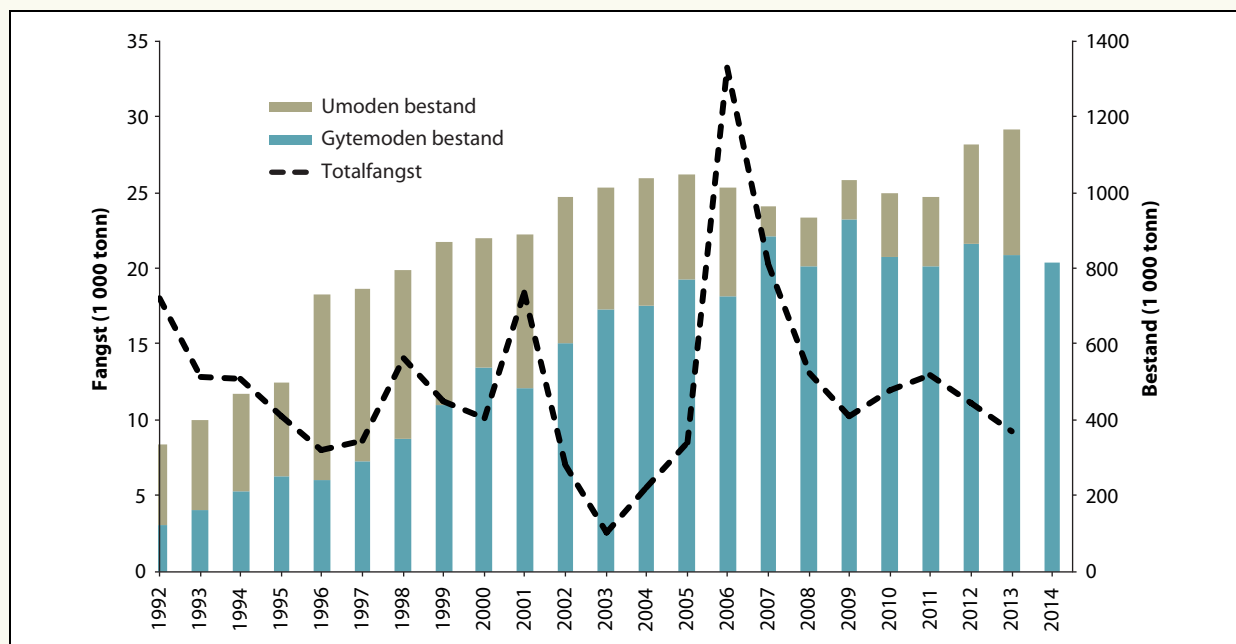
Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst av snabeluer i perioden 1991–2013 var på vel 12 000 tonn jf. figur 4.18, men har vore over 100 000 1970–1980-talet, og heile 300 000 tonn i 1976. Alt fiske etter snabeluer, inkludert som bifangst, føregår med trål. Snabeluer blir dels fiska i Barentshavet, dels på det opne hav i Norskehavet (Smøthavet). Det er hovudsakleg Noreg og Russland som fiskar etter denne arten.

Status og råd

Bestanden er inne i ei positiv utvikling etter å ha lege på eit lågt nivå ein lang periode, og rekrut-

teringa har auka dei seinare åra, jf. figur 4.18. Totalbestanden er no rekna til over 1 million tonn og gytebestanden kring 800 000 tonn. Sidan snabelueren blir kjønnsmoden først i 12-årsalderen, og årsklassane fødte mellom 1996 og 2004 er svake, vil gytebestanden minke litt fram til 2015, men vil så auke monaleg når dei større årsklassane fødte etter 2004 byrjar å rekruttere til gytebestanden. Det er ikkje vedteken nokon forvaltningsplan for snabeluer, men ICES tilrår, basert på føre-var-tilnærming, at den årlege fangsten i 2015-17 ikkje bør overstige 30 000 tonn, jf. tabell 4.5.

Figur 4.18 Utviklinga i bestand og fangst av snabeluer i ICES område I og II

Boks 4.5 forts.

Tabell 4.5 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av snabeluer i ICES område I og II dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2011	Beskytt ungfisken, ikkje direkte trålfiske og låge bifangstgrenser	-	7,9 ^a	12	806
2012	Beskytt ungfisken, ikkje direkte trålfiske og låge bifangstgrenser	-	7,5 ^a	11	863
2013	Bruk $F_{0,1}$	<47	19,5 ^a	9	833
2014	Status quo fangst	<24	36.8 ^b		813
2015	Føre-var tilnærming	<30	30 ^c		

^a TAC sett av NEAFC for internasjonalt farvatn^b Sum av TAC sett av NEAFC for internasjonale farvatn og Noreg for NØS^c Noreg og Russland har fordelt snabeluerkvoten med utgangspunkt i ein totalkvote på 30 000 tonn, men det er ikkje fastsett noka regulering av snabeluer i den internasjonale delen av Norskehavet, jf. omtale i kap. 3.4.1. NEAFC.

Boks 4.6 Lodde i Barentshavet

Figur 4.19 Lodde

Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Lodde – *Mallotus villosus*

Maksimal storleik: 20 cm og 50 g.

Levetid: 5 år

Bestandstorleik (2014): 1.9 mill. tonn (truleg eit underestimat)

Kvote for 2015: 120 000 tonn, av dette 71 980 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2013): Om lag 360 mill. kroner

Fakta om bestanden: Lodda er ein planktonetar, som gyter berre ein gong før ho døyr. Ho er mat for mange artar av fisk, sjøpattedyr og sjøfugl. Ho gyter ved Finnmarkskysten i mars, og beitar over store deler av Barentshavet om sommaren og hausten. Lodda legg egg sine på botnen, slik som silda og nokre få andre artar gjer.

Fisket

Gjennomsnittleg årsfangst i perioden 1965–2013 var på 725 000 tonn, men har variert mellom 0 og 3 millionar tonn, jf. figur 4.21. I løpet av dei siste 30 åra har loddefisket vorte stoppa i tre periodar kvar på 5 år, fordi bestanden av naturlege årsaker nærast har kollapsa. Loddekotane blir delte mellom Noreg og Russland i høvet 60/40. Tidlegare vart det fiska både om vinteren før gytinga ved kysten og om hausten i beiteområda, men dei seinare åra har det berre vore opna for fiske før gytinga. På norsk side er loddefisket hovudsakleg eit ringnotfiske, medan Russland fiskar lodde med flytetral.

Status og råd

Etter ein oppgang i 2005–2008 har loddebestanden vore relativt stabil og er no i ein svak tilbakegang, men bestanden er framleis stor nok til at det kan fiskast kommersielt.

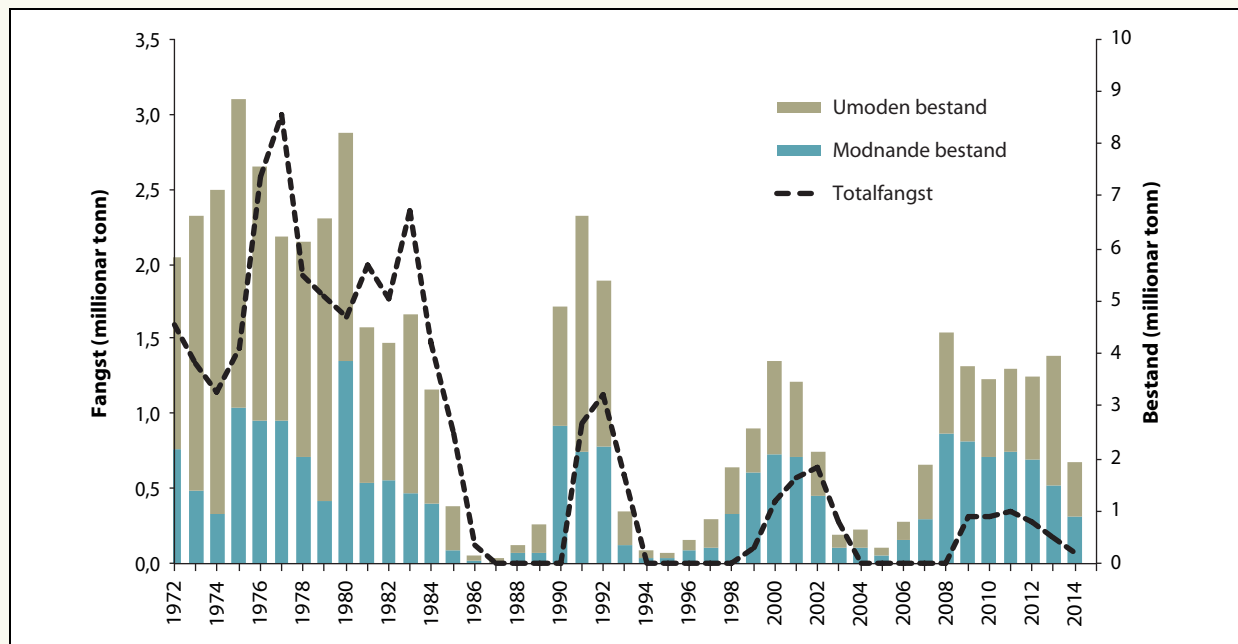
Sidan systematiske målingar av bestanden tok til i 1972 har det vore tre bestandssambrot. Samanbrota er knytte til sterke årsklassar av norsk vårgytande sild i Barentshavet som beitar på loddelarvarane og fører til rekrutteringsvikt hos lodda. Rekrutteringa til loddebestanden, målt om hausten som 0-gruppe og 1-gruppe, viste for 2014 relativt låge verdiar etter fleire år med høge verdiar. Dei komande åra må vi difor vente noko reduksjon i den modnande loddebestanden samanlikna med dei siste åra. Torskebestanden har vore stor dei seinaste åra og har beita kraftig på lodda.

Figur 4.20 Utbreiingsområde og gyteområde for lodde i Barentshavet

På grunn av istilhøva aust for Svalbard, vart ikkje heile bestanden dekkja av loddetoktet i 2014. Norske og russiske forskarar gav råd om ein kvote som var lågare enn 195 000 tonn. ICES ga eit meir konservativt råd på 6 000 tonn. Den store avstanden i råda skriv seg frå at forskarane har nytta ulike metodar for å vurdere den samla storleiken på bestanden.

Boks 4.6 forts.

Figur 4.21 Utviklinga i bestand og fangst av lodde i barentshavet.

Målinga i 2014 er vurdert å vere eit underestimat fordi toktet vart hindra av drivis

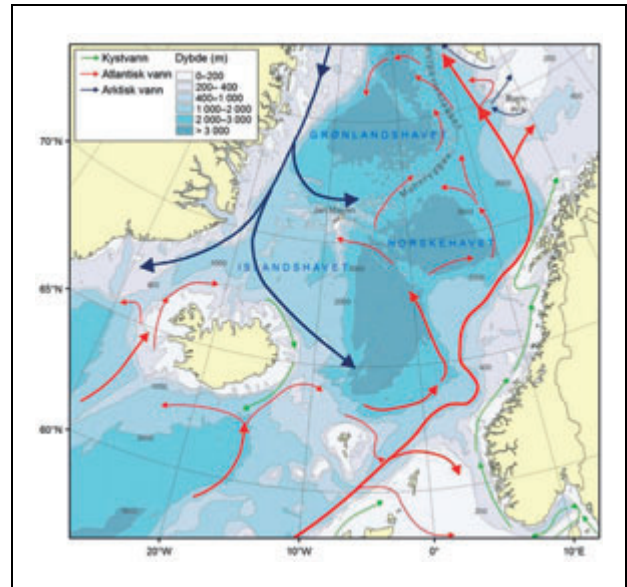
Tabell 4.6 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av lodde i Barentshavet dei siste fem åra

År	Råd frå ICES SSB=gytebestand	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Modnande bestand
2011	5 prosent sannsyn for SSB < 200 000 t	380	380	354	2115
2012	5 prosent sannsyn for SSB < 200 000 t	320	320	287	1998
2013	5 prosent sannsyn for SSB < 200 000 t	200	200	177	1471
2014	5 prosent sannsyn for SSB < 200 000 t	65	65	66	874 ^a
2015	5 prosent sannsyn for SSB < 200 000 t	6	120		

^a Høgst truleg eit underestimat.

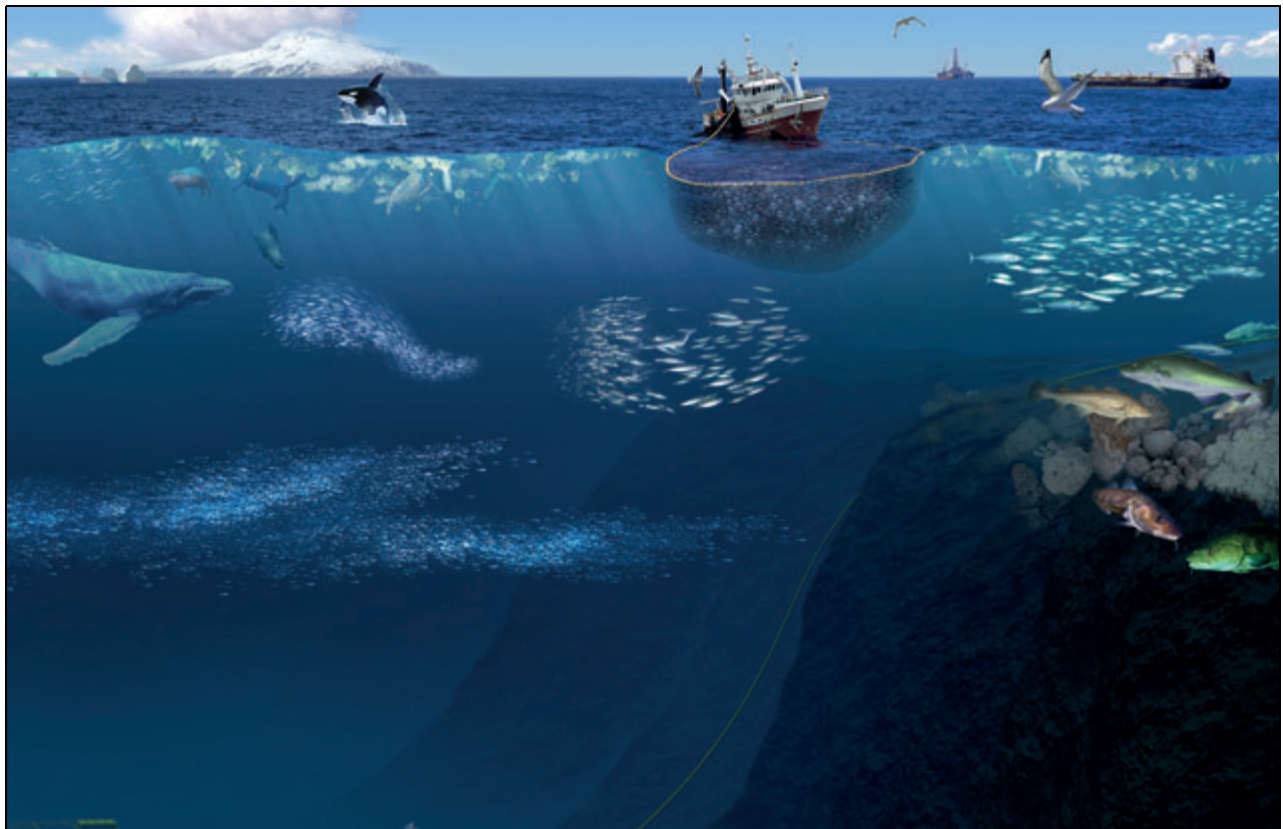
4.2 Norskehavet

Livet i Norskehavet er prega av at det er eit djuphav; mange stader er det djupare enn 3000 m, jf. figur 4.22. Det er difor berre på kontinentalsokkelen og eit stykke nedover skråninga mot djuphavet vi finn botnfisk. Dei store og kommersielt viktige bestandane i Norskehavet er difor å finne i dei frie vassmassane, vi kallar dei pelagiske bestandar. Dei tre viktigaste er sild, makrell og kolmule. Medan sildebestanden er på nedtur, er det motsette tilfelle for dei to andre. Makrellen har hatt svært god rekruttering, dvs. sterke årsklassar har kome inn i bestanden i mange av dei seinare åra, og denne bestanden har ekspandert og dekkjer no i beiteperioden store deler av Norskehavet, havområda ved Island og Grønland og heilt nord til Svalbard. Kolmulen har også, etter ein periode med svak rekruttering, no kome inn i ein betre periode, og denne bestanden er i god vekst. Silda er, som nemnt, inne i ein periode med bestandsreduksjon på grunn av manglande rekruttering. Gytebestanden blir difor redusert frå år til år både på grunn av naturleg død og fiske. No ventar alle på neste sterke sildeårsklasse. Det har historisk vore eit svært stort fiske på desse tre artane i Norskehavet. Rundt årtusenskiftet var den samla

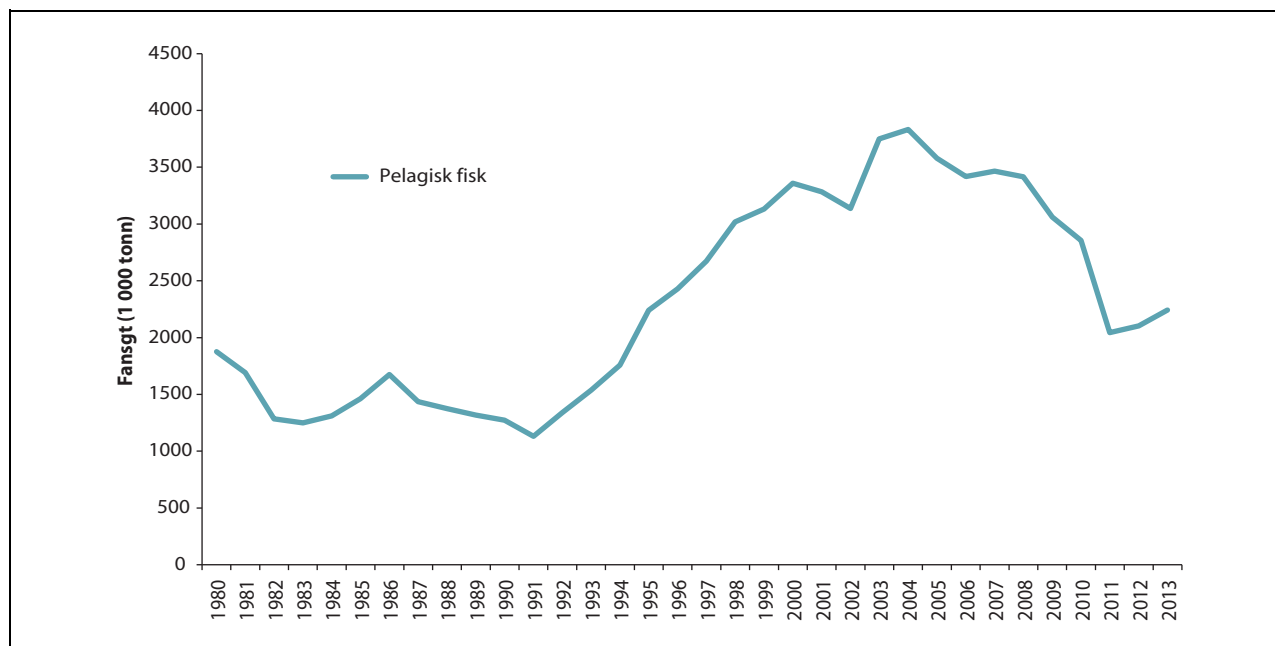
Figur 4.22 Norskehavet – straumar og djupnetilhøve

fangsten oppe i nesten 4 millionar tonn, jf. figur 4.24. Sidan sildefisket har vorte kraftig redusert er det samla fisket etter pelagisk fisk no nede på eit nivå rundt 2-2,5 millionar tonn, men også det er betydelege kvanta sett i verdssamanheng.

Figur 4.23 Økosystemet i Norskehavet

Illustrasjon: Havforskningsinstituttet

Figur 4.24 Fisket i Norskehavet frå 1980 til 2013

Norskehavet er prega av varmt atlantehavsvatn som strøymmer inn frå sør. Men langs Aust-Grønland strøymmer det kaldt arktisk vatn inn frå nord, og skapar eit skilje, ein polarfront, mellom det varme vatnet i aust og det kalde i vest. Heile havområdet er vorte varmare det siste tiåret, og dette påverkar også livet i havet på ulikt vis.

Sidan Norskehavet er så mykje djupare enn Nordsjøen og Barentshavet, finst det eit element i dette økosystemet som ikkje finst i det andre; eit organisk lag på frå 400 til 800 m djup. Dette laget består av småorganismar av mange slag, både planktonorganismar og mesopelagiske fisk som lysprikkfisk. Desse organismane lever av den biomassen som søkk ned frå dei øvre laga, der sjølv produksjonen, basert på dei fotosyntetiserande planteplanktona, skjer. Dyreplanktonet, som hovudsakleg består av ørsmå krepssdyr som raudåte og krill, et planteplanktonet og fører energien oppover i næringsnettet. Sidan tidleg på 2000-talet har dyreplanktonmengdene i Norskehavet vist ein negativ trend, men denne trenden flata ut rundt 2009, og dei to-tre siste åra har det igjen vore ein auke. No er tettleiken av dyreplankton i Norskehavet oppe på same nivå som i Barentshavet.

Mellom djupvassfisker og botnfisker som finst på sokkelen og i skråninga langs kysten viser ulike artar ulik utvikling. Snabelueren, som finst både i Barentshavet og i Norskehavet og alt er nemnt i det førre delkapitlet, er i vekst, medan den vanlege ueren er raudlista som «sterkt truga». Brosme og lange, som er dei viktigaste kommersielle artane i denne gruppa, ser ut til å auke svakt. Også blåkveita, som gyter langs eggakanten i det nordaustlege Norskehavet, og den noraust-arktiske seien, som har ei vid utbreiing langs norskekysten, er nemnde i det førre kapitlet. Selen i Norskehavet har også hatt ulik utvikling; medan grønlandsselen i Vestisen (som er områda langs austkysten av Grønland) er i bra forfatning og toler beskatting, er klappmysbestanden i Vestisen freda fordi bestanden er på eit lågt nivå samanlikna med tidlegare. På og langs kontinentalsokkelen i aust pågår det ei grundig kartlegging av botndyrssamfunna (MAREANO). Det blir stadig gjort nye funn av korallrev, korallskog, og område med svamp, sjøfjær og andre sårbare samfunn som kan trenge vern.

Boks 4.7 Norsk vårgytande sild

Figur 4.25 Sildestim

Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Sild – *Clupea harengus*

Maksimal storleik: 40 cm og 500g.

Levetid: 25 år

Bestandstorleik (2014): Om lag 5 mill. tonn

Kvote for 2015: 283 013 tonn, av dette 172 638 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2013): Om lag 2 mrd. kroner

Fakta om bestanden: Silda er ein planktonetar. Ho er mat for mange artar av fisk og kval. Ho gyter langs kysten frå Møre til Nordland i februar-mars, og beitar over store deler av Norskehavet om sommaren og hausten. Silda legg egg sine på botnen, slik som lodda og nokre få andre artar gjer. Yngelen blir førd med straumen nordover langs kysten og endar opp i Barentshavet, der silda lever i kring tre år før ho vandrar ut i Norskehavet.

Fisket

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av norsk vårgytande sild i perioden 1950–2013 er om lag 625 000 tonn, men det har vore store variasjonar knytt til endringar i storleiken av bestanden, jf. figur 4.27. Når bestanden har vore på topp har det vore teke fangstar på opp mot 2 millionar tonn, medan det vart full stopp i fisket då bestanden braut saman på 1960-talet. Minstemålet på sild er 25 cm, så fisket føregår på vaksen sild, hovudsakleg under gyteinnsiget langs norskekysten om vinteren, medan ho er på beitevandring i Norskehavet om sommaren og når ho vandrar mot kysten av Nord-Noreg for å overvintrare om hausten. Det norske fisket, som for det meste skjer om vinteren når silda har høgast kvalitet, skjer for det meste med ringnot.

Status og råd

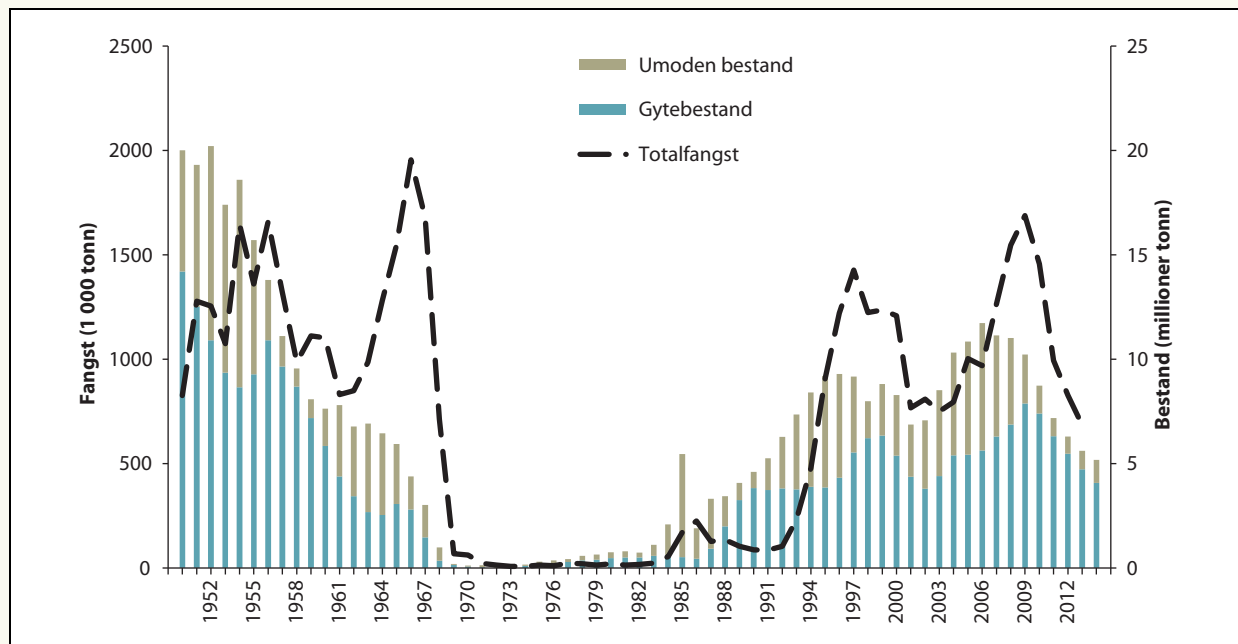
Bestanden er inne i ein periode med reduksjon etter å ha vore på eit svært høgt nivå, jf. figur 4.27. Dette skuldast dårleg rekruttering i ei rekke år. Den bestandskartlegginga som er gjort, syner at gytebestanden no er kring 3,5 millionar tonn, som er under føre-var-grensa på 5 millionar tonn. Dette fører til reduksjon i utnyttingsgraden som er innebygd i den gjeldande haustingsregelen. Difor er kvotane kraftig redusert dei siste åra og dei er venta å bli ytterlegare

Figur 4.26 Utbreiingsområde og gyteområde for nvg-sild

reduserte i åra som kjem, sidan det førebels ikkje er teikn til sterke årsklassar på veg inn i bestanden. Tilrådd totalkvote for 2015 er på 283 013 tonn, jf. tabell 4.7.

Boks 4.7 forts.

Figur 4.27 Utviklinga i bestand og fangst av nvg-sild

Tabell 4.7 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av norsk vårgytande sild dei siste fem år

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Modnande bestand
2011	Ulike scenarier	988-1170	988	993	6302
2012	Følg den avtalte forvaltningsplanen	833	833	826	5466
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	619	692 ^a	685	4726
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	418	436 ^a		4066
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	283	283 ^b		

^a Summen av nasjonale kvotar^b Det er ikkje inngått nokon avtale for 2015, men det ligg føre ei felles forståing mellom Noreg, EU, Færøyane og Russland om ein totalkvote på 283 013 tonn.

Boks 4.8 Makrell

Figur 4.28 Makrell

Foto: Leif Nøttestad, Havforskningsinstituttet

Fisket

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av nordaust-atlantisk makrell i perioden 1980–2013 er kring 700 000 tonn, og uttaket har variert relativt lite samanlikna med mange andre bestandar, jf. figur 4.30. Det knyter seg likevel stor uvisse til om rapportert fangst gjev eit godt bilete av dei reelle fangstane, særleg i perioden fram til 2005. Truleg har fangstane vore langt høgare enn desse tala viser. Fisket føregår hovudsakleg i direkte fiske med ringnot og trål. I dei sørlege områda tek dei også ein del makrell som bifangst i trål. Det norske fisket føregår med ringnot, men ei mindre mengd blir fanga med garn, dorg og trål. Dette fisket føregår mest om hausten i den nordlege delen av Nordsjøen, i Norskehavet og i Skagerrak. I seinare år har makrellen vandra langt mot nord, og større deler av fangsten har vore teken utanfor Nord-Noreg. Andre viktige aktørar i makrellfisket er Storbritannia, Nederland, Irland, Russland, Danmark og Spania.

Status og råd

ICES vurderer at makrellbestanden er i god forfatning og blir hausta berekraftig, jf. figur 4.30. Gytebestanden har auka vesentleg sidan 2002, og er på eit høgt historisk nivå. Dette skuldast først og fremst at rekrutteringa har vore god; årsklassane 2005 og 2006 er dei mest talrike som er målt i heile tidsserien. Også årsklassane

Artsnamn: Makrell – *Scomber scombrus*

Maksimal storleik: 65 cm og 3,5 kg, sjeldan over 1 kg.

Levetid: 25 år

Bestandstorleik (2014): litt over 6 mill. tonn

Kvotefor 2015: 1 054 000 tonn (Noreg, EU og Færøyane), av dette 237 250 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2013): Om lag 1,5 mrd. kroner

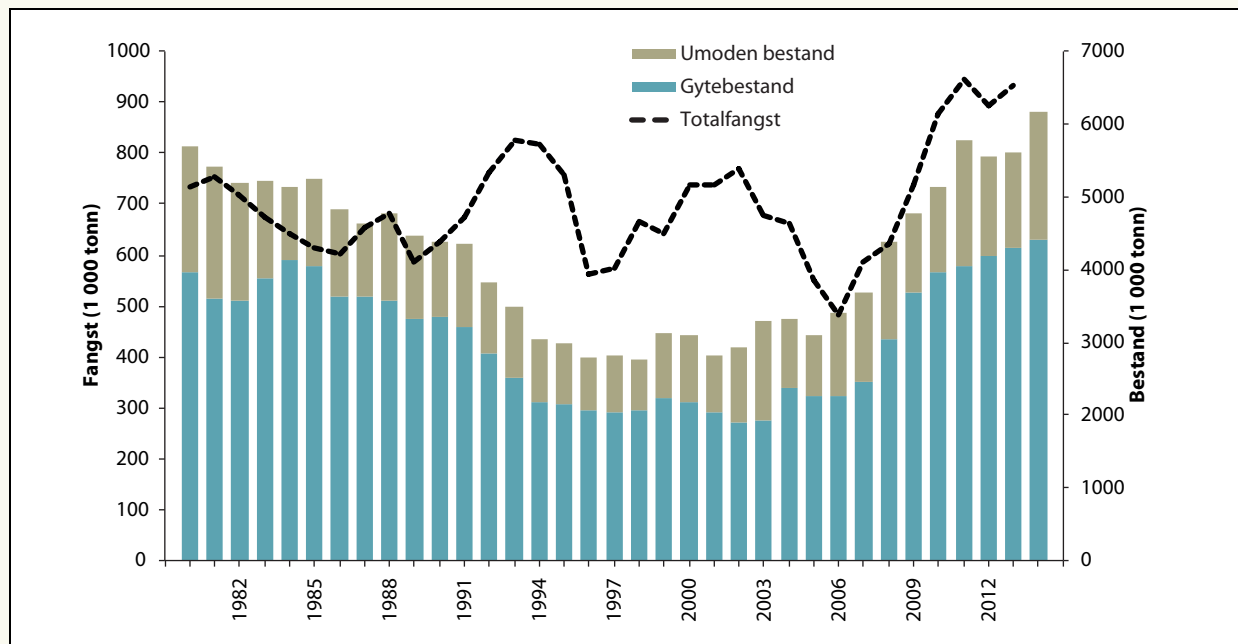
Fakta om bestanden: Makrellen et dyreplankton, fiskelarvar og småfisk. Han gyter sentralt i Nordsjøen (mai-juli), vest av Irland (mars-juli) og i portugisiske farvatn (februar-mai). Makrellen beitar over store havområde frå Gibraltar til Grønland, i Nordsjøen og i Norskehavet heilt nord til Svalbard om sommaren og hausten.

Figur 4.29 Utbreiingsområde og gyteområde for nordaust-atlantisk makrell

2002 og 2007–2008 er over gjennomsnittet, og vurdert ut frå dei siste tokta ser det ut til at også årsklassane 2010–2011 kan vere sterke. ICES sitt råd om fiske i 2015 er å følgje forvaltningsplanen frå 2008, som tilsvarar ein fangst på mellom 831 000 og 906 000 tonn, jf. tabell 4.8.

Boks 4.8 forts.

Figur 4.30 Utviklinga i bestand og fangst av nordaust-atlantisk makrell

Tabell 4.8 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-atlantisk makrell dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2011	Følg den avtalte forvaltningsplanen	592-646	959 ^a	939	4515
2012	Følg den avtalte forvaltningsplanen	586-639	927 ^a	893	4181
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	497-542	906 ^a	932	4299
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	927-1011	1396 ^a		4422
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	831-906	1054 ^b		

^a Ikkje oppnådd semje om internasjonal kvote. Tala er summen av nasjonale kvotar.^b Totalkvote fastsett av Noreg, EU og Færøyane. Sjå omtale under kap. 3.3.4.

Boks 4.9 Kolmule

Figur 4.31 Kolmule

Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Kolmule – *Micromesistius poutassou***Maksimal storleik:** 50 cm og 800 g.**Levetid:** Opp til 20 år, sjeldan over 10 år**Bestandsstorleik (2014):** Om lag 7.8 mill. tonn**Kvote for 2015:** Kyststatane har ei felles forståing av ein totalkvote på 1 260 000 tonn, inkludert avsetning til andre land sitt fiske i internasjonalt farvatn. Norsk kvote er 498 173 tonn**Norsk fangstverdi (2013):** Om lag 385 mill. kroner**Fakta om bestanden:** Kolmulen et for det meste stort dyreplankton, men store individ et også fiskeyngel. Han oppheld seg mest i dei midterste vasslaga, på djup frå 100-600 meter. Han har ei vid utbreiing i Nordaust-Atlanteren frå Kanariøyane og Azorene til eit stykke inn i Barentshavet og nord til Svalbard. Han gyter vest av Irland på etterm vinteren.

Fisket

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av nordaust-atlantisk kolmule i perioden 1978–2013 er ca 950 000 tonn, og uttaket har variert mykje i takt med storleiken på bestanden, jf. figur 4.33. Hovudfisket skjer langs kontinentalskråninga og bankane vest av Dei britiske øyane og ved Færøyane, der kolmulen samlar seg for å gyte om våren. Fisket føregår med flytetral. Noreg har historisk sett dominert dette fisket, og tok fram til 2004 om lag 40 pst. av den totale fangsten. Seinare har den norske delen gått attende, og Island, EU, Færøyane og Russland tek ein større del av totalfangsten.

Status og råd

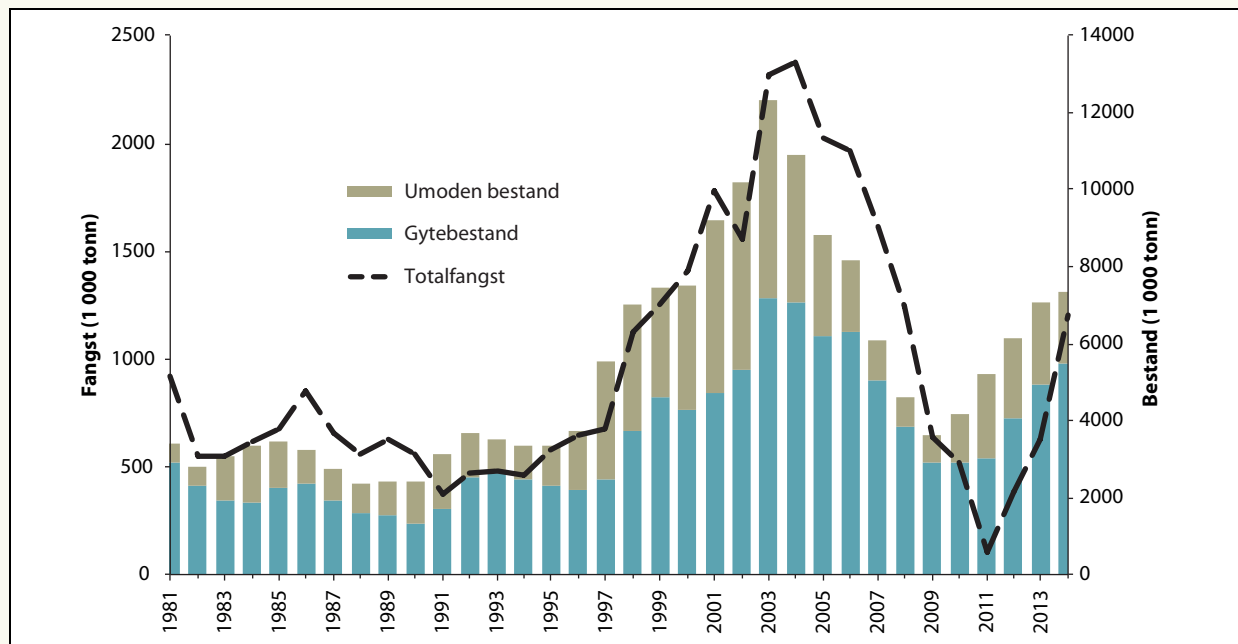
Etter ein topp i bestandsstorleiken rundt 2003 minka bestanden kraftig til 2009, jf. figur 4.33. No er denne trenden snudd, og gytebestanden har nær dubla seg. Årsklassane fødte mellom 2004 og 2009 var svært svake samanlikna med dei føregåande ti åra, men frå 2009 vart rekrutteringa betre. Dette har, saman med lågare fiskepress, ført til auken i bestanden.

ICES vurderer forvaltningsplanen som er avtalt mellom Noreg, EU, Færøyane og Island, til å vere i tråd med føre-var-tilnærminga til forvaltning, og gjev difor råd ut frå denne planen. Rådet for totalfangsten i 2015 er då 839 886 tonn, jf. tabell 4.9.

Figur 4.32 Utbreiingsområde og gyteområde for nordaust-atlantisk kolmule

Boks 4.9 forts.

Figur 4.33 Utviklinga i bestand og fangst av nordaust-atlantisk kolmule

Tabell 4.9 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordaust-atlantisk kolmule dei siste fem år

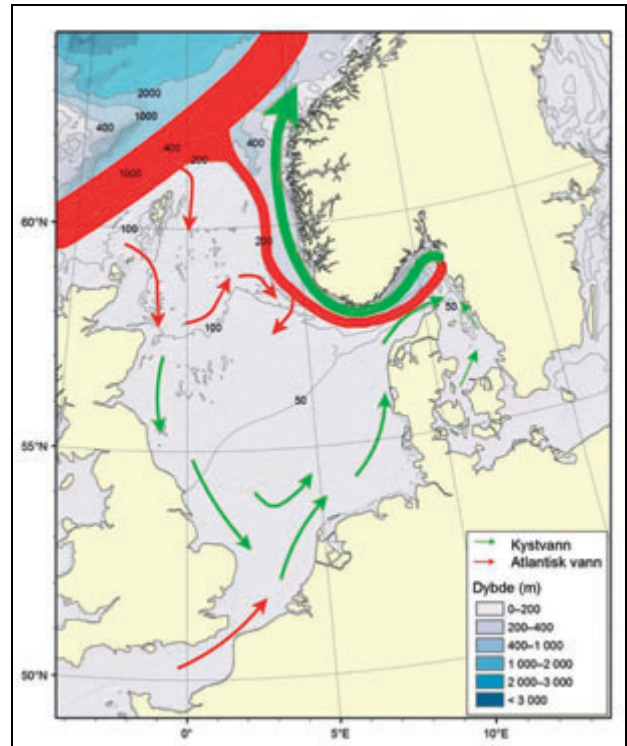
År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2011	Sjå ulike scenarier	40-223	40	105	3009
2012	Følg den avtalte forvaltningsplanen	391	391	348	4078
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	643	643	626	4960
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	949	1200		5471
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	840	1260 ^a		

a Det er ikkje inngått nokon avtale for 2015, men det ligg føre ei felles forståing mellom kyststatane om ein totalkvote på 1 260 000 tonn.

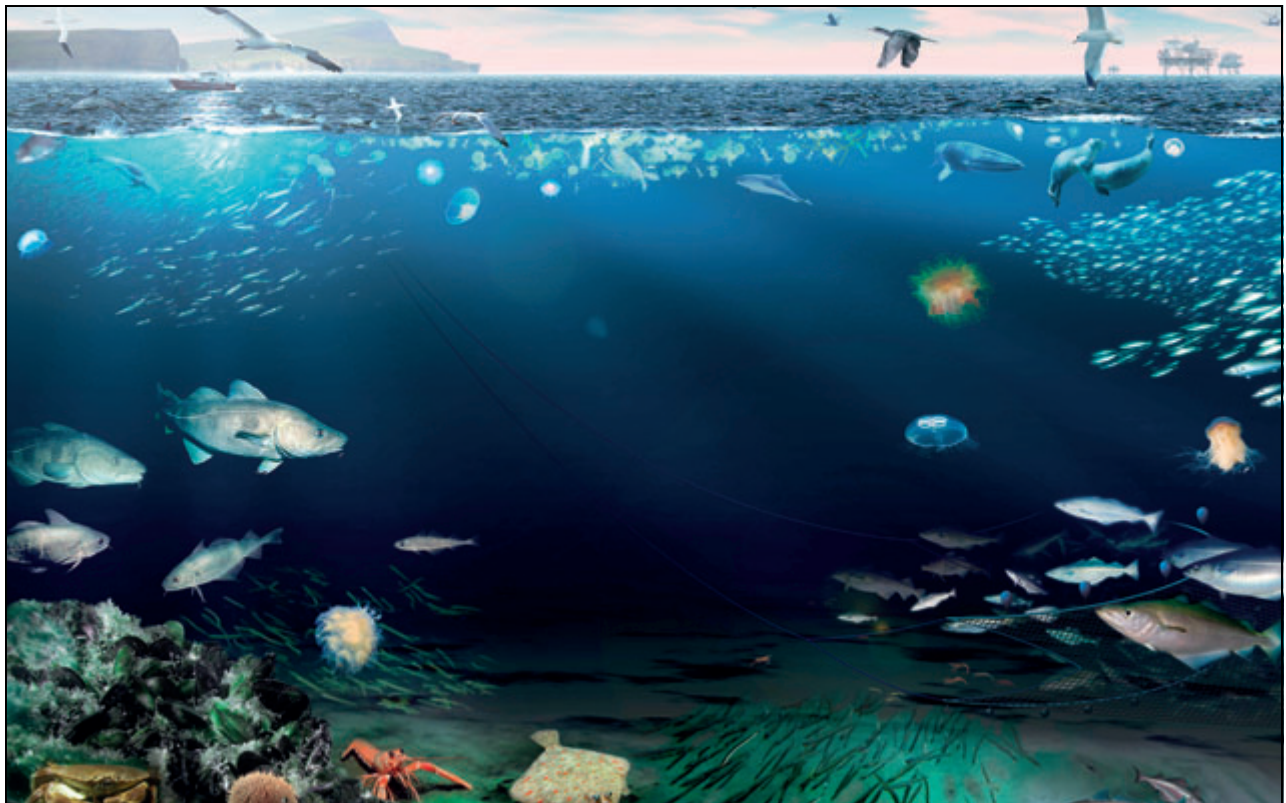
4.3 Nordsjøen og Skagerrak

Om det er djupna som pregar Norskehavet, så er det grunna som pregar Nordsjøen. Det er grunna i sør, for det meste mindre enn 50 m, og djupnar gradvis mot nord, men også her er det mindre enn 200 m. Men langs norskekysten går det ei djuprenne – Norskerenna – som følger kysten rundt og endar i Skagerrak. Dette området er varmare enn områda lenger nord, og atlantisk vatn kjem både inn Den engelske kanalen og nord om Dei britiske øyane, jf. figur 4.34. Nordsjøen er eit svært produktivt område, der det har vore hausta mykje sjømat på eit lite areal. Her finst både pelagisk fisk og botnfisk, reker og kreps, jf. figur 4.35.

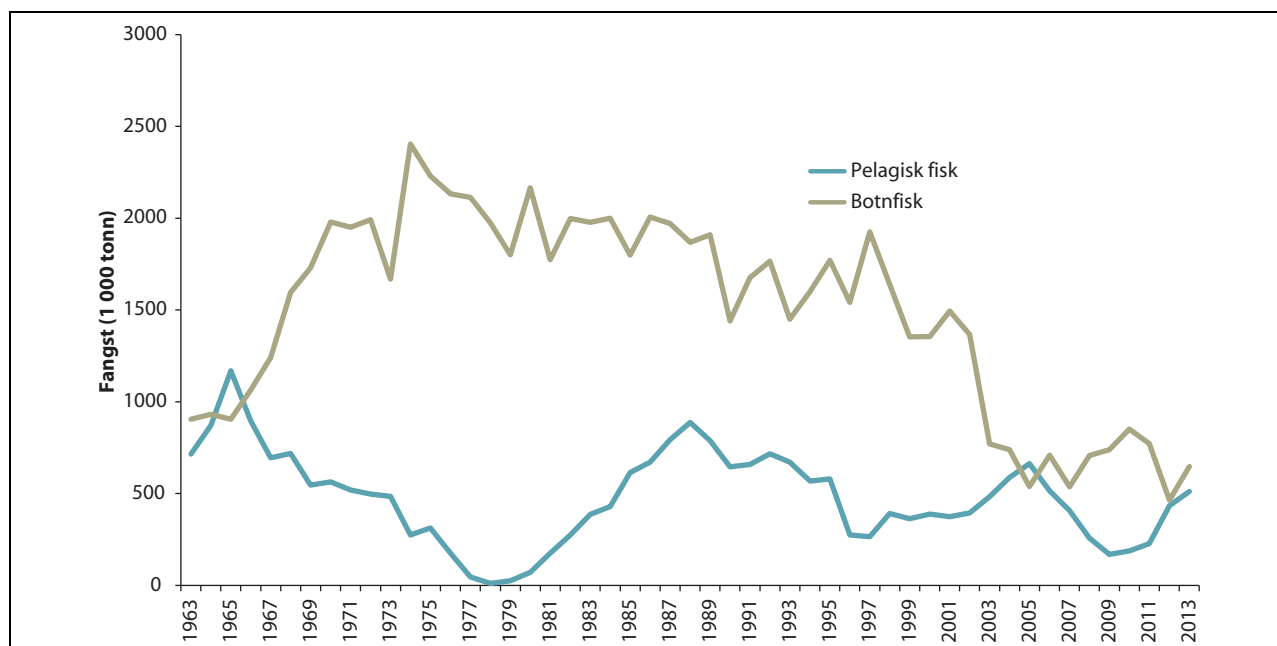
I lange periodar har botnfisken vore viktigast i fiskeriet i Nordsjøen og Skagerrak, men det har gått attende med fangsten av botnfisk. Dei siste åra er pelagisk fisk (sild) og botnfisk på same nivå; kring 500 000 tonn. Både på 1970- og 1980-talet vart det hausta rundt 1,5-2 millionar tonn botnfisk åleine frå dette området. Det er vanskelig å peike på ei einskild årsak til nedgangen, men både overfiske og utkast/nedddreping av yngel har utan tvil mykje av skulda. Det er likevel eit faktum at mange av bestandane i Nordsjøen i ei årrekkje har hatt dårleg rekruttering, enten gytebestanden har vore stor eller liten, utan at ein sikkert har kunna peike på årsakene til dette.

Figur 4.34 Nordsjøen og Skagerrak – straumar og djupnetilhøve

Figur 4.35 Økosystemet i Nordsjøen og Skagerrak

Figur 4.36 Fisket i Norsjøen og Skagerrak frå 1963 til 2013

Boks 4.10 Nordsjøsild

Figur 4.37 Sildestim

Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Sild – *Clupea harengus***Maksimal storleik:** 35 cm og 400g.**Levetid:** 15 år**Bestandstorleik (2014):** Om lag 4 mill. tonn**Kvote for 2015:** 445 329 tonn, av dette 129 145 tonn til Noreg**Norsk fangstverdi (2013):** Om lag 470 mill. kroner**Fakta om bestanden:** Silda er ein planktonetar. Ho er mat for mange artar av fisk og kval. Ho gyter i den vestlege delen av Nordsjøen frå august til januar, og beitar over store deler av Nordsjøen, Skagerrak og Kattegat om sommaren og hausten. Silda legg egg sine på botnen, slik som lodda og nokre få andre artar gjer.**Fisket**

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av nordsjøsild i perioden 1960–2013 er kring 490 000 tonn, og uttaket har variert i takt med storleiken på bestanden, frå nesten 0 på slutten av 1970-talet til toppar på 0,6, 0,8 og 1,2 millionar tonn før og etter, jf. figur 4.39. Sildefisket i Nordsjøen føregår i eit direkte fiske med ringnotfartøy og trålarar, og som bifangst i industritrålfisket. Det norske fisket skjer hovudskleg med ringnot. Danmark, Noreg og Nederland tek brorparten av fangstane. Det norske fisket har variert mellom 0 og 605 000 tonn, i gjennomsnitt 114 000 tonn.

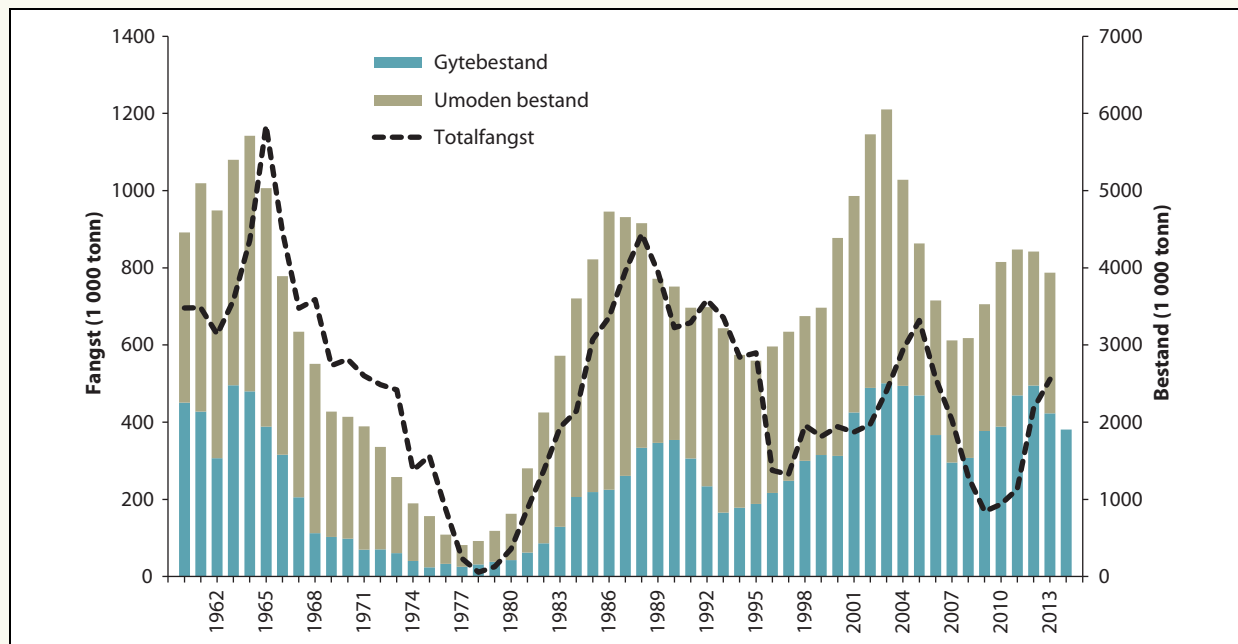
Status og råd

Bestanden har full reproduksjonsevne og blir hausta berekraftig, jf. figur 4.39. ICES vurderer bestanden til å vere i ein fase med låg produksjon, og rekrutteringa har vore dårleg i lang tid. Men fiskepresset er redusert og gytebestanden har sidan midt på 1990-talet vore over førevarsgrensa. ICES gir råd basert på ein forvaltningsplan som EU og Noreg er samde om, og dette medfører eit maksimalt uttak på 445 329 tonn i 2015, jf. tabell 4.10.

Figur 4.38 Utbreiingsområde og gyteområde for nordsjøsild

Boks 4.10 forts.

Figur 4.39 Utviklinga i bestand og fangst av nordsjøsild

Tabell 4.10 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av nordsjøsild dei siste fem år

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2011	Sjå scenarier	Scenarier	200	226	2345
2012	Følg den avtalte forvaltningsplanen	Scenarier	405	435	2476
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen	Scenarier	478	511	2116
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	Scenarier	470		1903
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	445,3	445,3		

Boks 4.11 Sei i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Figur 4.40 Sei

Foto: Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Sei – *Pollachius***Maksimal storleik:** 115 cm og 20 kg.**Levetid:** 20 år**Bestandstorleik (2014):** Om lag 350 000 tonn**Kvote for 2015:** Nordsjøen og Skagerrak: 66 006 tonn, av dette 34 623 tonn til Noreg. Vest av Skottland: 6 848 tonn**Norsk fangstverdi (2013):** Om lag 250 mill. kroner**Fakta om bestanden:** Sei finst på begge sider av det nordlege Atlanterhavet, og er delt inn i mange bestandar. Han lever hovudsakleg ved botnen men kan gå opp i sjøen for å beite. Medan småsei et mest dyreplankton og krepsdyr, et større sei mest fisk. Gytinga føregår langs Eggakanten frå vest av Shetland til Vikingbanken frå februar til mars.**Fisket**

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av nordsjøsei i perioden 1967–2013 er kring 150 000 tonn. Uttaket har variert i takt med storleiken på bestanden, og det var langt høgare fram til midten av 1980-talet, jf. figur 4.42. Seien blir hovudsakleg fiska med trål, både av EU og Noreg. For Noregs del blir om lag 85 pst. av seifangstane tekne med trål og litt over 5 pst. med not på kysten av Vestlandet.

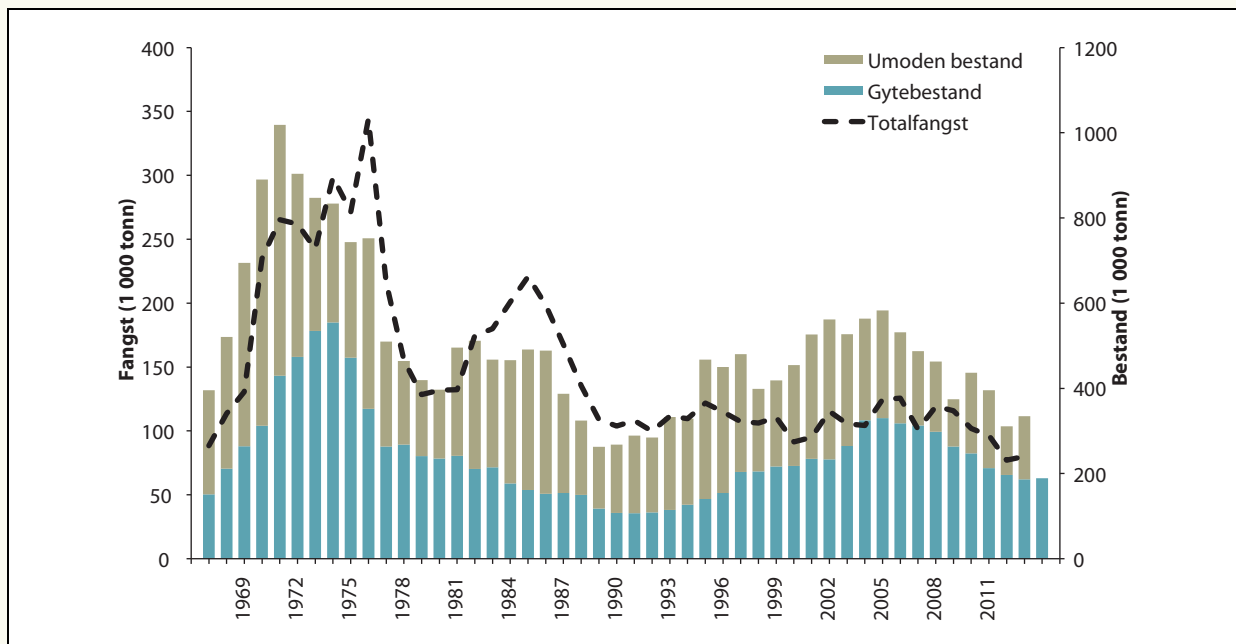
Status og råd

Det er uklåre bestandsgrenser, og difor blir seien i Nordsjøen og Skagerrak slått saman med seien vest av Skottland i bestandsvurderinga og kvoterådgjevinga. Gytebestanden har gått jamt nedover sidan 2005 og er no litt under førevarnivået, jf. figur 4.42. Rekrutteringa i seinare år har vore svært dårleg. Tilrådd kvote for 2015 er i samsvar med ein forvaltningsplan vedteken av Noreg og EU, og er på 72 534 tonn fangst i Nordsjøen/Skagerrak og 7 525 tonn i området vest av Skottland. Før 2015 vart rådgjevinga rekna om til landingar på grunn av utkastet av fisk i EU-sona, men frå og med 2015 blir rådet gjeve som fangst, jf. tabell 4.11.

Figur 4.41 Utbreiingsområde og gyteområde for sei i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Boks 4.11 forts.

Figur 4.42 Utviklinga i bestand og fangst av sei i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Tabell 4.11 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av sei i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2011 ^a	Følg den avtalte forvaltningsplanen	< 93	93	96	213
2012 ^a	Følg den avtalte forvaltningsplanen	< 87	87	77	197
2013 ^a	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<100	100	80	186
2014 ^a	Følg den avtalte forvaltningsplanen (TAC-15 pst.)	<86	86		189
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	<72.8	72.8		

^a Før 2015 representerer tala for TAC landingar, ikkje fangst

Boks 4.12 Torsk i Nordsjøen, Skagerrak og den austlege engelske kanalen

Figur 4.43 Torsk

Foto: Noregs sjømatråd

Artsnamn: Torsk – *Gadus morhua*.

Bestand: Torsk i Nordsjøen, Skagerrak og den austlege engelske kanalen.

Maksimal storleik: 100 cm og 20 kg.

Levetid: 15 år

Bestandstorleik (2014): Om lag 200 000 tonn

Kvote for 2015:

Nordsjøen: 29 189 tonn, av dette 4 962 tonn til Noreg
Skagerrak: 4 171 tonn, av dette 136 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2013): Om lag 70 mill. kroner

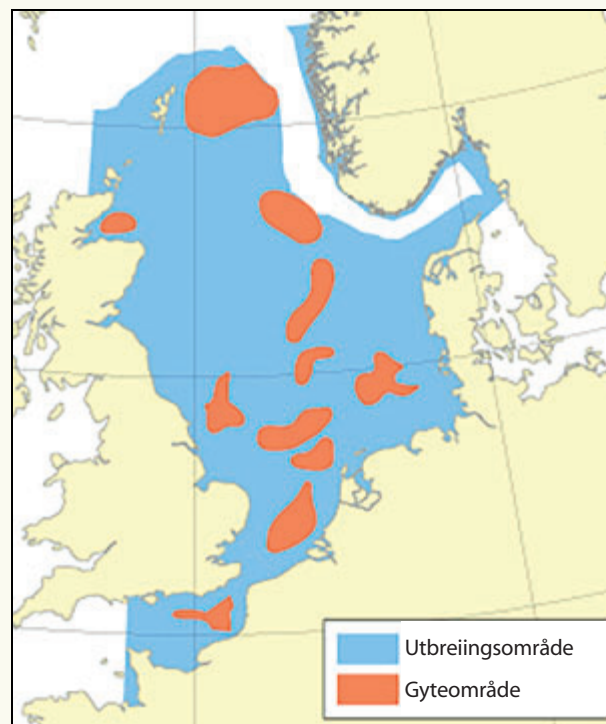
Fakta om bestanden: Torsk finst på begge sider av det nordlege Atlanterhavet, og er delt inn i mange bestandar. Han lever hovudsakleg ved botnen, men kan gå opp i sjøen for å beite. Medan småtorsk et mest dyreplankton og krepsdyr, et større torsk mest fisk, som augepål, sild, tobis og småtorsk. Også for torsken i Nordsjøen reknar vi med at det finst fleire lokale stammar med eigne gytefelt, men det er ingen klåre skiljelinjer mellom stammene. Gytinga føregår frå januar til april.

Fisket

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av nordsjøtorsk i perioden 1963–2013 er kring 180 000 tonn, men med ein kraftig reduksjon av fangsten, i takt med reduksjon i bestanden, gjennom perioden, jf. figur 4.45. Fram til 1980-talet var fangsten på eit nivå rundt 250–300 000 tonn, men vart så gradvis redusert til rundt 50 000 tonn, og har lege på dette nivået dei siste 10 åra. Torsk blir for det meste fanga i eit blandingsfiskeri med trål saman med hyse, kviting, sjøkreps, raudspette og tunge. I det norske fisket blir litt over halvparten teke med garn, ei firedel med line og ein femdel med trål. Alle land som grensar til Nordsjøen fiskar torsk, men Danmark, Storbritannia og Noreg er dei viktigaste aktørane.

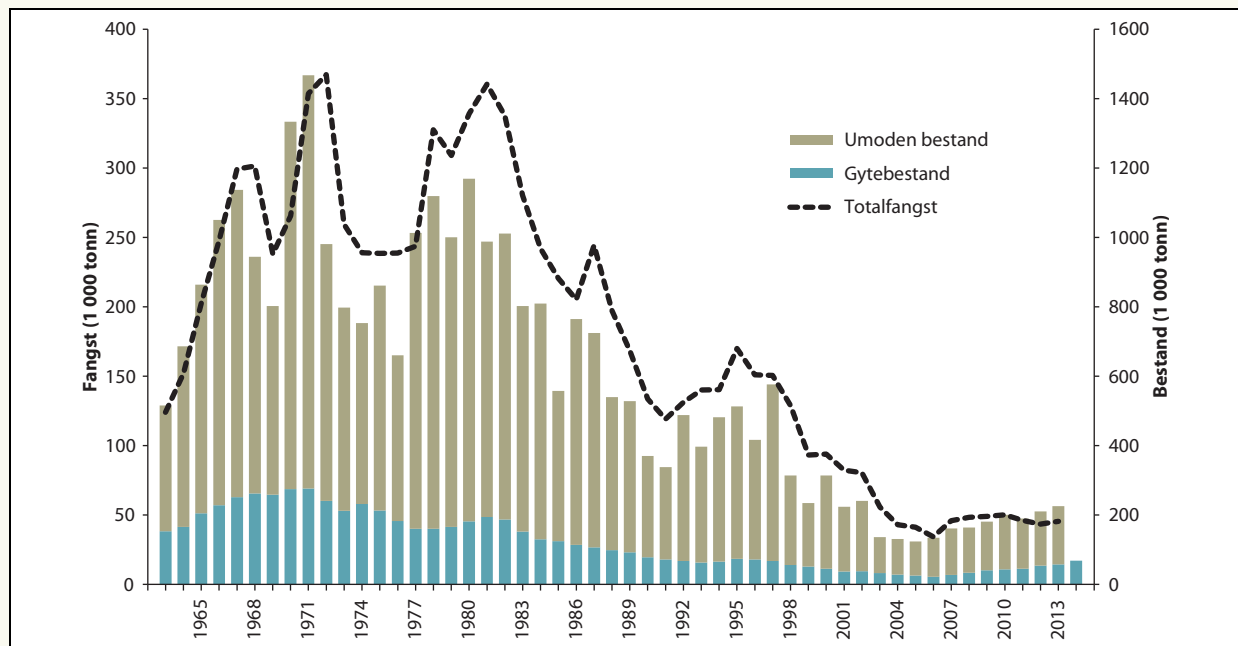
Status og råd

Det er vanskeleg å skilje dei ulike torskestammene i Nordsjøen, Skagerrak og den austlege engelske kanalen, og torsken i dette området blir difor handsama som ein bestand i forvaltningssamanheng. ICES vurderer gytebestanden til å ha auka litt frå det kritisk låge nivået i 2006, men er framleis vel under føre-var-nivået, jf. figur 4.45. Ein ny forvaltningsplan vart innført av Noreg og EU i 2013. I følgje denne burde totalfangsten i 2015 ikkje overstige 35 486 tonn, jf. tabell 4.12.

Figur 4.44 Utbreiingsområde og gyteområde for torsk i Nordsjøen, Skagerrak og den austlege engelske kanalen

Boks 4.12 forts.

Figur 4.45 Utviklinga i bestand og fangst av torsk i Nordsjøen og Skagerrak

Tabell 4.12 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av torsk i Nordsjøen og Skagerrak dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2011	Sjå scenarier	-	26,8	46	46
2012	Følg den avtalte forvaltningsplanen (F 45 pst. av F_{2008})	31,8 ^a	26,5	44	55
2013	Følg den avtalte forvaltningsplanen (TAC-20 pst.)	25,4 ^a	26,5	46	56
2014	Følg den avtalte forvaltningsplanen	28,8 ^a	27,8		69
2015	Følg den avtalte forvaltningsplanen	35,5	33,4		

^a Før 2015 representerer tala for TAC landingar, ikkje fangst

Boks 4.13 Hyse i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Figur 4.46 Hyse

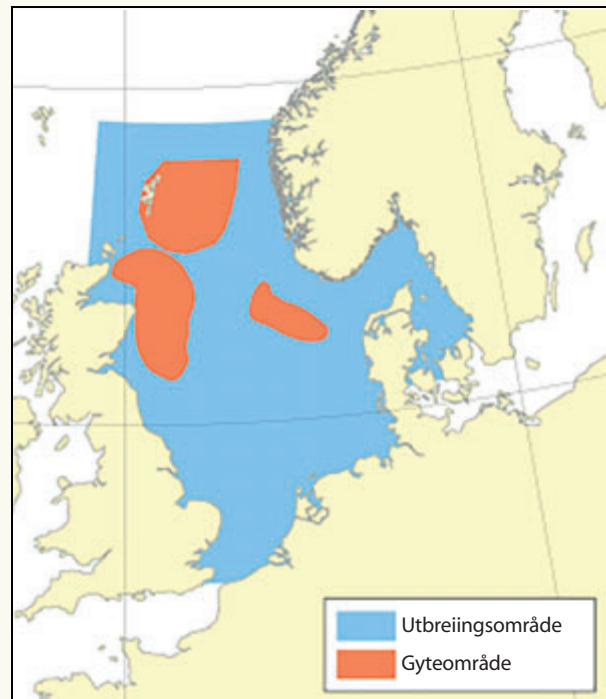
Foto: T. Wenneck

Artsnamn: Hyse – *Melanogrammus aeglefinus*.**Maksimal storleik:** 60 cm og 4 kg.**Levetid:** 15 år**Bestandstorleik (2014):** Vel 400 000 tonn**Kvote for 2015:**Nordsjøen: 40 711 tonn, av dette 9 634 tonn til Noreg
Skagerrak: 2 504 tonn, av dette 105 tonn til Noreg**Norsk fangstverdi (2013):** Om lag 17 mill. kroner**Fakta om bestanden:** Hysa finst på begge sider av det nordlege Atlanterhavet, og er delt inn i mange bestandar. Ho lever hovudsakleg ved botnen, og er botndyr som børstemark, muslingar og slangestjerner. Tobis og sildeegg står også på menyen. Gytefelt ligg i den sentrale Nordsjøen, og gytinga føregår frå mars til mai.**Fisket**

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av hysa i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland i perioden 1963–2013 er kring 210 000 tonn, men med ein reduksjon av fangsten gjennom mesteparten av denne perioden, i takt med ein minkande bestand, jf. figur 4.48. Dei siste åra har fangsten lege på rundt eller litt under 50 000 tonn. Hyse blir hovudsakleg fanga med botntrål og i mindre grad også med snurrevad. Hyse er målarart for deler av flåten, men blir også fanga i blandingsfiskeri saman med mellom anna torsk, kviting og kreps.

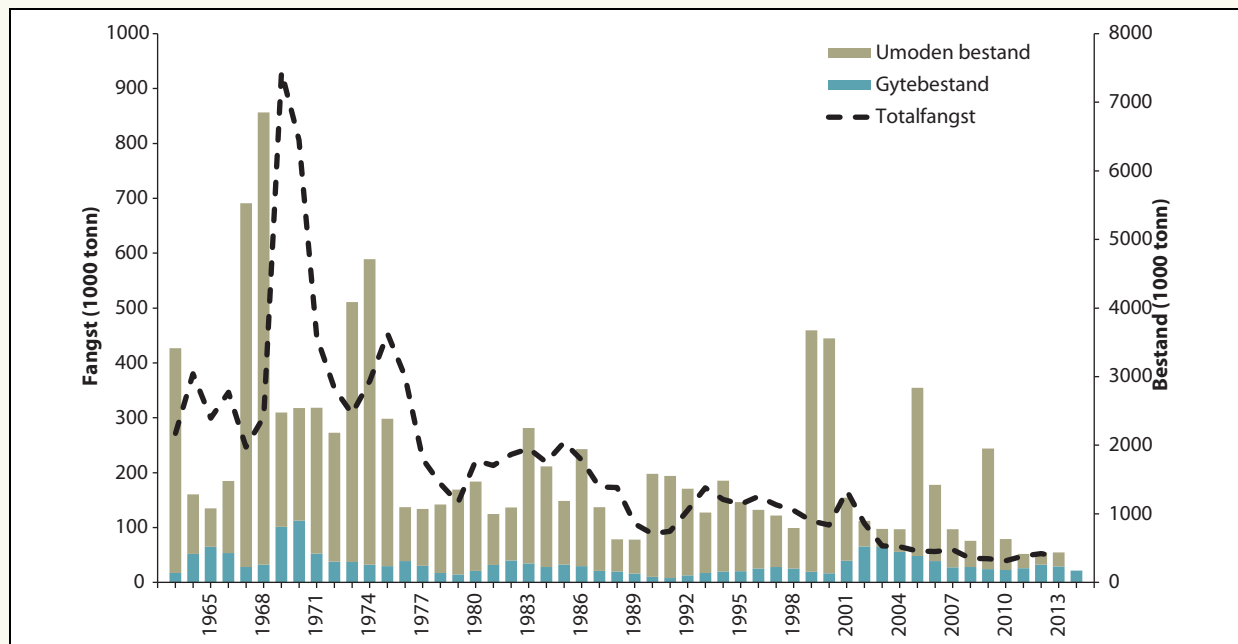
Status og råd

Frå 2014 er også hysa vest av Skottland rekna saman med hysa i Nordsjøen og Skagerrak i bestandsvurdering og kvoterådgeving. ICES vurderer bestanden til å vere i god forfatning og blir hausta berekraftig. Rekrutteringa har sporadisk vore sterk, og har gjeve dominerande årsklassar i fiskeriet, men bortsett frå 2005- og 2009-årsklassen som var middels store, har rekrutteringa dei siste åra vore under langtidsgjennomsnittet, jf. figur 4.48. Det er førebels ikkje utarbeidd nokon forvaltningsplan for heile området. Basert på langtidsutbytte, meiner ICES at den totale fangsten ikkje bør overstige 68 690 tonn i 2015, jf. tabell 4.13.

Figur 4.47 Utbreiingsområde og gyteområde for hysa i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Boks 4.13 forts.

Figur 4.48 Utviklinga i bestand og fangst av hyse i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland

Tabell 4.13 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av hyse i Nordsjøen, Skagerrak og vest av Skottland dei siste fem åra

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2011 ^a	Sjå scenarier	-	38,1	60,9	205
2012 ^a	Følg den avtalte forvaltningsplanen	41,6	47,1	43,9	258
2013 ^a	Følg den avtalte forvaltningsplanen	47,8	52,0	46,6	235
2014 ^a	Følg den avtalte forvaltningsplanen	40,6	44,6		173
2015	Maksimalt langtidsutbytte	68,7	47,8		

^a Før 2015 representerer tala for TAC landingar, ikkje fangst

Boks 4.14 Kviting i Nordsjøen, Skagerrak og den austlege engelske kanalen

Figur 4.49 Kviting

Foto: Jan de Lange, Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Kviting – *Merlangius merlangus***Maksimal storleik:** 55 cm og 1,5 kg.**Levetid:** 12 år**Bestandstorleik (2014):** Om lag 300 000 tonn**Kvot for 2015:**

Nordsjøen: 13 678 tonn, av dette 618 tonn til Noreg

Skagerrak: 1 050 tonn, av dette 19 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2013): Om lag 1,3 mill. kroner

Fakta om bestanden: Kvitingen er utbreidd i det austlege Atlanterhavet, og er delt inn i mange bestandar. Han lever hovudsakleg ved botnen på 10-200 m djup, men kan gå opp i sjøen for å beite. Kvitingen er i hovudsak fisk, som sild, augepål og tobis, men et også yngel av torsk, hyse og kviting. Det er gytefelt både i den sørlege og nordlege Nordsjøen. Gytinga føregår over ein lang periode om våren og sommaren.

Fisket

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av kviting i Nordsjøen i perioden 1960–2013 er kring 70 000 tonn, men har dei siste åra lege mellom 20 000 og 30 000 tonn, jf. figur 4.51. Kviting blir fanga i blanda fiskeri der målartane enten er torsk og hyse, flatfisk eller kreps, og som bifangst i industritrålfisket. Bifangsten i industritrålfisket har minka i seinare år på grunn av at meir selektive reiskapar har vore tekne i bruk. Storbritannia, Frankrike og Nederland har vore dei viktigaste aktørane, men i seinare år har også den norske delen auka noko.

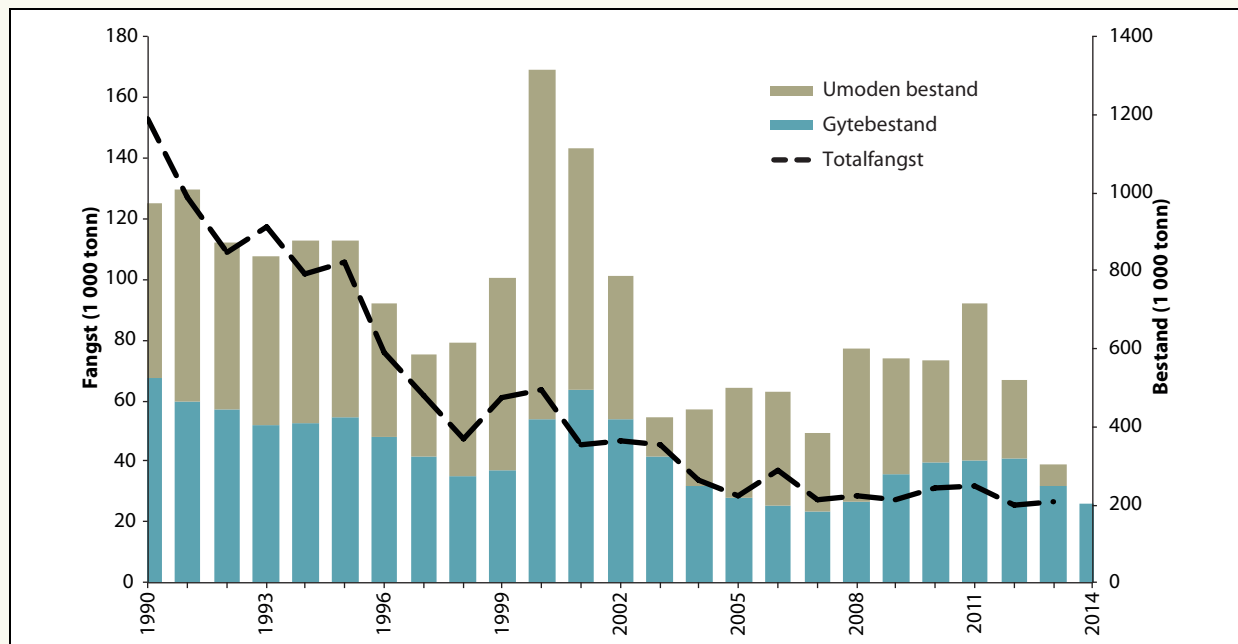
Status og råd

ICES har ikkje nok kunnskap til å vurdere gytebestand og verknad av fisket i høve til førevarnivå. Gytebestanden har vore låg sidan 2003 og er truleg nær ei kritisk grense, jf. figur 4.51. Fisketrykket har vorte redusert i seinare år, men det var ein liten auke att i 2013. Rekrutteringa har vore langt under gjennomsnittet sidan 2003. EU og Noreg har avtalt ein forvaltningsplan for kviting, og i følge denne bør det ikkje fiskast meir enn 17 100 tonn i 2015. Dette representerer ein nedgang på 15 pst. frå i 2014, jf. tabell 4.14.

Figur 4.50 Utbreiingsområde og gyteområde for kviting i Nordsjøen, Skagerrak og den austlege engelske kanalen.

Boks 4.14 forts.

Figur 4.51 Utviklinga i bestand og fangst av kviting i Nordsjøen og Skagerrak

Tabell 4.14 Tiltrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusener tonn) av kviting i Nordsjøen og Skagerrak dei siste fem år

År	Råd frå ICES	Tiltrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2011 ^a	Ingen fangst av torsk	< 12,7	14,8	28	312
2012 ^a	Interim forvaltningsplan	<20,3	17,1	23	319
2013 ^a	Føre-var tilnærming	<26,0	18,9	25	247
2014 ^a	Føre-var-tilnærming	<21,2	16		204
2015	Følg forvaltningsplanen	<17,1	14,7		

^a Før 2015 representerer tala for TAC landingar, ikkje fangst

Boks 4.15 Raudspette i Nordsjøen og Skagerrak

Figur 4.52 Raudspette

Foto: Ingunn Bakketeig, Havforskningsinstituttet

Artsnamn: Raudspette – *Pleuronectes platessa***Maksimal storleik:** 70 cm og 3,5 kg.**Levetid:** 20 år**Bestandsstorleik (2014):** Om lag 700 000 tonn**Kvote for 2015:**

Nordsjøen: 128 376 tonn, av dette 8 686 tonn til Noreg

Skagerrak: 10 056 tonn, av dette 201 tonn til Noreg

Norsk fangstverdi (2013): Om lag 9,5 mill. kroner

Fakta om bestanden: Raudspette finst på begge sider av det nordlege Atlanterhavet, frå Middelhavet til Barentshavet, og er delt inn i mange bestandar. Bestanden i Nordsjøen er den største. Raudspetta lever på botnen ned til om lag 200 m djup. Raudspetta et børstemark, skjel, maneter, krepsdyr, pigghudar og små fisk. Gyteområda finst i dei sentrale og sørlege delane av Nordsjøen, men det er ingen klåre skiljelinjer mellom stammene. Gytinga føregår i januar og februar.

Fisket

Den gjennomsnittlege årlege totalfangsten av raudspette i Nordsjøen i perioden 1957–2013 er kring 160 000 tonn, og har variert ein del i takt med utviklinga i bestanden, jf. figur 4.54. Raudspette blir mest fiska med bomtrål i sentrale deler av Nordsjøen og i eit blandingsfiskeri med botntrål, der målarten er tunge, i dei sørlege delane av Nordsjøen. Omfattande utkast av undermåls raudspette går føre seg i blandingsfisket. I Skagerrak blir raudspetta fiska i eit direkte fiskeri med garn og snurrevad, men også i eit blandingsfiskeri saman med torsk og kreps. Utkastet er likevel avgrensa sidan reiskapen har stor maskevidd og fiskar selektivt. Nederland, Danmark og Storbritannia dominerer i dette fisket. Noreg disponerer kring 7 pst. av totalkvoten i Nordsjøen og om lag 2 pst. av den i Skagerrak.

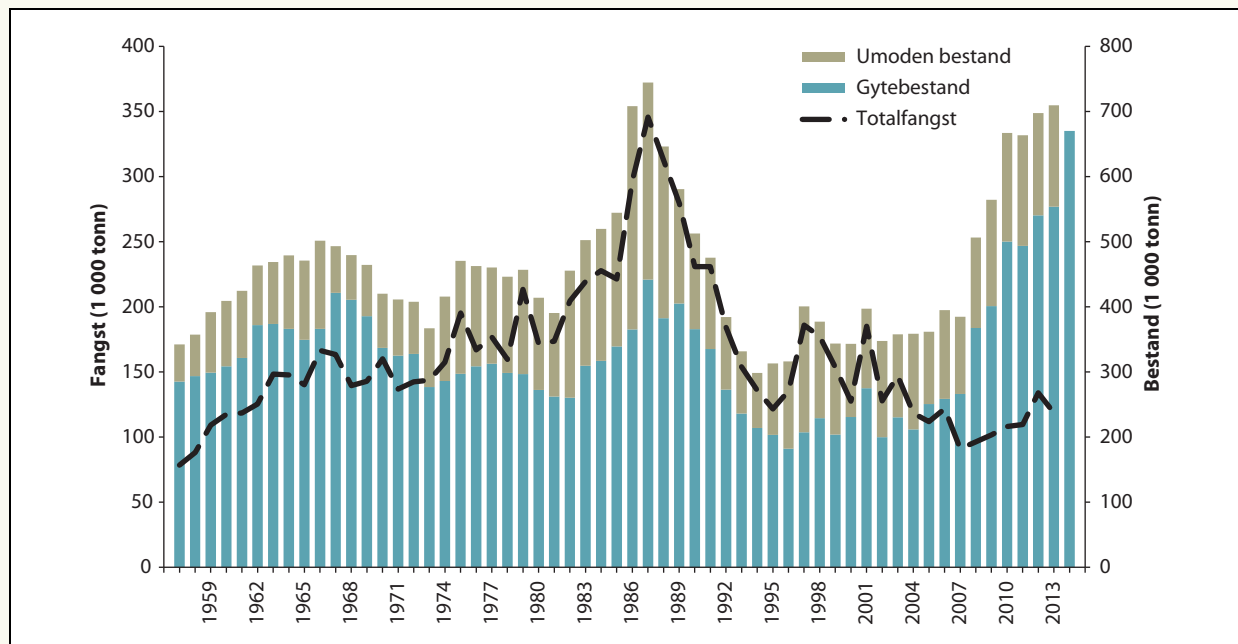
Status og råd

ICES vurderer bestanden til å vere i god forfatning og berekraftig hausta. Bestanden har auka dei siste åra til eit rekordhøgt nivå i 2014, jf. figur 4.54. Rekrutteringa har vore om lag som langtids-gjennomsnittet, men fiskepresset har minka. ICES tilrår, basert på ein forvaltningsregel vedteken av EU, at fangsten i 2015 ikkje bør overstige 179 301 tonn, jf. tabell 4.15.

Figur 4.53 Utbreiingsområde og gyteområde for raudspette i Nordsjøen og Skagerrak

Boks 4.15 forts.

Figur 4.54 Utviklinga i bestand og fangst av raudspette i Nordsjøen og Skagerrak

Tabell 4.15 Tilrådd totalkvote (TAC), avtalt TAC, fangst og gytebestand (tusen tonn) av raudspette i Nordsjøen og Skagerrak dei siste fem år

År	Råd frå ICES	Tilrådd TAC	Avtalt TAC	Fangst	Gytebestand
2011 ^a	Sjå scenarier	64,2	73,4	109	456
2012 ^a	Første steg i forvaltningsplan	84,4	84,4	133	507
2013 ^a	Første steg i forvaltningsplan	97,1	97,1	118	554
2014 ^a	Bestanden i andre steg, forvaltninga i første steg av forvaltningsplan	111,0	111,6		670
2015	Følg andre steg i forvaltningsplanen	179,3	138,4		

^a Før 2015 representerer tala for TAC landingar, ikkje fangst

5 Fisket etter avtalane i 2013 og 2014

Dette kapitlet gjer greie for hovudtrekka i fisket etter fiskerieravtalane Noreg hadde med andre land i 2013 og 2014. Hovudvekta er lagt på norsk utnytting av avtalane og i kva grad partane som får tildelt kvotar i norske område, faktisk utnyttar desse kvotane.

Norske fiskarar utnyttar generelt kvotane godt, og for dei kommersielt viktigaste bestandane blir kvotane nytta så godt som fullt ut, jf. tabell 5.1

Noreg utnyttar godt kvotane på dei bestandane som vi deler med Russland. Noreg har god tilgang på desse bestandane i eiga sone, og vi nyttar difor lite av sonetilgangen vi har i russiske sone. Russland fiskar store deler av sine kvotar i norsk økonomisk sone (NØS).

Tabell 5.1 Norsk utnytting av dei kommersielt viktigaste kvotane i 2013 og 2014

	Utnyttingsgrad	
	2013	2014
<i>Barentshavet, Noreg – Russland</i>		
Torsk	100 %	101 %
Hyse	98 %	101 %
<i>Nordsjøen og Skagerrak, Noreg – EU</i>		
Sild	102 %	102 %
Sei	74 %	94 %
<i>Fleirpartsavtalar</i>		
Norsk vårgytande sild (nvg-sild) ¹	96 %	103 %
Makrell ¹	107 %	100 %
Kolmule ¹	104 %	108 %

¹ Oversikta tek ikkje omsyn til overføringar over år (kvotefleksibilitet).

Forhandlingane med EU var seint ferdige, både i 2013 og 2014. Dette påverka i særleg grad EU sitt fiske i Nordsjøen i 2014. Noreg nytta heile den norske sildekvoten, i tillegg var torske- og seikvoten brukbart nytta begge åra. I følgje offisiell fangststatistikk har EU i dei seinare åra hatt relativt god utnytting av fellesbestandane i Nordsjøen.

I EU-farvatna vart dei norske kvotene av dei pelagiske artane kolmule og brisling, i tillegg til blåkveite, godt nytta. Norske linefartøy fiska ein god del av botnfiskkvotane av blålange, lange og brosme både i 2013 og 2014.

Det norske fisket i Skagerrak har dei siste åra i hovudsak vore konsentrert om reke og sild. EU har fiska mest av artane torsk, hyse, raudspette og reker i Skagerrak. Sverige fiska store deler av kvotane sine i NØS.

Noreg hadde ingen tosidig avtale med Færøyane i 2013. Avtalen for 2014, med omsyn til botnfisk, vart først inngått i mars 2014. Dette er truleg noko av årsaka til låg kvoteutnytting fordi lineflåten bruker å fiske i færøysk sone tidleg på året. Færøyane har fiska mesteparten av kvotane sine på torsk, hyse og sei i NØS.

Med unntak av kveite har Noreg hatt godt utbytte av kvotane i Grønlands sone i 2013 og 2014. Det same har Grønland i NØS nord om 62°N. Noreg har også utnytta botnfiskkvotane ved Island godt begge åra. Det same har Island i NØS nord om 62°N.

Alle kyststatane har nytta kvotane sine av dei pelagiske artane norsk vårgytande sild, kolmule og makrell. Med unntak av det norske fisket har fisket på desse kvotane langt på veg skjedd i andre farvatn enn dei norske.

I loddefisket ved Island, Grønland og Jan Mayen sesongen, 2012/2013, var det ikkje grunnlag for å opne for sommarfiske. Vinterfisket var svært dårleg, norske fartøy nytta 13 pst. av den norske kvoten. For sesongen 2014/2015 har det vore opna både for sommar- og vinterfiske, og dette har ført til at Noreg har nytta heile kvoten sin.

5.1 Tosidige avtalar

5.1.1 Noreg – Russland

Noreg har ei høg utnytting av kvotane på dei fiskebestandane vi forvaltar saman med Russland. Også Russland utnyttar sine kvotar godt. Russland fiskar store deler av sine kvotar i norsk økonomisk sone (NØS). Noreg nyttar lite av sonetilgangen vi har i russisk sone, fordi vi har god tilgang på desse bestandane i eiga sone.

Tabell 5.2 Norske kvotar og fangstar på fellesbestandane i Barentshavet

Art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
Torsk	472 340	466 439	470 635	471 590
Hyse	101 107	90 484	99 437	91 576
Blåkveite	9 675	9 675	9 293	9 977
Lodde	119 000	38 980	120 950	40 021

¹ Etter overføring til tredjeland.

² Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 6. februar 2015, inklusive forskningsfangst og ungdoms- og rekreasjonsfisket.

Tabell 5.3 Russiske kvotar og fangstar på fellesbestandane i Barentshavet

	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
Torsk	434 740	431 735	432 318	433 370
Hyse	89 154	79 115	85 668	78 649
Blåkveite	8625	8625	10 310	-
Lodde	81 000	26020	60 384	25 714

¹ Etter overføring til Noreg og før overføring til tredjeland.

² Fangsttal utarbeidd i den norsk-russiske analysegruppa i 2014 og fangsttal oversendt frå russiske styresmakter til norske styresmakter. Fangsttal for blåkveite for 2014 er ikkje inkludert i oversendinga frå russiske styresmakter.

Tabell 5.4 Norske kvotar og fangstar i russisk økonomisk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
Torsk	140 000	140 000	7323	6 521
Hyse	35 000	35 000	1424	1 418
Blåkveite	8925	8925	6	4
Lodde	114 000	8800	150	-
Reker	3500	4000	2339	1426
Grønlandssel ²	7000	7000	-	-
Steinbit	2500	2500	1367	678
Flyndre	200	200	-	-
Bifangstkvote	500	500	21	8

¹ Fiskeridirektoratets register for elektroniske fangst- og aktivitetsdata per 10. februar 2015.

² Antall dyr.

Tabell 5.5 Russiske kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
<i>NØS N 62°N</i>				
Torsk	140 000	200 000	138 647	161 881
Hyse	35 000	35 000	22 506	18 914
Blåkveite	7875	7875	3790	3779
Lodde	76 000	25 920	2695	-
Sei ²	14 250	12 000	14 017	12 037
Steinbit	4500	4 500	3534	4012
Uer ³	2000	2000	746	605
Snabeluer ³	2000	2000	549	491
Kolmule ⁴	11 192	20 887	12	150
Norsk vårgytande sild ⁴	79 356	54 682	19 587	23 821
Andre artar	3 000	3000	411	344

Fiskerisone ved Jan Mayen

Norsk vårgytande sild	-	-	16 618	4795
Makrell	-	-	3	25
Kolmule	-	-	1527	1384

¹ Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 6. februar 2015.

² Av totalkvoten på 12 000 tonn sei kunne inntil 5000 tonn fiskast i eit direktefiske i 2014.

³ Kvoten for snabeluer og uer kunne berre nyttast til bifangst i 2013 og 2014.

⁴ Kolmulekvoten og sildekvoten i NØS nord for 62°N kunne òg fiskast i fiskerisone ved Jan Mayen.

5.1.2 Noreg – EU

Forhandlingane med EU for 2013 og 2014 gjekk treigt, og vart ferdige høvesvis 18. januar 2013 og 12. mars 2014. Dette gjorde det noko vanskelegare for fiskarane frå EU og Noreg å fiske i kvarandre sine soner. Tradisjonelt har EU-flåten fiska i norsk sone heile året, medan den norske flåten ikkje har vore avhengig av å kunne fiske i EU-sona dei første vekene. At avtalene kom seint i 2013 og 2014 har difor truleg hatt mest å seie for EU-flåten. Lysingfangstar i Nordsjøen har auka dei siste åra. Noreg har fått større blåveitekvote i EU-sona i ICES-område IIa, og kvoten er godt utnytta. Tabellane 5.6 til og med 5.9 viser at Noreg og EU i stor grad fiskar kvotane i Nordsjøen i sine eigne soner.

Tabell 5.6 Norske kvotar og fangstar på fellesbestandane i Nordsjøen

Art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
Torsk	4659	4911	4085	4585
Hyse	9652	5498	1662	2676
Sei	46 854	39 739	33 811	36 956
Kviting	1703	669	560	916
Raudspette	5545	7214	844	584
Sild ³	141 366	138 563	144 721	142 001

¹ Etter overføringar frå EU og tredjeland.

² Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 9. februar 2015.

³ Tabellen syner nordsjøsildkvoten inkludert den delen av Skagerrakkvoten som kan takast ut i Nordsjøen.

Tabell 5.8 syner fangstmoglegheitene for norske fartøy i EU-sona. For fleire artar kan kvoten også fiskast i NØS eller i internasjonalt område. Slike fangstar reduserer høvet til å fiske tilsvarende i EU-sona. Det er til dømes tilfellet med makrellen. Avvik kan elles komme av at fisken er vanskeleg tilgjengeleg eller at det er liten interesse for å fiske denne arten.

Noreg får også kvotar i grønlandske farvatn gjennom forhandlingane med EU. Tradisjonelt har kvoten på blåveite på Vest-Grønland vore godt nytta, men i 2014 vart også kvoten på Aust-Grønland nytta. Dei siste åra har det vore liten interesse for å fiske reker.

Tabell 5.7 EUs kvotar og fangstar på fellesbestandane i Nordsjøen

Art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
Torsk ³	21 974	23 073	16 251	12 463
Hyse	34 681	32 079	31 408	20 528
Sei	43 486	36 917	37 022	18 344
Kviting	17 039	15 233	12 158	9063
Raudspette	91 225	104 117	72 465	44 116
Nordsjøsild	339 380	333 726	322 804	241 124

¹ Etter overføringar mellom Noreg og EU og før overføring til tredjeland.

² Fangsttala for heile 2013 og for 2014 per 30. september 2014 var utarbeidd i førebuinga til forhandlingane, mellom Noreg og EU hausten 2014.

³ I tillegg kjem 2637 tonn i 2013 og 2769 tonn i 2014 som var avsett til forsøk med CCTV.

Tabell 5.8 Norske kvotar og fangstar i EU-farvatn¹ og tildelte kvotar frå EU i grønlandske farvatn

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
<i>EU-farvatn²</i>				
Makrell	153 355	278 868	80 079	75 924
Sild ³	60 000	60 000	60 520	59 209
Augepål	20 000	15 000	20 284	7866
Kolmule	144 408	277 983	130 343	212 603
Tobis	22 450	0	21 394	-
Brisling	10 000	9000	1670	9007
Hestmakrell	3550	3550	148	381
Torsk ³	4659	4911	2012	2222
Hyse ³	9652	5498	907	1736
Sei ³⁴	47 354	40 239	18 937	12 143
Blålange	150	150	155	49
Lange ⁵	6140	5500	5131	4824
Brosme ⁵	2923	2923	2287	1391
Kviting ³	1703	669	443	821
Raudspette ³	5545	7214	781	530
Sjötunge	30	10	-	-
Blåkveite ⁶	824	1000	1112	899
Kombinert kvote	140	140	315	148
Andre artar	3250	4000	1781	2627
<i>Vest-Grønland⁷</i>				
Blåkveite	575	575	573	572
Kveite	75	75	-	-
<i>Aust-Grønland⁷</i>				
Reker	2700	2550	3	-
Blåkveite	575	575	286	587
Kveite	75	75	-	-
Uer ⁸	800	800	178	445
Torsk ⁹	500	-	511	-
Skolest/Isfalt o.a. ⁹	120	60	7	52

¹ Etter overføringar til EU og tredjeland.² Fangsttala er henta frå Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 6. februar 2015.³ For desse fellesbestandane avtalar EU og Noreg storleiken på TAC for kvar bestand, fordeling av TAC på dei to partane, eventuelle kvotebyte og kor mykje partane kan maksimalt kan fiske i dei respektive sonene. Norske fartøy kan fiske kvoten i både EU-sonen og i NØS.⁴ Inkludert kvote og fangst i ICES-område Via.⁵ Av den samla kvoten for lange og brosme kan inntil 25 prosent vere bifangst (maksimalt 3 000 tonn).⁶ Kvoten på blåkveite gjeld for ICES-underområder IIa og VIa.⁷ Fangsttala er henta frå Fiskeridirektoratets register for elektroniske fangst- og aktivitetsdata per 11. februar 2015.⁸ Kvoten på uer ved Aust-Grønland kan òg fiskast i internasjonalt farvatn.⁹ Kvoten på torsk og skolest/isfalt kan fiskast både på Vest- og Aust-Grønland.

Tabell 5.9 EU sine kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
<i>NØS, N 62°N</i>				
Torsk	19 971	20 524	19 714	20 486
Hyse	1481	1200	1436	1008
Sei	2 550	2550	1381	547
Blåkveite	50	50	69	77
Uer	750	750	127	2
Snabeluer	750	750	30	86
Kolmule	113 630	203 448	55	25
Makrell	11 788	22 179	73	2020
Norsk vårgytande sild ²	34 695	24 519	30 566	8781
Andre artar	350	350	132	141
<i>NØS, Nordsjøen³</i>				
Torsk ⁴	19 481	20 054	5932	6626
Hyse ⁴	26 505	23 862	4907	4589
Sei ⁴	44 366	36 917	13 031	12 551
Kviting ⁴	11 734	10 320	580	527
Raudspette ⁴	37 581	42 723	5658	5371
Makrell	21 906	39 115	2836	137
Nordsjøesild ⁴	50 922	50 000	1935	3446
Augepål	0	0	4	2
Kolmule	114 430	203 448	204	2
Tobis	0	0	-	775
Reker	480	480	147	73
Andre artar	10 115	10 870	8041	8568
Norsk vårgytande sild	34 695	24 519	-	-
Kolmule	113 630	203 448	-	-

¹ Fiskeridirektoratets register for elektroniske fangst- og aktivitetsdata per 9. februar 2015. Tala er basert på fartøya sine kalkulererte soner ved fiske.

² EU sin kvote av norsk vårgytande sild nord for 62°N kunne fiskast i område under norsk jurisdiksjon nord for 62°N.

³ EU sine kvotar i NØS i Nordsjøen er både i 2013 og 2014 sett saman av tre kvoteavtalar: avtalen mellom EU og Noreg, avtalen mellom Sverige og Noreg og «kolmuleavtalen». Avtalen mellom Sverige og Noreg er presentert i tabell 5.12.

⁴ For desse fellesbestandane avtalar EU og Noreg storleiken på TAC for kvar bestand, fordeling av TAC på dei to partane, eventuelle kvotebyte og kor mykje partane kan fiske i dei respektive sonene.

Noreg – EU: fisket i Skagerrak og Kattegat

Det norske fisket i Skagerrak har dei siste åra i hovudsak vore konsentrert om reker og sild. EU nyttar best ut kvotane på torsk, hyse, nordsjøsild og raudspette. Det er i hovudsak Danmark og Sverige som fiskar på desse kvotane, men for enkelte artar har òg andre EU-land mindre kvotar. På eige grunnlag kvoteregulerer EU òg andre bestandar enn dei det er fastsett kvotar på gjennom avtalen om regulering av fiskebestandane i Skagerrak/Kattegat. Tabellane 5.10 og 5.11 viser kvotane og fangstane i Skagerrak og Kattegat i 2013 og 2014.

Noreg – EU: Sverige

Noreg har ein såkalla nabolandsavtale med Sverige om fiskeri, som gjev svenske fiskarar retten til å fiske i norsk sone i Nordsjøen. Svenske fiskarar får tildelt kvotar på torsk, hyse, kviting, lyr, sei, sild, makrell, reker og industrifisk. Svenske kvotar og fangstar i norske havområde i 2013 og 2014 er vist i tabell 5.12.

Tabell 5.10 EU sine kvotar og fangstar i Skagerrak og Kattegat

Art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
Torsk	3660	3843	3681	3077
Hyse	2653	2256	1769	1605
Kviting	1031	1031	45	53
Raudspette	8959	9855	6486	6319
Sild	54 324	47 174	37 958	20 750
Brisling	38 480	30 784	2325	12 644
Reker	3551	3551	2931	2541

¹ Torsk, raudspette og reker kan berre fiskast i Skagerrak. For dei andre artane gjeld kvotane både i Skagerrak og den nordlege delen av Kattegat.

² Fangsttala for heile 2013 og for 2014 per 30. september 2014 var utarbeidd i førebuinga til forhandlingane mellom Noreg og EU hausten 2014.

Tabell 5.11 Norske kvotar og fangstar i Skagerrak og Kattegat

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
Torsk ²	138	144	197	134
Hyse	117	99	222	85
Kviting	19	19	5	5
Raudspette	483	501	138	43
Sild ³	3667	3118	3011	2048
Makrell	3000	3000	139	135
Brisling	3120	2496	817	256
Reker	3099	3099	3739	4505

¹ Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 9. februar 2015.

² Tabellen viser Skagerrakkvoten ekskludert den overførbare delen av Skagerrakkvoten som kan tas ut i Nordsjøen.

³ Utanfor grunnlinjene.

Tabell 5.12 Svenske kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
<i>NØS, Nordsjøen</i>				
Torsk	382	382	305	361
Hyse	707	707	98	89
Sei	880	880	873	876
Kviting	190	190	28	44
Industrifiske ²	800	800	178	777
Makrell	242	247	242	180
Sild	922	866	922	857
Reker	123	123	104	104
Andre artar	-	-	61	44

¹ Fangsttala er basert på innrapporterte tal frå Det Svenske Fiskeriverket.

² Industrifiskkvoten til Sverige omfattar kolmule, augepål, tobis, brisling og hestmakrell. Av dette kunne det fiskast maksimalt 400 tonn hestmakrell.

Tabell 5.13 Norske kvotar og fangstar i færøysk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
Lange/blålange	-	1 250	-	528
Brosme	-	1 025	-	379
Sei	-	-	-	-
Makrell	-	54 684	-	383
Hestmakrell	-	-	-	-
Kolmule	-	124 180	-	3170
Andre artar	-	737	-	63

¹ Fiskeridirektoratets register for elektroniske fangst- og aktivitetsdata per 10. februar 2015.

5.1.3 Noreg – Færøyane

Noreg hadde ingen tosidig avtale med Færøyane i 2013. Avtalen for 2014 med omsyn til botnfisk, vart først inngått i mars 2014, og det er truleg noko av årsaka til låg kvoteutnytting då lineflåten bruker å fiske i færøysk sone tidleg på året.

Færøyane har utnytta botnfiskkvotane godt. Færøyske fartøy har i hovudsak fiska kvoten på kolmule og makrell i si eiga sone, i EU-sona og i internasjonalt farvatn dei siste åra. Dei har difor ikkje fiska makrell og kolmule i NØS nord for 62°N eller i fiskerisona ved Jan Mayen i 2014.

5.1.4 Noreg – Grønland

Noreg sine kvotar og fangstar i grønlandsk sone i 2013 og 2014 går fram av tabell 5.15. I tillegg kan norske fartøy fiske i grønlandsk sone på kvote til delt av EU (sjå tabell 5.8).

Kvotane på torsk og blåkveite var godt nytta, medan kvoten på kveite tradisjonelt er vanskeleg å nytte.

Kvoten på uer er delt i botnlevande og pelagisk uer. Den pelagiske uerkvoten frå Grønland og EU kan fiskast i internasjonalt farvatn. Desse kvotane var godt nytta.

Tabell 5.14 Færøyske kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
<i>NØS, N 62°N</i>				
Torsk	-	12 000	-	12 263
Hyse	-	1300	-	867
Sei	-	300	-	315
Kolmule	-	22 090	-	-
Makrell	-	54 684	-	-
Andre artar ²	-	300	-	182

NØS, Nordsjøen

Kolmule	-	22 090	-	-
Makrell	-	54 684	-	-

Fiskerisona ved Jan Mayen

Kolmule	-	22 090	-	-
---------	---	--------	---	---

¹ Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 9. februar 2015.

² Inkludert uer, sei og blåkveite.

Tabell 5.15 Norske kvotar og fangstar i grønlandsk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
<i>Vest-Grønland:</i>				
Blåkveite	900	900	900	900
<i>Aust-Grønland:</i>				
Blåkveite	275	275	275	275
Kveite	160	160	4	47
Uer	2200	1350	2156	1367
Bifangst av andre artar	150	150	52	59
<i>Vest- og Aust-Grønland:</i>				
Torsk	750	1200	750	1289

¹ Fiskeridirektoratets register for elektroniske fangst- og aktivitetsdata per 11. februar 2015.

Tabell 5.16 Grønlandske kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
<i>NØS, N 62°N</i>				
Torsk	9400	8825	9403	8205
Hyse	1580	1400	1575	1139
Sei	1000	700	972	407
Andre artar	260	260	94	71

¹ Grønland overførte 5900 torsk og 530 tonn hyse frå Russland til NØS i 2013, og 5325 torsk og 500 tonn hyse frå Russland til NØS i 2014.

² Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 9. februar 2015.

5.1.5 Noreg – Island

Norske fartøy har utnytta kvotane på botnfisk ved Island godt dei seinaste åra. Island har også tradisjonelt fiska opp torskekvoten som dei er tildelt, samstundes som dei i stor grad utnyttar det kvantum som kan fiskast som bifangst. Islandske fartøy har i hovudsak fiska kvoten på norsk vårgytande sild i si eiga sone og i færøysk sone dei siste åra. Dei har difor ikkje fiska norsk vårgytande sild i NØS nord for 62°N eller i fiskerisone ved Jan Mayen i 2013 og 2014.

Tabell 5.17 Norske kvotar og fangstar i islandsk sone

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
Brosme, lange, blålange	500	500	486	494
Uer ²	-	-	19	18
Anna ²	-	-	101	55

¹ Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 10. februar 2015.

² I tillegg til kvoten på 500 tonn botnfisk hadde norske fartøy og høve til å ha inntil 25 prosent bifangst av andre artar.

³ Sesongen 2013/2014 og 2014/2015.

Tabell 5.18 Islandske kvotar og fangstar i norske havområde

Område/art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
<i>NØS, N 62°N</i>				
Torsk	9141	9075	9039	9073
Hyse ²	-	-	1865	2065
Sei ²	-	-	290	289
NVG-sild	16 713	11 299	-	-
Andre artar ²	2742	2723	40	33

Fiskerisone ved Jan Mayen

NVG-sild	89 817	60 722	-	-
----------	--------	--------	---	---

¹ Fiskeridirektoratets register for elektroniske fangst- og aktivitetsdata per 9. februar 2015.

² Bifangst inntil 30 prosent.

5.2 Kyststatsavtalar og andre fleirsidige avtalar

5.2.1 Norsk vårgytande sild

I 2007 var kyststatane einige om å innføre kvote-fleksibilitet over årsskiftet for 2008. Denne ordninga er seinare ført vidare. Tabell 5.19 og 5.20 viser kvotane før og etter overføringar mellom partane, og overføringar over år.

Færøyane har i 2013 og 2014 ikkje skrive under avtalen fordi dei er misnøgde med deira del

av totalkvoten. Dei andre partane har desse to år inngått firepartsavtale der dei sette av eit kvantum til Færøyane i samsvar med deira del av kvoten tidlegare år. Partane har nytta kvotane sine godt i 2013, alle er innanfor kvotefleksibiliteten. Færøyane og Island har dei siste åra fiska store delar av kvoten sin i eiga sone. I 2014 har EU og Island igjen eit større kvantum enn dei har høve til å føre over til 2015. EU har informert kyststatane om at dei har utvida deira kvotefleksibilitet til 20 pst. På grunn av problem i eksportmarknaden. Dette er førebelse tal.

Tabell 5.19 Kvotar og fangstar av norsk vårgytande sild i 2013

STAT	Kvote	Balanse 2012	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn) ¹	Balanse 2014
EU ²	40 297	3153	-	43 450	40 820	2630
Færøyane ³	105 230	-	2050	103 180	105 038	-1858
Island	89 817	4020	833	94 670	90 723	3947
Noreg	377 590	-19 266	-833	357 491	360 696	-3205
Russland	79 356	-	-	79 356	78 324	1032
<i>Totalt</i>	692 290	12 093	-2050	678 147	675 601	2546
Grønland	-	-	2050	-	12 131	-

¹ Fangsttala er innrapportert frå deltakande land under fempartsforhandlingane 22. januar 2015.

² EU har rapportert fangst per 30. november 2014.

³ Færøyane har sett eigen kvote på 17 prosent av totalkvoten på 619 000 tonn.

Tabell 5.20 Kvotar og fangstar av norsk vårgytande sild i 2014

STAT	Kvote	Balanse 2013	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn) ¹	Balanse 2015
EU ²	27 244	2630	-	29 874	23 552	6322
Færøyane ³	40 000	-	-12 100	27 900	26 898	1002
Island	60 722	3947	619	65 288	56 956	8332
Noreg	255 277	-3205	-619	251 453	263 191	-11 738
Russland	53 650	1032	10 000	64 682	60 283	4399
<i>Totalt</i>	436 893	4404	-2100	439 197	430 880	8317
Grønland	-	-	2100	2100	13 208	-11 108

¹ Fangsttala er innrapportert frå deltakande land under fempartsforhandlingane 22. januar 2015 – førebelse tal.

² EU har rapportert fangst per 30. november 2014.

³ Færøyane har sett eigen kvote på 9,6 % av totalkvoten på 418 487 tonn.

5.2.2 Lodde ved Island, Grønland og Jan Mayen

For sesongen 2013/2014 vart førebels totalkvota (TAC) fastsett til 160 000 tonn i oktober 2013. Noreg hadde då ikkje høve til å nytte kvoten knytt til Grønland eller Jan Mayen fordi lodde ikkje er tilgjengeleg i desse farvatna om hausten og vinteren. Det var eit svært dårleg fiske i Islands økonomiske sone (IØS) denne vinteren. Berre 6 fartøy fekk fangst og dei fiska totalt 6 175 tonn.

For sesongen 2014/2015 vart førebels TAC fastsett til 450 000 tonn i juni 2014. Fisket i IØS vart ikkje opna før 1. oktober. Norske fartøy starta difor fisket i juli i Grønlands fiskerisone og fiska 30 486 tonn. I januar starta dei fisket i IØS på resten av kvoten. 31. januar vart TAC auka, norsk kvote i IØS auka då til 50 909 tonn. Det var eit godt fiske i IØS og Noreg nytta heile kvoten i sesongen 2014/2015. Noreg har ikkje fått fangsttal frå dei andre partane om deira fiske etter lodde. Fisket etter lodde varierer frå sesong til sesong. Dersom TAC blir fastsett tidleg er det mogleg for norske fartøy å nytte kvoten knytt til Grønlands fiskerisone. Dersom TAC blir fastsett seint, kan dei norske fartøya berre nytte kvoten som er knytt til IØS.

Tabell 5.21 Norske kvotar og fangstar av lodde i sesongane 2013/2014 og 2014/2015

	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	13/14 ²	14/15 ³	13/14	14/15
Totalt	49 189	81 069	6175	80 994
Derav Grønland	12 800	46 400	-	30 486
Derav Jan Mayen	49 089	81 069	-	-
Derav Island	40 869	50 909	6175	50 508

¹ Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 27. februar 2015.

² Norsk kvote var samansett av 12 800 tonn frå trepartsavtalen, der 4480 tonn kunne fiskast i Islands økonomiske sone (IØS) og 34 921 tonn frå avtalen mellom Noreg og Island om fisket i Barentshavet. I tillegg fekk Noreg eit kompensasjonstillegg på 1468 tonn frå førre sesong, der alt kunne fiskast i IØS.

³ Norsk kvote var juni 2014 samansett av 36 000 tonn frå trepartsavtalen, der 12 600 tonn kunne fiskast i IØS, og 34 669 tonn frå avtalen mellom Noreg og Island om fisket i Barentshavet. Noreg kunne altså fiske totalt 70 669 tonn lodde, der inntil 36 000 tonn kunne fiskast ved Grønland. 31. januar 2015 var TAC auka til 580 000 tonn. Norsk kvote auka då til totalt 81 069 tonn, der totalt 50 909 tonn kunne fiskast i IØS.

Figur 5.1 Lossing av sild

Foto: ©Scanfishphoto.com

5.2.3 Kolmule

Noreg byter tradisjonelt til seg kolmule frå EU samstundes som vi byter frå oss kolmule til Russland. Frå og med 2013 vart det innført kvotefleksibilitet over årsskiftet i fisket etter kolmule. Noreg fiska både i 2013 og 2014 på forskot på neste års kvote. Tabell 5.22 og 5.23 viser kvotane før og etter overføringar mellom partane, og overføringar over år. Dei fleste partane utnyttar kvotane godt.

Tabell 5.22 Kvotar og fangstar av kolmule i 2013

STAT	Kvote	Balanse 2012	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn) ¹	Balanse 2014
EU	177 548	10 137	-45 000	142 685	114 882	17 755
Færøyane	154 614	894	-75 000	80 508	85 768	-5620
Island	104 339	-2851	-	101 488	104 918	-3430
Noreg	155 324	438	33 808	189 570	196 245	-6675
<i>Totalt</i>	591 825	8618	-86 192	514 251	501 813	2390
<i>Russland</i>	47 694	1185	86 192	135 071	120 669	4769
Grønland	3481	202	-	3683	2136	1547

¹ Fangsttala er innrapportert frå deltakande land under kyststatsforhandlingane om kolmule i oktober 2014.

Tabell 5.23 Kvotar og fangstar av kolmule i 2014

STAT	Kvote	Balanse 2013	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn) ¹	Balanse 2015
EU	331 349	17 755	-115 000	234 104	121 336	33 135
Færøyane	288 549	-5260	-62 000	221 289	209 595	10 156
Island	194 722	-3430	-	191 292	165 122	19 472
Noreg	289 874	-6675	79 113	362 312	399 519	-37 207
<i>Totalt</i>	1 104 494	2390	-97 887	1 008 997	895 509	33 792
<i>Russland</i>	89 009	4142	95 887	189 038	54 482	8901
Grønland	6497	348	-	6845	6891	-46

¹ Fangsttala er innrapportert frå deltakande land under kyststatsforhandlingane om kolmule i oktober 2014.

5.2.4 Makrell

Frå og med 2011 vart det innført kvotefleksibilitet over årsskiftet i fisket etter makrell. Tabell 5.24 og 5.25 viser kvotane før og etter overføringar mellom partane, og overføringar over år. Noreg fiska både i 2013 og 2014 på forskot på neste års kvote. Noreg fiska storparten av kvoten i 2014 i eiga sone. Dei fleste partane utnyttar kvotane godt.

Tabell 5.24 Kvotar og fangstar av makrell i 2013

STAT	Kvote	Balanse 2012	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn) ¹	Balanse 2014
EU	336 285	-	-	-	313 640	22 645
Færøyane	125 852	32 743	13 000	145 595	143 001	2594
Island	123 182	7460	1300	131 942	139 532	-7590
Noreg	153 597	-5894	-242	147 462	164 728	-17 267
<i>Totalt for kyststatane</i>	738 916	-	-	-	760 901	382
Russland	68 358		13 500	81 858	80 819	1039
Grønland	71 400		-1400	70 000	52 796	17 204

¹ Fangsttala er innrapportert frå deltakande land under kyststatsforhandlingane om makrell i oktober 2014.

Tabell 5.25 Kvotar og fangstar av makrell i 2014

STAT	Kvote	Balanse 2013	Overføring	Kvote etter overføring og fleksibilitet	Fangstar (tonn) ¹
EU	611 205				546 421
Færøyane	156 240	2594	14 000	144 834	150 415
Island	167 826	-7590	1300	161 536	154 825
Noreg	279 110	-17 267	-247	261 596	277 789
<i>Totalt for kyststatane</i>	1 214 381	-	-	-	1 129 450
Russland	102 211	-	14 500	116 711	116 461
Grønland	100 000	-	-	100 000	78 671

¹ Fangsttala er førebels og innrapportert til NEAFC per november 2014.

5.2.5 Norsk fiske i Irmingerhavet

Deltakinga i dette fisket har variert frå år til år. I 2014 deltok seks norske fartøy, mot berre to fartøy i 2013. Sjølv om deltakinga i 2014 var relativt høg og kvoten var låg, stod det likevel att 355 tonn av den norske kvoten.

5.2.6 Norsk fiske i det nordvestlege Atlanterhavet

Dei siste åra har det vore auka interesse for fiske etter torsk i det nordvestlege Atlanterhavet. I 2013 deltok eitt norsk fartøy i dette fisket, medan to norske fartøy deltok i 2014. I begge åra er kvoten fullt utnytta. Rekekvoten har vore låg dei siste åra og norske fartøy har ikkje fiska reker i det nordvestlege Atlanterhavet sidan 2010.

5.2.7 Rekefisket ved Svalbard

I 1996 vart rekefisket ved Svalbard regulert ved å setje grenser for innsatsen i fisket. Etter forskriftene kan berre nasjonar som har drive eit tradisjonelt fiske etter reker ved Svalbard delta i dette fisket med eit avgrensa tal på fartøy (Canada, Færøyane, Grønland, Island, EU, Noreg og Russland). For å motverke at rekefisket ekspanderer, vart rekefisket frå 1997 for dei aktuelle landa òg regulert med fiskedøgn. Av same grunn vart maksimalt tal tilletne fiskedøgn redusert med 30 prosent frå 1. januar 2006.

Tabell 5.26 Norske kvotar og fangstar i Irmingerhavet

Art	Kvotar ¹ (tonn)		Fangstar ² (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
Snabeluer	3601	2320	2979	1965

¹ Den norske kvoten av uer i Irmingerhavet er samansett av tre komponentar: Eit kvantum frå forvaltningssavtalen om snabeluer i Irmingerhavet, og kvantum som Noreg byter til seg frå Grønland og EU.

² Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 11. februar 2015.

Tabell 5.27 Norske kvotar og fangstar i det nordvestlege Atlanterhavet

Art	Kvotar (tonn)		Fangstar ¹ (tonn)	
	2013	2014	2013	2014
Torsk	1305	1343	1268	1348
Reker	96	48	-	-

¹ Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 10. februar 2015.

Tabell 5.28 Fangst av reker ved Svalbard

Land	Fangstar ¹ (tonn)		Maksimalt tillatne fiskedøgn	
	2013	2014	2013	2014
EU	1270	2212	1080	1080
Færøyane	818	2177	922	922
Grønland	127	121	450	450
Noreg ²	4335	5581	5795	5795
Island	93	84	70	70
Russland	194	21	3256	3256
Canada	-	-	108	108

¹ Kvotekontrollen i Fiskeridirektoratet per 10. februar 2015 og Fiskeridirektoratets register for elektroniske fangst- og aktivitetsdata per 10. februar 2015.

² For norske fartøy er fangsten basert på Landings- og sluttsetelregisteret i Fiskeridirektoratet per 10. februar 2015.

Nærings- og fiskeridepartementet

t i l r å r :

Tilråding frå Nærings- og fiskeridepartementet
20. mars 2015 om Noregs fiskeriavtalar for 2015
og fisket etter avtalane i 2013 og 2014 blir send
Stortinget.

Tinging av publikasjonar

Offentlege institusjonar:

Tryggings- og serviceorganisasjonen til departementa

Internett: www.publikasjoner.dep.no

E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no

Telefon: 22 24 20 00

Privat sektor:

Internett: www.fagbokforlaget.no/offpub

E-post: offpub@fagbokforlaget.no

Telefon: 55 38 66 00

Publikasjonane er også tilgjengelege på
www.regjeringen.no

Omslagsfoto: Fiske ved Senja 2010

© Johan Wildhagen/Noregs sjømatråd

Trykk: 07 Oslo AS – 03/2015

